

Nezávislý hodnotiaci mechanizmus (IRM): Slovensko – Správa o implementácii akčného plánu 2017 – 2019

Mária Žuffová, Nezávislá výskumníčka

Obsah

Zhrnutie: Slovensko	2
I. Úvod	5
II. Implementácia akčného plánu	7
1. Otvorené dáta: analýzy, legislatíva a vzdelávanie	9
2. Aktualizovanie, zverejňovanie a propagácia datasetov	13
3. Ďalšie kroky k otvorenosti dát	17
4. Otvorené API	19
5. Otvorený softvér	23
6. Portál s dátami o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov a ďalších dotačných schém	26
7. Centrálny register zmlúv	28
8. Repoziťáre pre vzdelávacie zdroje a otvorené výstupy vedy	30
9. Propagácia a zabezpečenie používania otvorených licencií Creative Commons	34
10. Zvyšovanie povedomia o otvorených vzdelávacích zdrojoch a o otvorenom prístupe k výsledkom vedy	38
11. Otvorený prístup k výsledkom vedy a výskumu (<i>open access</i>)	40
12. Participatívna tvorba verejných politík	44
13. Zvyšovanie povedomia o participatívnej tvorbe verejných politík	49
14. Zlepšenia v súdnictve	53
15. Zlepšenia v prokuratúre	57
16. Zvyšovanie povedomia verejnosti o zákone o ochrane oznamovateľov	60
17. Koordinácia iniciatívy pre otvorené vládnutie a ďalšie kroky	62
III. Líderstvo a mnohostranný proces	65
Príloha č. 1. Prehľad výsledkov Slovenska počas implementácie akčného plánu	68
Príloha č. 2: Ukazovatele Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu	70

Zhrnutie: Slovensko

Tretí akčný plán Slovenska zahŕňal záväzky týkajúce sa otvorených dát, otvoreného vzdelávania a výskumu, participatívnej tvorby verejných politík a opatrení zvyšujúcich transparentnosť v súdnictve. Hoci celková miera dokončenia záväzkov bola pomerne vysoká, väčšina záväzkov viedla k menším zlepšeniam technického rázu. V oblasti transparentnosti v súdnictve či zvyšovania povedomia o zákone o ochrane oznamovateľov došlo k výrazným pozitívnym zmenám.

Iniciatíva pre otvorené vládnutie (*Open Government Partnership*) je globálne partnerstvo spájajúce vládnych reformátorov a lídrov občianskej spoločnosti s cieľom vytvárať akčné plány, vďaka ktorým budú vlády otvorenejšie, prístupnejšie a zodpovednejšie. Všetky akčné plány monitoruje Nezávislý hodnotiaci mechanizmus (*Independent Reporting Mechanism*) Iniciatívy, aby sa zo strany vlád zabezpečilo dodržiavanie záväzkov. Slovensko sa pridalo k Iniciatíve pre otvorené vládnutie v roku 2011 a odvtedy zrealizovalo tri akčné plány. Táto správa hodnotí implementáciu tretieho akčného plánu SR.

Celkový prehľad akčného plánu

Približne dve tretiny záväzkov v treťom akčnom pláne SR (46 zo 68) boli do konca implementačného obdobia vo výraznej miere alebo úplne splnené. Táto miera dokončenia predstavovala nárast v porovnaní s výsledkami predchádzajúceho akčného plánu (2015 – 2017).

Zatiaľ čo väčšina záväzkov v treťom akčnom pláne SR predstavovala menšie technické reformy, v prípade niektorých sa dosiahli významné výsledky. Napríklad, záväzok č. 53 viedol k tomu, že ministerstvo spravodlivosti začalo zverejňovať podrobnejšie hodnotenia výkonu práce sudcov a záväzok č. 57 vniesol väčšiu transparentnosť do výberového konania sudcov. Okrem toho aktivity uskutočnené v súvislosti so záväzkom č. 62 zvýšili povedomie slovenskej verejnosti o zákone o ochrane whistleblowerov a vzniku nového úradu na ich ochranu.

Tabuľka č. 1: Základné fakty o členstve Slovenska

Člen Iniciatívy od: 2011
Hodnotený akčný plán: 3 (2017 – 2019)
Typ správy: implementačná správa
Počet záväzkov: 68

Tvorba akčného plánu

Existuje spoločenstvo zainteresovaných aktérov: áno
Miera účasti verejnosti: spolupráca / spoluputovanie
Konalo Slovensko v rozpore s procesmi Iniciatívy: nie

Príprava akčného plánu

Záväzky relevantné pre hodnoty Iniciatívy: 62 (91 %)
Záväzky s potenciálne zásadným dosahom: 1 (1 %)
Potenciálne výnimočné záväzky označené hviezdíčkou: 1 (1 %)

Implementácia akčného plánu

Výnimočné záväzky označené hviezdíčkou: 0
Dokončené: 30 (44 %)
Záväzky so zásadným príspevkom k otvorenému vládnutiu: 7 (10 %)
Záväzky s mimoriadnym príspevkom k otvorenému vládnutiu: 0
Miera účasti verejnosti: zapájanie sa
Konalo Slovensko v rozpore s procesmi Iniciatívy: nie

Tabuľka č. 2. : Významné záväzky

Popis záväzku	Stav na konci implementačného obdobia
53. Zlepšiť zverejňovanie hodnotení sudcov	Výsledkom tohto záväzku bolo zverejnenie kvalitatívnych hodnotení sudcov, ktoré v porovnaní s dovtedy dostupnými hodnoteniami, poskytujú podrobnejšie informácie o výkone práce sudcov. Tieto hodnotenia môžu poskytnúť protikorupčným organizáciám a investigatívnym novinárom užitočné informácie nápomocné pri odhaľovaní korupcie v súdnictve.
57. Participatívnym spôsobom pripraviť návrh zákona, ktorý zabezpečí väčšiu transparentnosť vo výberových konaniach sudcov a justičných zamestnancov.	V rámci tohto záväzku bol novelizovaný zákon o sudcoch a prísediacich. Novela výrazne zvýšila transparentnosť vo výberových konaniach sudcov a štandardizovala niektoré procesy. Tieto nové opatrenia na zvýšenie transparentnosti sa už ukázali ako veľmi užitočné pri odhaľovaní novej korupcie v súdnictve. V súčasnosti sa ustanovenia novely vzťahujú na predsedov súdov a sudcov. V budúcnosti by sa mohla ich účinnosť rozšíriť aj na ostatných justičných zamestnancov.
62. Zvýšiť povedomie o zákone o ochrane whistleblowerov	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) a občiansky sektor uskutočnili rôzne aktivity na zvyšovanie povedomia o zákone z roku 2015 o ochrane whistleblowerov. Navyše, v roku 2019 došlo k novelizácii zákona, ktorou sa zriadil nový úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti, zabezpečil sa transparentný výber jeho predsedu zahrňujúci verejné vypočutie, ako aj možnosti odvolacích prostriedkov proti rozhodnutiam úradu. Do konca implementačného obdobia akčného plánu však do pozície predsedu nového úradu nebol vymenovaný žiadny z kandidátov.
63. Analyzovať a vyhodnotiť účasť verejnosti na legislatívnom procese tvorby a pripomienkovaní návrhov zákonov	V rámci tohto záväzku ÚSVROS a Ministerstvo spravodlivosti SR monitorovali počas šiestich mesiacov v roku 2016 zverejňovanie tzv. „predbežných informácií“ a „správ o účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu“. Zistenia tohto monitorovania poukázali na to, v ktorých inštitúciách je potrebné zlepšiť prax zverejňovania „predbežných informácií“ a „správ o účasti verejnosti“.

Päť kľúčových odporúčaní Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu

Kľúčové odporúčania Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu boli pripravené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu. Ich cieľom je informovať nasledujúci akčný plán a usmerniť implementáciu aktuálneho akčného plánu. Nezávislá výskumníčka v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019 odporučila nasledovné:

Zriaďiť formálne spoločenstvo zainteresovaných aktérov, ktoré bude zahŕňať štátnych úradníkov a zástupcov občianskej spoločnosti.
Zahrnúť do ďalšieho akčného plánu cielenejšie a ambicióznejšie záväzky.
Zabezpečiť, aby boli navrhované záväzky spoluvytvárané orgánmi štátnej správy zodpovednými za ich implementáciu a splnenie.
Sústrediť úsilie na už existujúce platformy a iniciatívy a zabrániť duplicitám.
Zamerať sa na zlepšenie kľúčových nástrojov transparentnosti vrátane zlepšenia zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ale najmä jeho aplikačnej praxe.

O AUTORKE

Mária Žuffová je doktorandka na Katedre politológie a verejnej politiky na Strathclydskej univerzite v škótskom Glasgowe. Vo svojom výskume sa zaoberá prístupom k informáciám, otvorenými dátami a ich využívaním novinármi.

Cieľom **Iniciatívy pre otvorené vládnutie (OGP)** je povzbudiť členské štáty k prijímaniu konkrétnych záväzkov v oblasti transparentnosti, boja proti korupcii, podpory občianskej participácie a využívania nových technológií a inovácií pre lepšie spravovanie vecí verejných. Nezávislý hodnotiaci mechanizmus Iniciatívy hodnotí tvorbu a implementáciu akčných plánov s cieľom podporiť dialóg medzi rôznymi aktérmi a zlepšiť vyvodzovanie politickej zodpovednosti.

I. Úvod

Iniciatíva pre otvorené vládnutie (*Open Government Partnership*) je globálne partnerstvo, ktoré spája vládnych reformátorov a lídrov občianskej spoločnosti pri tvorbe akčných plánov, vďaka ktorým budú vlády otvorenejšie, prístupnejšie a zodpovednejšie. Závazky akčného plánu môžu vychádzať z existujúcich snáh identifikovať nové kroky na dokončenie už prebiehajúcich reforiem alebo z podnetu iniciovať opatrenia v úplne novej oblasti. Nezávislý hodnotiaci mechanizmus Iniciatívy (*Independent Reporting Mechanism*) monitoruje všetky akčné plány s cieľom zabezpečiť, aby vlády dodržiavali záväzky. Predstavitelia občianskej spoločnosti a vlády využívajú hodnotiace správy na reflexiu nad výsledkami a vplyvom prijatých opatrení na životy ľudí.

Nezávislý hodnotiaci mechanizmus Iniciatívy pre otvorené vládnutie na Slovensku spolupracuje s Máriou Žuffovou, ktorá je autorkou tejto správy. Cieľom Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu je poskytnúť informácie pre prebiehajúci dialóg zameraný na tvorbu a implementáciu budúcich záväzkov. Detailný popis metodiky Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu je k dispozícii na stránke <https://www.opengovpartnership.org/about/independent-reporting-mechanism>. Táto správa pokrýva implementáciu tretieho akčného plánu Slovenska na roky 2017 – 2019.

Ako už bolo uvedené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019,¹ tretí akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie na Slovensku obsahuje 68 záväzkov, najmä technického rázu. Podobne ako predchádzajúci akčný plán, aj tento sa zameriaval na štyri kľúčové témy: otvorené dáta, API a softvér; otvorené vzdelávanie a veda; participatívna tvorba verejných politík a otvorené súdnictvo a prokuratúra. Akčný plán nezachytáva v plnej miere všetky dôležité protikorupčné opatrenia s potenciálne zásadným vplyvom, ktoré boli realizované počas implementačného obdobia, ako je napríklad spustenie Registra partnerov verejného sektora.²

Implementáciu akčného plánu sprevádzala veľmi komplexná politická situácia, počas ktorej došlo k rezignácii predsedu vlády a k bezprecedentným verejným protestom po vražde investigatívneho novinára,³ ktorý písal o politickej korupcii. V dôsledku týchto udalostí Slovensko zaznamenalo výrazný medziročný pokles v Svetovom indexe slobody tlače.⁴ Odhalenia, ktoré priniesli informácie uniknuté z komunikácie medzi obžalovaným z objednania vraždy novinára⁵ a jeho údajnými spolupracovníkmi, poukazujú na korupciu v súdnictve a prokuratúre a aj na prepojenia na vysokopostavených politikov.⁶

Trestné stíhanie prípadov veľkej korupcie vysokopostavených verejných činiteľov je na Slovensku dlhodobo nízke⁷, čo sa čiastočne prejavuje aj medziročným poklesom v Indexe vnímania korupcie.⁸ Oslovení zástupcovia občianskeho sektora vnímali korupciu ako všadeprítomnú a zhodli sa, že je ústredným problémom v spoločnosti na celonárodnej aj regionálnej úrovni.⁹ Uviedli, že na jej odstránenie je potrebná reforma polície, prokuratúry a súdnictva.¹⁰ Zároveň sa zhodli, že občianska spoločnosť čoraz viac tlačí na vyvodzovanie politickej zodpovednosti a na dôkladné vyšetrovanie korupčných škandálov.¹¹ Zvolenie Zuzany Čaputovej, advokátky a protikorupčnej a environmentálnej aktivistky, do úradu prezidentky v marci 2019, odzrkadľuje rastúcu podporu väčšej politickej zodpovednosti.

¹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Slovensko – Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu I – Otvorené dáta: Analýzy, legislatíva, a vzdelávanie.

² Ministerstvo spravodlivosti, Register partnerov verejného sektora, <https://rpvs.gov.sk/rpvs>; Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Finding the real beneficiary, <http://bit.ly/35rj4y4>; (v angličtine), sme.sk, „Žitňanská: Koalícia pod Pellegrinim už nemá ambície“, <http://bit.ly/2VdAGZt>.

-
- ³ BBC, Slovakia protests: 65,000 join Bratislava anti-government protests, <https://bbc.in/2EmTqPS> a Shaun Walker, Slovakia: thousands protest against business-as-usual under new leaders, The Guardian, <http://bit.ly/2SIFnmY> (v angličtine).
- ⁴ Reportéri bez hraníc, Svetový index slobody tlače za rok 2019: Slovensko, <https://rsf.org/en/slovakia> (v angličtine).
- ⁵ The Slovak Spectator, Marian Kočner has been charged in the case of Kuciak's murder. <http://bit.ly/2og9jCI> (v angličtine).
- ⁶ The Slovak Spectator, Threema saga: Bödör allegedly served as a liaison between Kočner and the special prosecutor. <http://bit.ly/2nxCNeu> a Tóth: Special Prosecutor shared information with controversial businessman. <http://bit.ly/2nxCTmm> (v angličtine).
- ⁷ Transparency International Slovensko, „Napriek zlepšeniu ‚veľké ryby‘ stále nechytáme“, <http://bit.ly/2Tcb7d0>.
- ⁸ Transparency International, Index vnímania korupcie, <https://www.transparency.org/cpi2018>, Škála Indexu vnímania korupcie je reverzná, a teda pokles v bodovom hodnotení predstavuje nárast vnímania korupcie.
- ⁹ Interview s Jakubom Kratochvílom (Za slušné Slovensko), 23. august 2019, a Vandou Tuchyňovou (protikorupcii.sk), 3. september 2019, a Štefanom Jančom (Ekopolis Foundation), 19. september 2019.
- ¹⁰ Interview s Jakubom Kratochvílom (Za slušné Slovensko), 23. august 2019, a Vandou Tuchyňovou (protikorupcii.sk), 3. september 2019.
- ¹¹ Interview s Jakubom Kratochvílom (Za slušné Slovensko), 23. august 2019, a Vandou Tuchyňovou (protikorupcii.sk), 3. september 2019, a Štefanom Jančom (Ekopolis Foundation), 19. september 2019.

II. Implementácia akčného plánu

V implementačnej správe sa hodnotí „miera dokončenia“ a či „záväzok prispel k otvorenému vládnutiu“. Tieto dva ukazovatele odzrkadľujú stav jednotlivých záväzkov na konci implementačného obdobia akčného plánu. V tejto správe sa opätovne neprehodnocujú ukazovatele týkajúce sa „overiteľnosti“, „relevantnosti“ alebo „možného dosahu“ záväzkov. Tieto ukazovatele sú zhodnotené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu. Podrobnejšie informácie o každom z týchto ukazovateľov sú uvedené v prílohe č. 2 tejto správy.

2.1 Prehľad

Tretí akčný plán Slovenska má 68 záväzkov. Na konci implementačného obdobia (november 2019) boli zhruba dve tretiny záväzkov (46 zo 68) vo výraznej miere alebo úplne dokončené. V porovnaní s predchádzajúcim implementačným obdobím (2015 – 2017) sa miera dokončenia zvýšila.¹ Skúsenosti zo súčasného a predchádzajúcich akčných plánov naznačujú, že pokrok v implementácii je často ovplyvnený nasledujúcimi faktormi:

- Aktuálnym vedením inštitúcií verejnej správy implementujúcich záväzky a častými výmenami vo vedúcich pozíciách.
- Dôkladnou znalosťou témy inštitúcií verejnej správy implementujúcich záväzky (alebo jej absenciou).
- Kvalitou medzirezortnej spolupráce a rozsahom a dôkladnosťou participatívnych procesov a spolupráce s občianskou spoločnosťou pri implementácii záväzkov. Napríklad, niektoré z predchádzajúcich ambiciózných reforiem zlyhali napriek vynikajúcej spolupráci medzi občianskym sektorom a inštitúciou verejnej správy zodpovednou za reformu. A to preto, lebo akonáhle sa tieto reformy dostali do medzirezortného pripomienkového konania, pripomienky ďalších inštitúcií verejnej správy ich oslabili.
- Vlastníctvo témy alebo jeho absencia zo strany občianskeho sektora aj inštitúcií verejnej správy. Tento faktor sa najviac prejavil pri téme otvoreného vzdelávania. Na Slovensku neexistujú žiadne významnejšie organizácie občianskej spoločnosti, ktoré by sa výhradne venovali téme otvoreného vzdelávania, v dôsledku čoho je výtlačok zospodu posúvať túto tému obmedzený. Ak v takejto situácii vlastníctvo témy chýba aj na vládnej úrovni, je nepravdepodobné, že v danej téme dôjde k výraznejším pokrokom.

Na ilustráciu vplyvu týchto faktorov posluží napríklad súčasná testovacia verzia repozitára pre vzdelávacie zdroje (CÚDEO) (záväzok č. 25). Od začiatku projektu, sa na pozíciu ministra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktoré je za tento záväzok zodpovedné, vymenili traja ministri. Tieto časté zmeny mali za dôsledok omeškania, prietahy a odmietnutie prevziať zodpovednosť za rozhodnutia predchodcov. Ministerstvo tiež celkom vylúčilo alebo len minimálne zapojilo občiansky sektor a učiteľov do prípravných fáz vývoja repozitára. Výsledky naznačujú, že ministerstvo nedisponuje dostatočne dôkladnými znalosťami o otvorených vzdelávacích zdrojoch, a neprofiluje sa ako vlastník či nositeľ tejto témy.

Pokiaľ ide o príspevok k otvorenému vládnutiu, iba niekoľko záväzkov prispelo k zásadnému či mimoriadnemu zlepšeniu prístupu k informáciám, vyvodzovania politickej zodpovednosti a vytvoreniu zásadných či mimoriadnych príležitostí na občiansku participáciu. Napríklad novela zákona o sudcoch a prísediach priniesla väčšiu transparentnosť do výberových konaní sudcov a ich hodnotenia. Väčšina záväzkov však predstavovala skôr menšie administratívne reformy, ich implementácia preto nevedla k významnejším zmenám v praktikách vládnutia. Navyše, niektoré významné protikorupčné opatrenia, napríklad Register partnerov verejného sektora, boli implementované mimo akčného plánu. Zástupcovia občianskeho sektora sa však zhodli na tom, že účasť Slovenska v Iniciatíve pre otvorené vládnutie je dôležitá z niekoľkých dôvodov.² Hoci protikorupčné aktivity súčasnej vlády vnímali ako formálne, zhodli sa, že členstvo v Iniciatíve pre

otvorené vládnutie poskytuje platformu na identifikovanie súčasných nedostatkov a požadovanie ich zlepšenia.³

¹ Počas implementácie druhého akčného plánu (2014 – 2016) bolo výrazne alebo úplne dokončených 21 z 34 záväzkov.

² Interview s Jakubom Kratochvilom (Za slušné Slovensko), 23. august 2019, a Vandou Tuchyňovou (protikorupcii.sk), 3. september 2019, a Štefanom Jančom (Nadácia Ekopolis), 19. september 2019.

³ Ibid.

2.2. Závazky

1. Otvorené dáta: analýzy, legislatíva a vzdelávanie

Otvorené dáta sú jednou z hlavných tém akčných plánov Iniciatívy pre otvorené vládnutie od roku 2011, keď sa Slovensko stalo jej členom. Cieľom záväzkov v tejto skupine bolo zabezpečiť priaznivé podmienky pre ďalší rozvoj agendy otvorených dát a zvyšovanie transparentnosti. Spustenie centrálného portálu otvorených dát Data.gov.sk¹ bolo výsledkom už prvého akčného plánu.² Nasledujúce akčné plány nadväzovali na existenciu portálu a zaviazali sa k väčšej štandardizácii dát a zverejňovaniu datasetov na základe dopytu.³

Záväzok č. 1: Vypracovať analýzu trhovej hodnoty a ekonomického potenciálu otvorených dát na Slovensku vrátane analýzy úspory verejných zdrojov.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Nejasné. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Záväzok č. 1, vypracovať analýzu trhovej hodnoty a ekonomického potenciálu otvorených dát, bol v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019 vyhodnotený ako záväzok s možným (hoci nízkym) dosahom, keďže vypočítané úspory, ktoré otvorené dáta môžu priniesť, by mohli „motivovať“ ministrov a štátnych úradníkov, aby zverejňovali viac otvorených dát.“⁴ Analýzu vypracoval Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (ďalej ako ÚPVII) a Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) zverejnil pracovnú verziu analýzy na sprístupnenie.⁵ Preto možno konštatovať, že záväzok bol formálne splnený za aktívnej účasti verejnosti. Dostupná pracovná verzia analýzy však neobsahuje odhad potenciálnych úspor, ktoré možno očakávať v súvislosti s publikáciou otvorených dát. Analýza iba sumarizuje, aké ekonomické benefity prinieslo zverejňovanie otvorených dát v zahraničí. Oslovená zástupkyňa občianskeho sektora však uviedla, že hoci je zdieľanie osvedčených postupov zo zahraničia užitočné, príklady použité v analýze nemusia byť nevyhnutne prenosné do slovenského kontextu.⁶

Autor analýzy pripustil, že v analýze chýba odhad úspor. Uviedol, že ÚPVII oslovil Útvor hodnoty za peniaze na Ministerstve financií SR so žiadosťou o podporu pri výpočte úspor,⁷ ten ju však odmietol z dôvodu obmedzených kapacít. Záväzok bol celkovo splnený, a vo všeobecnosti samotná analýza obsahuje relevantné informácie o benefitoch vyplývajúcich zo zverejňovania otvorených dát, ale nijako nemení súčasný stav, pretože nevyčísluje potenciálne úspory verejných zdrojov vyplývajúce zo zverejňovania otvorených dát. Nezávislá výskumníčka v správe o príprave a tvorbe akčného plánu odporučila, „aby bola nová analýza doplnená o podrobné výpočty možných úspor verejných zdrojov v rôznych sektoroch slovenskej ekonomiky“, čím by sa zvýšil jej potenciál motivovať štátnych úradníkov.⁸ Toto odporúčanie je stále aktuálne.

Záväzok č. 2: „Predložiť návrh zákona o údajoch na rokovanie vlády.“

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

ÚPVII využil pracovnú skupinu Lepšie dáta ako hlavnú platformu na diskusiu o novom právnom predpise. Avšak, vzhľadom na časté personálne zmeny na ÚPVII sa aktivita okolo zákona o údajoch, ako aj samotné fungovanie pracovnej skupiny, utlmilo.⁹ Pôvodný termín na predloženie návrhu zákona vláde bol 31. december 2018, ktorý bol neskôr odložený na 31. august 2019. Práce na zákone pokračovali v júli 2019. Aj pracovná skupina Lepšie dáta sa začala stretávať častejšie a zverejnila návrh zákona.¹⁰ Návrh zákona bol 4. októbra 2019 predložený do medzirezortného pripomienkového konania,¹¹ ktoré trvalo do 24. októbra 2019. Preto možno konštatovať, že záväzok bol vo výraznej miere dokončený. Počas medzirezortného pripomienkového konania bolo doručených 538 pripomienok, z toho 199 zásadných. Je nepravdepodobné, že zákon bude prijatý pred parlamentnými voľbami vo februári 2020. Celkovo, príležitosti na participáciu boli pri tvorbe zákona nesystematické a zatiaľ neprispeli k otvorenému vládnutiu, najmä pre utlmenie činnosti pracovnej skupiny a prietahy v aktivitách spojených s tvorbou zákona.

Pokiaľ ide o samotný zákon, zástupca Slovensko.digital, významného občianskeho združenia v oblasti e-governmentu, na komunitnej platforme uviedol, že Ministerstvo spravodlivosti SR poukázalo na možné konflikty so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej ako infozákon), ktorý už upravuje aj niektoré aspekty zverejňovania otvorených dát.¹² Tvrdil tiež, že na začiatku by mohlo byť užitočné jasnejšie definovať ciele a urobiť analýzu už existujúcich právnych predpisov v tejto oblasti.¹³ Štátni úradníci zároveň uviedli, že zákon o údajoch by mohol byť užitočný na právne vymedzenie úlohy dátových kurátorov v jednotlivých inštitúciách verejnej správy.¹⁴

Záväzok č. 3: Zrealizovať školenia pre zamestnancov verejnej správy, ktorých zamestnávateľ poveril zverejňovaním otvorených dát za inštitúciu verejnej správy.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Cieľom tohto záväzku bolo uskutočniť školenia pre štátnych úradníkov v oblasti zlepšovania kvality zverejnených datasetov. Odborníci oslovení pre účely správy o príprave a tvorbe akčného plánu¹⁵ dospeli k záveru, že dátová gramotnosť vo verejnej správe dosahuje na rôznych miestach rôznu úroveň a na dosiahnutie pozitívnych výsledkov je potrebný jednotnejší prístup k zverejňovaniu otvorených dát. Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby (ďalej ako NASES) zorganizovala v roku 2017 školenie, na ktorom predstavila štátnym úradníkom koncept otvorených dát, poskytla usmernenie o tom, ako využívať centrálny portál otvorených dát data.gov.sk, a ako v ňom zverejňovať datasety.¹⁶ Školenia sa zúčastnilo tridsaťdeväť štátnych úradníkov. Materiály zo školenia sú verejne dostupné na portáli data.gov.sk a obsahujú komplexné praktické pokyny pre inštitúcie verejnej správy ako zverejniť svoje datasety na data.gov.sk. Je možné, že práve v dôsledku školenia alebo dostupnosti poradenstva došlo vo zverejňovaní otvorených dát k zlepšeniam. Napríklad inštitúcie verejnej správy uvádzajú typ licencie častejšie ako v minulosti. Celkovo však bolo zlepšenie len okrajové. NASES tiež potvrdil, že počas tohto implementačného obdobia sa zorganizovalo iba toto jedno školenie¹⁷ a štátni úradníci si neboli vedomí iných aktivít.¹⁸ Aj keď je takéto školenie zmysluplné a môže prispieť k otvorenému vládnutiu, jednorazové aktivity budú mať menší dosah ako systematické príležitosti na ďalšie vzdelávanie v tejto oblasti.

Ako už bolo zdôraznené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu, zameranie výhradne na otvorené dáta na zlepšenie transparentnosti a vyvodzovania politickej zodpovednosti nestačí.¹⁹ Otvorené dáta sú iba zlomkom toho, na čo sa zameriavajú informačné politiky uplatňované vo verejnej správe. Niekoľko predstaviteľov občianskej spoločnosti sa zmienilo o svojich negatívnych skúsenostiach s prístupom k informáciám na základe infozákona. Sťažovali sa na svojvoľnosť

rozhodnutí poskytnúť alebo neposkytnúť informácie, odpovede poskytnuté po termíne, prietahy, alebo v horšom prípade administratívne mlčanie.²⁰ Zameranie na otvorené dáta preto prinesie len okrajovú zmenu. Nezávislá výskumníčka v správe o príprave a tvorbe akčného plánu odporučila rozšíriť rozsah školení pre štátnych úradníkov o skúsenosti s uplatňovaním infozákona.

Závazok č. 4: V rámci novelizácie výnosu Ministerstva financií SR č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy v znení neskorších predpisov prijať zásady pre štandardizovaný spôsob a obsah zverejňovaných datasetov pre orgány štátnej správy a územnej samosprávy.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Závazok č. 4 bol dokončený na začiatku implementačného obdobia. Výnos č. 55/2014 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy v znení neskorších predpisov bol zmenený a doplnený tak, aby obsahoval usmernenia o zverejňovaní otvorených dát a nadobudol účinnosť od 15. marca 2018.²¹ Ako sa uvádza v správe o príprave a tvorbe akčného plánu, usmernenia a právne predpisy sú užitočné, ale vždy sa budú vzťahovať len na dáta, ktoré sú už k dispozícii. Tento záväzok bude mať zásadný vplyv, len ak inštitúcie verejnej správy zverejnia kľúčové datasety v otvorených formátoch.²² V súčasnosti je jeho príspevok k prístupu k informáciám okrajový.

Závazok č. 20: Vypracovať úvodnú štúdiu uskutočniteľnosti zavedenia satelitného účtu mimovládnych neziskových organizácií (analýzu prínosov a nákladov).

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Cieľom záväzku č. 20 bolo vypracovať štúdiu, ktorá by preskúmala možnosti zavedenia jednotnej platformy obsahujúcej dáta o občianskom sektore. Záväzok bol splnený v roku 2017 a ÚSVROS spolu so Štatistickým úradom SR uverejnili Štúdiu uskutočniteľnosti zavedenia satelitného účtu v tom istom roku.²³ Štúdia objasnila, ktoré informácie by mali byť zahrnuté do satelitného účtu, nijako však nezmenila aktuálny stav.

Ako sa uvádza v správe o príprave a tvorbe akčného plánu, nebolo jasné, či satelitný účet a ďalšie platformy pre zber a zdieľanie dát o občianskom sektore nepredstavujú duplicitné snahy. Nezávislá výskumníčka zaznamenala ďalšie dve snahy v tejto oblasti (jedna zo strany Ministerstva vnútra SR a druhá zo strany ÚPVII).²⁴ Pokiaľ ide o túto správu, ÚSVROS uviedol, že tieto dve platformy by sa pravdepodobne zlúčili. Satelitný účet pre MVO bude dodatočným registrom, ktorý poskytne komplexnejšie informácie, ako je zameranie MVO, cieľové skupiny, oblasť pôsobenia, kapacity a rôzne ekonomické ukazovatele²⁵.

¹ <https://data.gov.sk/>

² ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR, <https://www.opengovpartnership.org/members/slovak-republic/>

-
- ³ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na rok 2015, <https://www.opengovpartnership.org/members/slovak-republic/> a ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na roky 2017 – 2019, <https://www.opengovpartnership.org/members/slovak-republic/>
- ⁴ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. I – Otvorené dáta: Analýzy, legislatíva a vzdelávanie.
- ⁵ Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, „Analýza hodnoty otvorených údajov“ <http://bit.ly/2nbiZNA>.
- ⁶ Skype interview s Veronikou Prachárovou (Inštitút SGI), 16. november 2018.
- ⁷ Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018.
- ⁸ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. I – Otvorené dáta: Analýzy, legislatíva a vzdelávanie.
- ⁹ Interview s Luciou Lacikou (ÚSVROS), 27. september a 9. október 2018.
- ¹⁰ <http://bit.ly/2mmHY0d>
- ¹¹ SLOV-LEX (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „Zákon o údajoch a o zmene a doplnení zákona č. 305/2013“, <http://bit.ly/31aU3Uq>
- ¹² Platforma Slovensko.Digital, „Zákon o údajoch“ <http://bit.ly/2o0lwd4>
- ¹³ Ibid.
- ¹⁴ E-mailová konverzácia so štátnym úradníkom, ktorý si želal zostať v anonymite, 27. september 2019.
- ¹⁵ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. I – Otvorené dáta: Analýzy, legislatíva a vzdelávanie.
- ¹⁶ Informácie o školeniach, ako aj prezentácie zo školení sú k dispozícii na <https://data.gov.sk>.
- ¹⁷ E-mailová konverzácia s NASES, 17. október 2019.
- ¹⁸ E-mailová konverzácia so štátnym úradníkom, ktorý si želal zostať v anonymite, 27. september 2019.
- ¹⁹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. I – Otvorené dáta: Analýzy, legislatíva a vzdelávanie.
- ²⁰ Skype interview s Veronikou Prachárovou (Inštitút SGI), 16. november 2018.
- ²¹ SLOV-LEX (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „LP/2017/951 Opatrenie Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy v znení neskorších predpisov“, <http://bit.ly/2n26Drl>.
- ²² Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. I – Otvorené dáta: Analýzy, legislatíva a vzdelávanie.
- ²³ ÚSVROS, „Satelitný účet za MNO – štúdia uskutočniteľnosti je vypracovaná“, <http://bit.ly/2S37XEw>.
- ²⁴ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. I – Otvorené dáta: Analýzy, legislatíva a vzdelávanie.
- ²⁵ E-mailová konverzácia so Skarlet Ondrejčákovou (ÚSVROS), 29. október 2019.

2. Aktualizovanie, zverejňovanie a propagácia datasetov

Táto skupina záväzkov (č. 5 – 9) vychádza z predchádzajúcich záväzkov v tejto oblasti. Záväzok č. 5 (aktualizovať a zverejniť zoznam existujúcich datasetov) je dôležitý pre systematické zverejňovanie dát. Záväzky č. 6 a č. 9 (zverejňovať datasety) boli sformulované aj s cieľom zlepšiť prístup k dátam a zabezpečiť, aby sa ich zverejňovanie riadilo dopytom.

Záväzok č. 5: Aktualizovať a zverejniť na portáli otvorených dát zoznam všetkých datasetov v gescii ministerstiev a nimi zriadených organizácií a ostatných ústredných orgánov štátnej správy s plánom zverejňovania datasetov aj periodizácie ich aktualizovania na portáli otvorených dát.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 5 sa implementuje priebežne. Väčšina orgánov ústrednej štátnej správy zverejnila zoznam všetkých datasetov, ktoré má k dispozícii, ako aj plány ich zverejňovania na začiatku implementačného obdobia, a pravidelne ich aktualizovala. Príklady zahŕňajú publikačný plán Ministerstva dopravy a výstavby SR na rok 2019,¹ Ministerstva poľnohospodárstva a rozvoja vidieka SR² a Ministerstva kultúry SR³. Niektoré orgány ústrednej štátnej správy však s plnením tohto záväzku zaostávali a nesplnili ho do ročného termínu stanoveného na 31. marca. Napríklad Ministerstvo obrany SR zverejnilo zoznam datasetov prvýkrát až vo februári 2019, keď bol akčný plán takmer na konci svojho implementačného obdobia.⁴ Datasety sa líšia aj kvalitou. Niektoré sú k dispozícii iba vo formáte XML, zatiaľ čo iné inštitúcie verejnej správy poskytujú aj iné, prístupnejšie formáty, napríklad CSV.⁵ V priemere všetky relevantné orgány ústrednej štátnej správy tento záväzok z veľkej miery splnili. Záväzok tak viedol k zverejneniu väčšieho množstva štátnych dát v porovnaní s množstvom dát, ktoré boli k dispozícii pred akčným plánom. Zmena je však okrajová, a to najmä z dôvodu nerovnomernej kvality zverejnených zoznamov.

Záväzok č. 6: Na základe aktualizovaného zoznamu datasetov v gescii ministerstiev a nimi zriadených organizácií aj ostatných ústredných orgánov štátnej správy zverejniť datasety v súlade s plánom ich zverejnenia a aktualizovania na portáli otvorených dát.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Cieľom tohto záväzku bolo zlepšiť prístup k dátam, ktoré má verejná správa k dispozícii. Záväzok sa implementuje priebežne a výsledky implementácie sa kontrolujú každoročne do 31. decembra. Keďže tento záväzok zahŕňa všetky orgány ústrednej štátnej správy, nebolo možné, aby nezávislá výskumníčka skontrolovala všetky zverejnené datasety podľa plánovaného zverejnenia pre všetky tieto orgány. Zástupcovia Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) ju však informovali, že výsledky zverejňovania otvorených dát sa v jednotlivých inštitúciách výrazne líšia a do veľkej miery závisia od jednotlivcov zodpovedných za zverejňovanie dát.⁶ Nasledujúca vzorka ilustruje rôznu mieru dokončenia tohto záväzku v rôznych inštitúciách:

- Štatistický úrad SR, do veľkej miery v dôsledku úloh, ktoré plní, a charakteru svojej práce, zverejnil od spustenia centrálneho portálu otvorených dát 746 datasetov.⁷
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR malo podľa svojho plánu zverejňovania dát za cieľ zverejniť v roku 2019 viac ako 100 datasetov a do októbra 2019, keď bola táto správa napísaná, zverejnilo 80 datasetov na centrálnom portáli otvorených dát data.gov. sk.⁸ Mnohé z týchto datasetov sa zhodovali s datasetmi uvedenými v pláne zverejňovania, napr. zoznam expertov hodnotiacich projekty fondov EÚ.
 - Podriadené organizácie ministerstva, napríklad Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky,⁹ boli aktívne vo zverejňovaní otvorených dát a publikovali 135 datasetov.
- Niektoré orgány ústrednej štátnej správy zverejnili veľmi málo datasetov, napríklad Ministerstvo obrany SR¹⁰ sprístupnilo iba osem datasetov a Ministerstvo financií SR¹¹ a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR¹² zverejnili od spustenia centrálneho portálu otvorených dát v roku 2012 iba 13 datasetov. Zatiaľ čo v prípade Ministerstva obrany SR je to skôr pochopiteľné, nakoľko dáta môžu byť vyňaté zo zverejňovania v záujme národnej bezpečnosti, nízky počet datasetov Ministerstva financií SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR je dôvodom na obavy, pretože zbierajú a spravujú kľúčové makroekonomické a mikroekonomické dáta aj dáta o pracovnom trhu.

Závazok č. 7: Uskutočniť verejnú kampaň na propagáciu využitia datasetov zverejnených na portáli otvorených dát a na podporu vývoja inovácií.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Špeciálna hodnotiacia správa k predchádzajúcemu akčnému plánu Slovenska (2014 – 2016)¹³ zdôraznila potrebu väčšieho množstva príležitostí na zapojenie verejnosti do využitia otvorených dát. Dosiahnutie tohto zámeru bolo aj cieľom záväzku č. 7, konkrétne propagáciou datasetov medzi verejnosťou. Počas implementačného obdobia ÚSVROS zrealizoval niekoľko aktivít na zvýšenie povedomia, a preto možno tento záväzok považovať za splnený. Medzi tieto aktivity patrili napríklad:

- ÚSVROS v roku 2017 spoluorganizoval tretí ročník podujatia DanubeHack, ktorého cieľom bolo podporiť vývoj aplikácií založených na otvorených dátach. Program DanubeHack bol rozmanitý a zahŕňal aj Open Data Academy, ktorá predstavila koncept otvorených dát z rôznych perspektív.¹⁴
- V roku 2018 ÚSVROS participoval na konferencii o prieniku otvorených dát a všeobecnom nariadení o ochrane údajov platnom pre členské krajiny EÚ (GDPR)¹⁵ a na IT konferencii Bratislava Open Camp, kde boli predstavené záväzky týkajúce sa otvorených dát a otvoreného softvéru.¹⁶
- O otvorených dátach sa navyše diskutovalo počas Týždňa otvoreného vládnutia v roku 2017,¹⁷ 2018¹⁸ a 2019¹⁹.

Všetky tieto aktivity prispeli k zvýšeniu informovanosti o otvorených dátach a ich prínosoch. Niektoré podujatia, napríklad DanubeHack, priniesli aj príležitosť získať viac praktických skúseností s dátami verejnej správy v otvorenom formáte a vytvoriť užitočné aplikácie na základe týchto dát. Aktivity zamerané na zvyšovanie povedomia však prinesú hmatateľný prínos iba vtedy, ak bude k dispozícii široká škála dát. Už v predchádzajúcom záväzku bolo uvedené, že v súčasnosti sa to

nedeje. Aktivita spojená so záväzkom č. 7 preto viedli k pozitívnym, ale len okrajovým zmenám v oblasti otvoreného vládnutia.

Záväzok č. 8: Vykonať prieskum dopytu verejnosti po najžiadanejších datasetoch otvorených dát.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. Účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 8 bol uvedený už v predchádzajúcom akčnom pláne (2014 – 2016).²⁰ Jeho cieľom je zabezpečiť, aby zverejňovanie otvorených dát vychádzalo z dopytu verejnosti. ÚSVROS zrealizoval na svojej webovej stránke²¹ od 16. do 31. marca 2017²² prieskum dopytu a informoval o ňom komunitu, ktorá je aktívna v oblasti otvorených dát.²³ Výsledky prieskumu boli potom uverejnené na webovej stránke úradu a boli použité ako základ pre diskusiu s inštitúciami verejnej správy o tom, zverejnenie ktorých dáta by malo byť prioritou.²⁴ Z týchto výsledkov je zrejmé, že záväzok bol splnený. Keďže prieskum bol otvorený pre každého, vytvoril pre tú časť verejnosti, ktorá sa zaujíma o otvorené dáta, príležitosť participovať a vyjadriť svoj názor. Záväzok tak okrajovo prispel k otvorenému vládnutiu.

Oslovení zástupcovia inštitúcií verejnej správy však uviedli, že hoci bol prieskum užitočný, vzorka respondentov bola malá a nereprezentovala užívateľov otvorených dát na Slovensku.²⁵ Navrhli, aby, Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby (ďalej ako NASES) okrem tohto prieskumu pravidelne poskytovala štatistiky návštevnosti a analytické dáta o prevádzke Data.gov.sk, najmä počet návštevníkov konkrétnych datasetov. Táto požiadavka bola NASES komunikovaná, ale nič sa nezmenilo – dáta z Data.gov.sk sú pre inštitúcie verejnej správy naďalej nedostupné, čo bráni zverejňovaniu dát na základe dopytu verejnosti. Oslovený štátny úradník uviedol, že NASES čelí menšiemu technickému problému, pretože niektorí používatelia môžu sťahovať dáta prostredníctvom rozhrania API. Tvrdil však, že tento problém je riešiteľný a informácie by sa dali získať cez logy servera.²⁶

Záväzok č. 9: Na základe výsledkov prieskumu dopytu verejnosti po najžiadanejších datasetoch otvorených dát zverejniť najžiadanejšie datasety na portáli otvorených dát v súlade s platnou legislatívou.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 9 nadväzoval na prieskum uskutočnený v rámci záväzku č. 8, ktorý bol opísaný vyššie. Jeho cieľom bolo zverejnenie najžiadanejších datasetov a API. Z prieskumu vyplynulo, že najžiadanejšími datasetmi sú, okrem iných, cestovné poriadky verejnej dopravy, zoznam autobusových a železničných staníc, dáta o obsadenosti verejnej dopravy, účtovné závierky, rozpočty všetkých samospráv, rozpočet štátnych podnikov, obchodný register, databáza exekúcií, dáta o životnom prostredí, katastrálne údaje a mnoho ďalších.²⁷

Keďže tento záväzok zahŕňal všetky orgány ústrednej štátnej správy, nezávislá výskumníčka nemala kapacitu skontrolovať všetky zverejnené datasety a porovnať ich so všetkými požadovanými datasetmi na účely tejto správy. V strednodobej sebahodnotiacej správe však bolo uvedené, že došlo k určitému pokroku.²⁸ Ministerstvo kultúry SR napríklad zverejnilo požadovaný zoznam národných kultúrnych pamiatok. Ministerstvo dopravy a výstavby SR priebežne pracuje na zverejnení požadovaných dát a konzultuje ich so zástupcami relevantných MVO vrátane odborníkov zo Slovensko.Digital. Zástupca Slovensko.Digital oslovený pre správu o príprave a tvorbe akčného plánu prejavil ochotu sprístupniť najžiadanejšie datasety verejnosti. Cestovné poriadky verejnej dopravy však stále nie sú k dispozícii a mnohé ďalšie otvorené dáta ako napríklad katastrálne údaje, ktoré verejnosť požaduje od prvého akčného plánu, stále nie sú zverejnené. Preto je miera dokončenia tohto záväzku limitovaná. A keďže najžiadanejšie datasety stále nie sú dostupné verejnosti, tento záväzok k otvorenému vládnutiu, najmä k prístupu k informáciám, prispel len minimálne.

¹ Data.gov.sk, „Zoznam datasetov rezortu dopravy a výstavby a plán zverejňovania na rok 2019“, <http://bit.ly/2oSiEji>.

² Data.gov.sk, „Zoznam v súčasnosti zverejnených datasetov rezortu MPRV SR“, <http://bit.ly/2oSeKHa> a „Zoznam pripravovaných datasetov rezortu MPRV SR“, <http://bit.ly/330QxNY>.

³ Data.gov.sk, <http://bit.ly/30KeEPa>.

⁴ Data.gov.sk, „Zoznam datasetov MO SR“, <http://bit.ly/32YRtlN>.

⁵ European Data Portal E-learning Module. Choosing the right format for open data, <https://data.gov.ie/edpelearning/en/module9/#/id/co-01> (v angličtine).

⁶ Interview s Luciou Lacikou (ÚSVROS), 25. september 2018 a 9. október 2019.

⁷ Data.gov.sk, dáta zverejnené Štatistickým úradom SR, navštívené 20. októbra 2019, <http://bit.ly/2LHzzy>.

⁸ Data.gov.sk, dáta zverejnené ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, navštívené 20. októbra 2019, <http://bit.ly/2pyRjTY>.

⁹ Data.gov.sk, dáta zverejnené Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym, navštívené 20. októbra 2019, <http://bit.ly/34ZvcVN>.

¹⁰ Data.gov.sk, dáta zverejnené ministerstvom obrany, navštívené 20. októbra 2019, <http://bit.ly/31FI0zA>.

¹¹ Data.gov.sk, dáta zverejnené ministerstvom financií, navštívené 20. októbra 2019, <http://bit.ly/2LJjao5>.

¹² Data.gov.sk, dáta zverejnené ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny, navštívené 20. októbra 2019, <http://bit.ly/2OrucFl>.

¹³ Mária Žuffová, SR: Špeciálna hodnotiacia správa 2014 - 2016, <http://bit.ly/2EzH4Vs>.

¹⁴ Celý program DanubeHack 3.0. je dostupný na <http://bit.ly/2pdPDyQ>.

¹⁵ Trend Open Data Fórum, „Ako ovplyvní GDPR používanie otvorených dát? Panelová diskusia“, <http://bit.ly/2pionzn>.

¹⁶ Bratislava Open Camp, Program 2018, <http://bit.ly/2mQOI6E>.

¹⁷ ÚSVROS, „Zverejnili sme program Open Government Week 2017“, <http://bit.ly/2pb2yl4>.

¹⁸ ÚSVROS, „Program Týždňa otvoreného vládnutia 2018 zverejnený“, <http://bit.ly/2pk5UCF>.

¹⁹ ÚSVROS, „Program a registrácia Týždňa otvoreného vládnutia 2019“, <http://bit.ly/2nQ2Flp>.

²⁰ ÚSVROS, „Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015“, <http://bit.ly/2RevqCc>.

²¹ ÚSVROS, „Prieskum dopytu po najžiadanejších datasetoch verejnej správy a otvorených API spustený“, <http://bit.ly/2mYyZ5K>.

²² Prieskum dopytu po najžiadanejších datasetoch verejnej správy a otvorených API je dostupný na <http://bit.ly/2nLm6fC>.

²³ Platforma.Slovensko.Digital, <http://bit.ly/2osllGg>.

²⁴ <http://bit.ly/2LJUPDu>.

²⁵ Interview so zástupcom ministerstva, ktorý si želal zostať v anonymite, 6. november 2018.

²⁶ E-mailová konverzácia so štátnym úradníkom, ktorý si želal zostať v anonymite, 27. september 2019.

²⁷ ÚSVROS, „Vyhodnotenie prieskumu dopytu verejnosti po otvorených údajoch a otvorených aplikačných rozhraniach organizácií verejnej správy“, <http://bit.ly/2LJUPDu> a <http://bit.ly/2OkNSuf>.

²⁸ ÚSVROS, strednodobá hodnotiacia správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (Pozri Prílohu č. 3 - Záväzok č. 9 na stranách 111 – 117).

3. Ďalšie kroky k otvorenosti dát

Závazok č. 10: Vypracovať analýzu zverejňovania datasetov ústredných orgánov štátnej správy na portáli otvorených dát a predložiť ju na zasadnutie Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Závazok č. 10 sa zameriaval na systematické riešenie výhrad ku kvalite zverejňovaných dát, ktoré opakovane vznášali MVO a občianska spoločnosť. Analýza zverejňovania datasetov orgánov ústrednej štátnej správy na centrálnom portáli otvorených dát Data.gov.sk sa vypracúvala pravidelne raz za rok počas celého implementačného obdobia. Prvá analýza bola zverejnená v roku 2017,¹ ďalšia v roku 2018² a posledná analýza bola uverejnená v júni 2019³. Závazok bol, teda, v plnej miere splnený.

Na sformulovanie zmysluplných a fundovaných odporúčaní a opatrení je potrebné zmapovať aktuálny stav vo všetkých oblastiach verejného záujmu, interné mapovanie zverejňovania otvorených dát orgánmi ústrednej štátnej správy je preto užitočné. Prispieva k otvorenému vládnutiu, a to poskytovaním podrobných informácií o napredovaní tohto aj predchádzajúcich záväzkov a identifikovaním prekážok, ktoré bránia pokroku. Zistenia analýz boli v súlade s postrehmi a skúsenosťami zástupcov relevantných MVO, ktorí boli oslovení pre potreby predchádzajúcich správ Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu. Kvantita (objem) zverejňovaných dát sa teda zvýšil, ale kvalita (málo datasetov, po ktorých je veľký dopyt; nevhodný formát, nepravidelné aktualizácie) zostáva problematická.⁴ Ak sa zistenia z týchto analýz prenású do konkrétnych krokov a rozhodnutí jednotlivých inštitúcií verejnej správy na zlepšenie zverejňovania otvorených dát, záväzok by mohol mať pozitívny vplyv. Od prvej analýzy v roku 2017 až doteraz boli však zlepšenia vo zverejňovaní otvorených dát okrajové.

Závazok č. 11: Vypracovať stratégiu a akčný plán sprístupnenia a používania otvorených dát verejnej správy a predložiť ju na rokovanie vlády SR.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Závazok č. 11, zameraný na štandardizáciu a zlepšenie zverejňovania otvorených dát, bol pokračovaním predchádzajúceho akčného plánu.⁵ Priebeh implementácie tohto záväzku je podrobne opísaný v správe o príprave a tvorbe akčného plánu.⁶ Ako sa v nej uvádza, upustilo sa od predchádzajúcej stratégie z roku 2015⁷ a nová stratégia bola predložená v skrátenej⁸ medzirezortnom pripomienkovom konaní⁹ 12. mája 2017. Vláda ju následne schválila 24. júla 2017,¹⁰ čím tento záväzok splnila.

Zainteresované MVO však vzniesli niekoľko námietok, najmä pokiaľ ide o proces tvorby stratégie, ktorý nebol v súlade s hodnotami otvoreného vládnutia. Slovensko.Digital, významné občianske združenie v oblasti e-governmentu, poukázalo na zásadné rozdiely verzií z rokov 2015 a 2017, navyše, čas na oboznámenie sa s novým návrhom stratégie bol limitovaný z dôvodu skrátenej dĺžky medzirezortného pripomienkového konania¹¹ a „neochoty NASES podrobne informovať o pripravovaných zmenách v dokumente“¹². Tieto obavy a výhrady vyjadrili aj ďalší odborníci v tejto oblasti.¹³ Stratégia síce celkovo prispela k otvorenému vládnutiu tým, že zhodnotila stav otvorených dát vo verejnej správe a poskytla víziu a usmernenie pre budúce zverejňovanie otvorených dát, jej tvorba ignorovala otvorené a inkluzívne participatívne procesy, ku ktorým sa Slovensko zaviazalo prostredníctvom iných záväzkov Iniciatívy pre otvorené vládnutie. Nezávislá výskumníčka preto dospela k záveru, že príspevok k otvorenému vládnutiu je okrajový.

¹ ÚSVROS, „Analýza zverejňovania datasetov verejnej správy – 2017“, <http://bit.ly/2niouub>.

² ÚSVROS, „Analýza zverejňovania datasetov verejnej správy – 2018“, <http://bit.ly/333pJfO>.

³ ÚSVROS, „Analýza zverejňovania datasetov verejnej správy – 2019“, <http://bit.ly/2Oj4iDx>.

⁴ Ibid.

⁵ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015 <http://bit.ly/2RevqCc>.

⁶ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 3 – Ďalšie kroky k otvorenosti dát.

⁷ Medzirezortné pripomienkové konanie, SLOV-LEX (právny a informačný portál), ministerstvo spravodlivosti, <https://bit.ly/2asdOyB>.

⁸ Štandardná dĺžka pripomienkového konania je 15 dní. Skrátené dĺžka pripomienkového konania je 7 dní.

⁹ Medzirezortné pripomienkové konanie, SLOV-LEX (právny a informačný portál), ministerstvo spravodlivosti, <http://bit.ly/2zou3dp>.

¹⁰ Úrad vlády SR, uznesenie vlády č. 346/2017 k návrhu Stratégie a akčného plánu sprístupnenia a používania otvorených údajov verejnej správy – nové znenie (24. júl 2017), <http://bit.ly/2AieGTi>.

¹¹ Medzirezortné pripomienkové konanie, SLOV-LEX (právny a informačný portál), ministerstvo spravodlivosti, <http://bit.ly/2zou3dp>.

¹² Platforma Slovensko.Digital, OpenData stratégia – pripomienkovanie (opäť), <http://bit.ly/2Sgya2f>.

¹³ Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018.

4. Otvorené API

Závazky v tejto skupine sa venujú verejne dostupným aplikačným programovým rozhraniám (otvorené API).¹ Hoci sa táto téma v akčnom pláne objavila po prvýkrát, otvorené API sú zachytené v niekoľkých strategických vládnych dokumentoch, ako napríklad Strategická priorita: Multikanálový prístup², Národná koncepcia informatizácie verejnej správy³ a Detailný akčný plán informatizácie verejnej správy⁴. Odborníci, oslovení na účely správy o príprave a tvorbe akčného plánu, zhodne uviedli, že dostupnosť API je kľúčová nielen pre ďalší rozvoj e-governmentu, ale aj otvorených dát.⁵ Občianske združenia v oblasti e-governmentu, ako napríklad Slovensko.digital, sa dlhodobo zasadujú za prístup k otvoreným API informačných systémov verejnej správy⁶.

Závazok č. 12: Vypracovať štandardy pre verejne dostupné aplikačné programové rozhranie a predložiť ich komisii pre štandardizáciu informačných systémov verejnej správy.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 12 bol zameraný na zabezpečenie konzistentnosti pri zverejňovaní API. Štandardy boli vypracované participatívnym spôsobom. Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (ďalej ako ÚPVII) viedol pracovnú skupinu, ktorá bola zároveň prepojená s Komisiou pre štandardizáciu informačných systémov verejnej správy.⁷ Oslovení odborníci sa zhodli, že stretnutia boli vedené profesionálne a boli prístupné pre všetkých kľúčových aktérov.⁸ Začiatkom roku 2018 bola zmenená vyhláška č. 55/2014 Ministerstva financií a bola doplnená opatrením, ktoré v oddiele 47a zadefinovalo štandardy pre otvorené API.⁹ Záväzok bol preto splnený. Oslovení odborníci sa zhodli, že dokument pokrýval všetky kľúčové aspekty API.¹⁰

Záväzok č. 13: Zabezpečiť zverejňovanie otvorených dát a sprístupňovanie verejne dostupných aplikačných programových rozhraní v projektoch financovaných prostredníctvom Operačného programu integrovaná infraštruktúra a z iných verejných zdrojov.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Záväzok č. 13 reaguje na nedostatok verejne dostupných API. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) vo svojej strednodobej sebahodnotiacej správe uviedol, že „riadiaci výbor operačného programu Integrovaná infraštruktúra schválil sedem štúdií uskutočniteľnosti projektov a v šiestich z nich bol deklarovaný zámer sprístupniť API“.¹¹ V správe sa uvádzalo, že medzi tieto štúdie patria: Informačný systém centra právnej pomoci¹², Manažment údajov v Sociálnej poisťovni¹³, Sprístupnenie údajovej základne verejnej správy vrátane otvorených údajov prostredníctvom platformy dátovej integrácie¹⁴, Centrálny ekonomický systém¹⁵, Informačný systém obchodného registra¹⁶ a Centrálny informačný systém štátnej správy¹⁷.

Nezávislá výskumníčka po oboznámení sa s týmito štúdiami dospela k záveru, že iba päť projektov vyjadrilo zámer sprístupniť API. Štúdia uskutočniteľnosti Centrálného ekonomického systému konštatovala, že „vzhľadom na charakter systému, ktorý zabezpečuje ekonomický a administratívny chod organizácie, sa nepredpokladá potreba sprístupnenia API“.18 Všetky projekty, s výnimkou Centrálného informačného systému štátnej správy, boli hodnotené projektom Red Flags od Slovensko.Digital, ktorý pomáha identifikovať slabé miesta a možné riziká v navrhovaných IT projektoch vo verejnej správe.19 Väčšina z nich bola hodnotená pozitívne, a to najmä Informačný systém centra právnej pomoci20 a Informačný systém obchodného registra.21 Pokiaľ ide o splnenie záväzku, nezávislá výskumníčka dospela k záveru, že záväzok je splnený v obmedzenej miere z dôvodu, že vyjadrenie úmyslu sprístupniť API je síce dôležitý prvý krok, ten však nezaručuje, že k sprístupneniu nakoniec dôjde. Nie je jasné, aké bude mať nenaplnenie deklarovaného zámeru pre inštitúcie verejnej správy dôsledky. Navyše, uvedené projekty sú súčasťou operačného programu Integrovaná infraštruktúra, ale samotné znenie záväzku bolo výrazne ambicióznejšie a uvádzalo, že sprístupňovanie API sa bude vzťahovať aj na „projekty financované z iných verejných zdrojov“.

Kľúčové informačné systémy verejnej správy v súčasnosti neposkytujú otvorené API. Záväzok preto neprispel k otvorenému vládnutiu, nakoľko sa tento stav nezmenil.

Záväzok č. 14: Vykonať prieskum dopytu verejnosti po najžiadanejších verejne dostupných aplikačných programových rozhraniach.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám, účasť verejnosti na politike • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 14 sledoval postupy, ktoré boli uplatnené pri implementácii iných záväzkov, ktoré sa týkali otvorených dát. Cieľom týchto postupov bolo, aby sprístupnené API reflektovali dopyt po API. V tomto duchu ÚSVROS do svojho pravidelného prieskumu o otvorených dátach zaradil aj ďalšie otázky týkajúce sa otvorených API. Prieskum bol otvorený od 16. do 31. marca 2017.22 ÚSVROS ho propagoval na svojej webovej stránke23 a zdieľal ho s komunitou aktívnou v oblasti otvorených dát24. Výsledky prieskumu sú k dispozícii na webovej stránke ÚSVROS a boli použité ako základ pre diskusiu s inštitúciami verejnej správy o tom, zverejnenie ktorých API by malo byť prioritou.25 Záväzok preto možno považovať za splnený. Okrajovo prispel k otvorenému vládnutiu, pretože jeho splnenie prinieslo nové informácie o dopyte po otvorených API. Pre časť verejnosti so záujmom o otvorené API záväzok navyše vytvoril príležitosť zapojiť sa do procesu a sformulovať svoje preferencie.

Záväzok č. 15: Na základe výsledkov prieskumu dopytu verejnosti po najžiadanejších verejne dostupných aplikačných programových rozhraniach sprístupniť v súlade s platnou legislatívou a existujúcimi technickými podmienkami tie najžiadanejšie spolu s uvedením licencie (vzťahov) na ich využívanie.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

• Možný dosah: Zásadný.	
--	--

Závazok č. 15 bol prirodzeným krokom po záväzku č. 14. Viacerí odborníci oslovení na účely správy o príprave a tvorbe akčného plánu tvrdili, že ak bude tento záväzok splnený a orgány ústrednej štátnej správy sprístupnia požadované API (napríklad API katastra či API živnostenského a obchodného registra), môže mať tento záväzok zásadný vplyv a prispieť k vytvoreniu nových služieb, z ktorých by mohli mať občania úžitok.²⁶ V strednodobej sebahodnotiacej správe sa skonštatovalo, že ministerstvá, ktoré boli identifikované ako vlastníci dát, po ktorých je dopyt, ku ktorým by sa dali zverejniť otvorené API, túto úlohu priebežne plnia.²⁷

Výsledky prieskumu ÚSVROS o najžiadanejších datasetoch verejnej správy a otvorených API v porovnaní s API uverejnenými v posledných dvoch rokoch však rozprávajú odlišný príbeh. Na základe prieskumu²⁸ sú najžiadanejšie API vo vlastníctve Ministerstva dopravy a výstavby SR (dáta o doprave v hlavnom meste Bratislava), Ministerstva spravodlivosti SR (obchodný register, Slov-lex, atď.), Ministerstva vnútra SR (živnostenský register, register adries atď.), Ministerstva zdravotníctva SR (dáta o výskyte alergénov), Ministerstva životného prostredia SR (meteorologické dáta atď.), Úradu geodézie, kartografie a katastra SR (dáta o vlastníctve pôdy atď.) a Úradu vlády SR. ÚSVROS sa stretol so zástupcami týchto inštitúcií, aby im oznámil výsledky prieskumu a konkrétne požiadavky na API.²⁹ Zatiaľ čo Ministerstvo spravodlivosti SR uverejnilo API Registra partnerov verejného sektora³⁰ a Ministerstvo vnútra SR zverejnilo API Registra adries³¹, progres tohto záväzku bol celkovo obmedzený.

V správe o stave slovenského e-governmentu, ktorú nedávno zverejnilo Slovensko.Digital, sa konštatuje, že 90% aktivít súvisiacich so sprístupnením API sa oneskorilo a API, ktoré sú v súčasnosti dostupné z informačných systémov verejnej správy, sú neuspokojivé a nespĺňajú štandardy.³² Keďže bol tento záväzok splnený len sčasti, jeho príspevok k otvorenému vládnutiu bol okrajový. Na druhej strane je potrebné uviesť, že oslovený zástupca Slovensko.Digital tvrdí, že oficiálny záväzok vlády sprístupňovať API im ako občianskemu združeniu uľahčuje komunikáciu s orgánmi ústrednej štátnej správy v tejto oblasti.³³

¹ Pre detailnejšie vysvetlenie čo sú otvorené API a aké sú ich potenciálne prínosy pozri Správu o príprave a tvorbe akčného plánu: Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Slovensko: Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 4 – Otvorené API.

² Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, „Strategická priorita: Multikanálový prístup“, <http://bit.ly/2NIBIPQ>.

³ „Národná koncepcia informatizácie verejnej správy“, <http://bit.ly/36eH6wK>.

⁴ Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, „Detailný akčný plán informatizácie verejnej správy (2017–2020)“, <http://bit.ly/32SYZiu>.

⁵ Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018, a telefonické interview s Jánom Suchalom (Slovensko.Digital), 4. december 2018.

⁶ Slovensko.digital, „Za otvorené štátne systémy“, <http://bit.ly/2EbyOKC>.

⁷ Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, „Komisia pre štandardizáciu ISVS“, <http://bit.ly/2OG4ixC>.

⁸ Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018, a telefonické interview s Jánom Suchalom (Slovensko.Digital), 4. december 2018.

⁹ Medzirezortné pripomienkové konanie, SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „Opatrenie Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva financií SR č. 55/2014 Z.z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy v znení neskorších predpisov“.

¹⁰ Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018, a telefonické interview s Jánom Suchalom (Slovensko.Digital), 4. december 2018.

¹¹ ÚSVROS, „strednodobá sebahodnotiaca správa“, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 13 na strane 26).

¹² Centrum právnej pomoci, „Informačný systém Centra právnej pomoci“, <http://bit.ly/2OCaZRj>.

¹³ Sociálna poisťovňa, „Manažment údajov Sociálnej poisťovne: agendová štúdia“, <http://bit.ly/2M9JexVv>.

¹⁴ Centrálny metainformačný systém verejnej správy, „Dátová integrácia: sprístupnenie údajovej základne VS vrátane otvorených údajov prostredníctvom platformy dátovej integrácie“, <http://bit.ly/32k7H9r>.

¹⁵ Centrálny metainformačný systém verejnej správy, „Centrálny ekonomický systém“, <http://bit.ly/2M6qmQ6>.

-
- ¹⁶ Centrálny metainformačný systém verejnej správy, „Informačný systém obchodného registra“, <https://metais2.vicepremier.gov.sk/detail/ISVS/2fc82119-2cc8-4593-bd4c-5405ff050a27/cimaster?tab=detailForm>.
- ¹⁷ NASES, „Centrálny informačný systém štátnej služby: Štúdia uskutočniteľnosti pre agendové ISVS“, <http://bit.ly/2ILMEVj>. Toto je verzia, ktorá bola predložená do medzirezortného pripomienkového konania. Nezávislej výskumníčke sa nepodarilo lokalizovať finálnu verziu.
- ¹⁸ Pozri poslednú stranu štúdie uskutočniteľnosti, konkrétne sekciu č. I.3.
- ¹⁹ Slovensko.Digital, Red flags projekt, <https://redflags.slovensko.digital/o-projekte>.
- ²⁰ Slovensko.digital, Red flags projekt, „Informačný systém Centra právnej pomoci“, <http://bit.ly/2MbZAux>.
- ²¹ Slovensko.digital, Red flags projekt, „IS obchodného registra“, <http://bit.ly/2OCjtrD>.
- ²² Prieskum po najžiadanejších datasetoch verejnej správy a otvorených API je k dispozícii na <http://bit.ly/2nLm6fC>.
- ²³ ÚSVROS, „Prieskum po najžiadanejších datasetoch verejnej správy a otvorených API spustený“, <http://bit.ly/2mYyZ5K>.
- ²⁴ Platforma.Slovensko.Digital, <http://bit.ly/2osLgG>.
- ²⁵ ÚSVROS, „Vyhodnotenie prieskumu dopytu verejnosti po otvorených údajoch a otvorených aplikačných rozhraniach organizácií verejnej správy“, <http://bit.ly/2LJUPDu>.
- ²⁶ Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018, a telefonické interview s Jánom Suchalom (Slovensko.Digital), 4. december 2018.
- ²⁷ ÚSVROS, „strednodobá sebahodnotiaca správa“, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 15 na strane 28).
- ²⁸ ÚSVROS, „Vyhodnotenie prieskumu dopytu verejnosti po otvorených údajoch a otvorených aplikačných rozhraniach organizácií verejnej správy“, <http://bit.ly/2LJUPDu>.
- ²⁹ Trello, informácie k záväzku č. 15, <http://bit.ly/2pgOK8Y>.
- ³⁰ Data.gov.sk, „Register partnerov verejného sektora“, <http://bit.ly/2MDIQXc>.
- ³¹ Data.gov.sk, „Register adries“, <http://bit.ly/35rVHEu>.
- ³² Slovensko.Digital, „Správa o stave slovenského e-governmentu“, <http://bit.ly/2NkNg5P>.
- ³³ Telefonické interview s Jánom Suchalom (Slovensko.Digital), 4. december 2018.

5. Otvorený softvér

Téma otvoreného softvéru (OS) sa objavila v akčnom pláne prvýkrát, hoci sa jej v minulosti dotýkali stratégie vypracované ministerstvom financií, ktoré bolo v minulosti zodpovedné za projekty e-governmentu.¹ Všetky záväzky v tejto skupine reagovali na nízku transparentnosť a nízku kompetitívnosť v procesoch obstarávania IT projektov, uzamknutosť dodávateľa² v týchto projektoch a na obmedzené využívanie OS vo verejnej správe. Toto všetko sú obavy, ktoré v téme e-governmentu občianske združenie Slovensko.Digital aktívne vznieslo opakovane. Využívanie OS môže prispieť k riešeniu niektorých z vyššie uvedených problémov, pretože znižuje priestor na uzatváranie exkluzívnych licencií a dohôd o údržbe a podpore dodaných systémov a služieb. Cieľom záväzkov č. 16 – 18 na zmapovanie a zverejnenie využitia OS komponentov v informačných systémoch verejnej správy bolo podporiť diskusiu o OS vo verejnej správe a zdokumentovať, ktoré inštitúcie ho využívajú.

Záväzok č. 16: Pre novovytvárané zásuvné moduly a doplnky webových prehliadačov a klientskych aplikácií umožniť zverejnenie ich zdrojového kódu a vývoj metódou otvoreného softvéru (*open source*).

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Záväzok č. 16 bol formálne splnený, ale výsledky neboli uspokojivé. V strednodobej sebahodnotiacej správe väčšina orgánov ústrednej štátnej správy skonštatovala, že nevyvíjala nové doplnky ani aplikácie využívajúce OS, takže nemá k dispozícii zdrojový kód, ktorý by mohla zverejniť. Inštitúcie však prisľúbili, že sú pripravené umožniť zverejnenie zdrojového kódu v budúcnosti. Niektoré inštitúcie vôbec neposkytli informácie o plnení tohto záväzku. Centrálny portál otvorených dát Data.gov.sk je doposiaľ pravdepodobne jediným e-governmentovým projektom, ktorého zdrojový kód bol zverejnený, hoci nie v dôsledku tohto záväzku.³ Navyše, odborník, oslovený na účely tejto správy uviedol, že jeho použitie je náročné.⁴ Celkovo sa prístup k informáciám v dôsledku tohto záväzku nezmenil.

Záväzok č. 17: Zdokumentovať v dodaných informačných systémoch využitie vybraných komponentov vyvinutých metódou otvoreného softvéru (*open source*), analyzovať možnosť zverejnenia časti kódu a dokumentácie pod otvorenou licenciou a zverejniť vybrané časti kódu.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Aj záväzok č. 17 bol splnený na začiatku implementačného obdobia. Jeho výsledky sú k dispozícii v strednodobej sebahodnotiacej správe.⁵ Podobne ako v predchádzajúcom záväzku, väčšina orgánov ústrednej štátnej správy dospela k záveru, že vo svojich informačných systémoch neidentifikovala žiadne OS riešenia.⁶ Ako už bolo zdôraznené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu, je to

výsledok neochoty zväziť OSS riešenia.⁷ Napríklad, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR neuvažovalo o OS riešení pre repozitár pre vzdelávacie zdroje napriek tomu, že ide o záväzok v tom istom akčnom pláne (pozri záväzok č. 25). Ministerstvo tvrdilo, že „zmluva⁸ bola uzavretá v roku 2015 za iného vedenia rezortu školstva“.⁹ Oslovený odborník však naznačil, že ani súčasné vedenie ministerstva neinklinuje k využívaniu OS riešení.¹⁰

Niektoré orgány ústrednej štátnej správy zverejnili použitie OS vo svojich informačných systémoch, napríklad Ministerstvo poľnohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Po konzultácii s dodávateľmi však dospelo k záveru, že „zverejnením kódu a dokumentácie by vzniklo vysoké bezpečnostné riziko“.¹¹ Oslovený odborník uviedol, že bezpečnostné riziko nie je opodstatnená obava, pretože v zahraničí sa OS využíva najmä na posilnenie bezpečnosti, a nie naopak.¹² Tento záväzok okrajovo prispel k lepšiemu pochopeniu súčasnej situácie, keď orgány ústrednej štátnej správy nedostatočne využívajú OS riešenia.

Záväzok č. 18: Zverejniť na portáli otvorených dát zoznam využívaných otvorených softvérov (*open source*) s uvedením účelu jednotlivých softvérov a typov ich licencie a aj softvérov, pre ktoré má orgán štátnej správy udelenú licenciu na používanie, distribuovanie a publikovanie.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 18 bol splnený a výsledky sú dostupné v strednodobej sebahodnotiacej správe.¹³ Nezávislá výskumníčka si stiahla niektoré zverejnené datasety, pretože niektoré z nich neboli v štruktúre, ktorá by umožňovala používať funkciu náhľadu na Data.gov.sk.¹⁴ Niektoré datasety neboli k dispozícii na stiahnutie, napríklad dataset Ministerstva zdravotníctva SR.¹⁵ Ministerstvo financií SR poskytlo veľmi informatívny dataset, ktorý preukázal využitie OS v projekte ITMS2014+.¹⁶ Datasety poskytli aj ďalšie ministerstvá, napríklad Ministerstvo kultúry SR.

Záväzok prispel k informovanosti o používaní OS v orgánoch ústrednej štátnej správy. Zároveň sa ukázalo, že v niektorých orgánoch ústrednej štátnej správy je obmedzené porozumenie toho, čo je a čo už nie je dataset. Ani šablóna poskytnutá Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) nebola pre zverejnenie na Data.gov.sk ideálna, pretože nebola kompatibilná s funkciou náhľadu Data.gov.sk.¹⁷

Záväzok č. 19: V spolupráci s odbornou verejnosťou vypracovať štúdiu, ktorá zdokumentuje možnosti, výhody a nevýhody použitia otvoreného softvéru (*open source*) a iných licenčných modelov v štátnej správe.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Cieľom záväzku č. 19 bolo motivovať štátnych úradníkov k využívaniu OS. Tento záväzok bol z veľkej časti dokončený v začiatkoch implementácie.¹⁸ Pracovná verzia štúdie nebola zverejnená na

webovej stránke ÚSVROS. V decembri 2017 však bola zverejnená na pripomienkovanie na platforme Slovensko.Digital, kde mala oveľa širší dosah, ako by mala na stránke úradu.¹⁹ Autor štúdie zdôraznil, že jedným z hlavných cieľov tohto dokumentu bolo objasniť, že existuje viacero spôsobov, ako sa zapojiť do OS, od informovania po vývoj softvéru spolu s občianskou spoločnosťou a súkromným sektorom.²⁰

Hoci je štúdia užitočná a je napísaná v prístupnom jazyku, nie je jasné, čo je jej finálna verzia. Rovnako nie sú verejne dostupné informácie o tom, ako sa táto pracovná verzia správy ďalej použila na splnenie stanoveného cieľa. ÚSVROS neuvádza, ktorým orgánom centrálnej štátnej správy a konkrétnym štátnym úradníkom bola správa zaslaná, ani či podnietila ďalšiu diskusiu. Preto je, bez ďalších informácií o diseminácii štúdie a ďalších aktivitách, náročné jednoznačne zhodnotiť ako záväzok prispel k otvorenému vládnutiu.

¹ Pre detailnejšie informácie pozri: Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 5 – Otvorený softvér.

² Situácia, keď je zákazník, napríklad orgán štátnej správy, odkázaný na pôvodného dodávateľa a nemôže ľahko prejsť k službám konkurencie.

³ Data.gov.sk, „Zdrojové kódy - Úloha B17“, <https://data.gov.sk/dataset/zdrojove-kody-uloha-b17> a <https://github.com/nases-sk/eDemokracia-MOD>.

⁴ Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018.

⁵ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri Prílohu č. 6, Záväzok č. 17 na stranách 112 – 114).

⁶ Ibid.

⁷ Pre detailnejšie informácie pozri: Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 5 – Otvorený softvér.

⁸ Centrálny register zmlúv (www.crz.gov.sk), „Zmluva o službách a licenčná zmluva č.1030-2015“, <http://bit.ly/2b6A54I>.

⁹ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri Prílohu č. 6, Záväzok č. 17 na stranách 112 – 114).

¹⁰ Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018.

¹¹ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri Prílohu č. 6, Záväzok č. 17 na stranách 112 – 114).

¹² Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018.

¹³ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri Prílohu č. 6, Záväzok č. 17 na stranách 112 – 114).

¹⁴ Ministerstvo dopravy a výstavby, ministerstvo hospodárstva, ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, ministerstvo vnútra a ďalší.

¹⁵ Data.gov.sk, „Open source na MZ SR“, <http://bit.ly/35SLzoz>.

¹⁶ Data.gov.sk, „Zoznam využívaného otvoreného softvéru rezortu MF SR“, <http://bit.ly/33nVdNQ>.

¹⁷ ÚSVROS, „Informácia pre zodpovedných za plnenie úlohy č. 18 Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie 2017–2019“, <http://bit.ly/2MxFDbU>.

¹⁸ „Open source prístup pre lepšie verejné služby“, <http://bit.ly/2S3TtnL>.

¹⁹ Platforma.Slovensko.Digital, „OGP a open source“, <http://bit.ly/2B3AToV>.

²⁰ Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP), 5. november 2018.

6. Portál s dátami o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov a ďalších dotačných schém

Cieľom záväzkov č. 21 a 22 bolo vylepšiť Modul dotačných schém (ďalej ako MDS) ¹ – portál s dátami o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov a ďalších dotačných schém,² ktorý bol spustený v roku 2016 a bol už súčasťou predchádzajúceho akčného plánu. Portál mal zlepšiť prístup k informáciám o prideliovaní a využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov na jednej platforme. Nezávislá výskumníčka však v špeciálnej hodnotiacej správe, na základe rozhovorov s odborníkmi, dospela k záveru, že využitie portálu je v dôsledku nízkej kvality a formátu zverejňovaných dát obmedzené³.

Záväzok č. 21: Nadefinovať minimálny rozsah a štruktúru dát pri zverejňovaní informácií o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov, Finančného mechanizmu EHP, Nórskeho finančného mechanizmu, Švajčiarskeho finančného mechanizmu a dotačných schém zo štátneho rozpočtu SR.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Vyššie spomínaná špeciálna hodnotiaca správa navrhla stanoviť minimálne požiadavky na zverejňované dáta, napr. ktoré ukazovatele (stĺpce v datasete) musia byť v datasetoch zahrnuté.⁴ Z tohto pohľadu záväzok č. 21 reagoval na problémy s kvalitou dát a ich nízkou použiteľnosťou.

Záväzok bol splnený na začiatku implementačného obdobia. V marci 2017 Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) uskutočnil prieskum, aby zistil, aké sú najžiadanejšie dáta o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov, ale aj iných verejných zdrojov všeobecne.⁵ Zistenia prieskumu boli doplnené o podnety prijaté e-mailami, počas osobných stretnutí alebo na regionálnych seminároch. Celkovo boli ako najžiadanejšie kategórie dát identifikované nasledovné kategórie:

- názov dotačnej schémy;
- názov poskytovateľa;
- názov, typ a alokácia výzvy;
- názov a ďalšie identifikačné údaje žiadateľa;
- názov projektu a jeho plánované aktivity;
- rozpočet a ďalšie kategórie dát, ktoré sú uvedené v strednodobej sebahodnotiacej správe.⁶

V júni 2017 ÚSVROS zverejnil na svojej webovej stránke minimálny rozsah zverejňovaných dát o fondoch a dotáciách, ktoré musia byť na MDS zverejňované,⁷ a aktívne informoval všetky relevantné inštitúcie. Tento článok obsahoval aj šablóny a usmernenia. Z formálneho pohľadu bol záväzok teda splnený. Skutočná zmena praxe je však v plnom rozsahu závislá od splnenia súvisiaceho záväzku č. 22, t. j. od toho, ako orgány ústrednej štátnej správy od zadefinovania minimálneho rozsahu zverejňovaných dát dané dáta naozaj zverejňujú v praxi.

Záväzok č. 22: Zverejniť dáta o využívaní financií poskytnutých ústrednými orgánmi štátnej správy v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov, Finančného mechanizmu EHP, Nórskeho

finančného mechanizmu, Švajčiarskeho finančného mechanizmu a dotačných schém zo štátneho rozpočtu SR minimálne v definovanej štruktúre na webovej stránke <https://data.gov.sk/dotacie>.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 22 bol prirodzeným ďalším krokom po záväzku č. 21. Nezávislá výskumníčka navštívila MDS, aby overila, či problémy z roku 2016 boli odstránené a inštitúcie verejnej správy dodržiavajú minimálne požiadavky na zverejňovanie dát stanovené v roku 2017. Keďže tento záväzok zahŕňa niekoľko desiatok orgánov ústrednej štátnej správy, nebolo možné, aby výskumníčka skontrolovala, či požiadavky spĺňajú všetky zverejnené datasety. Náhodne vybrala niekoľko z nich a konštatovala, že kvalita zverejnených dát je naďalej problematická a minimálne požiadavky na zverejňované dáta sú plnené len sporadicky.

Multiplicita portálov prispieva k nesystematickému zverejňovaniu dát. Ministerstvo kultúry SR napríklad zverejnilo dáta o prideľovaní a využívaní verejných zdrojov na centrálnom portáli otvorených dát [Data.gov.sk](http://data.gov.sk) namiesto toho, aby ich zverejnilo v MDS.⁸ Niektoré ministerstvá, napríklad Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, zverejnili dáta v MDS. Vo väčšine prípadov však zverejnené dáta neobsahujú všetky kategórie dát, ktoré boli určené ako minimum, ktoré musí byť zverejnené. Najčastejšie sú zverejnené dáta len v nasledovnej štruktúre: názov projektu, meno/názov príjemcu, získaná suma a IČO. Preto je splnenie tohto záväzku a jeho príspevok k otvorenému vládnutiu označený ako limitovaný. Okrem toho, ako už bolo uvedené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu, povedomie o MDS je stále nízke, čo obmedzuje jeho užitočnosť pri monitorovaní využívania prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov pridelených Slovensku.⁹ Oslovená odborníčka z občianskeho sektora¹⁰ a regionálna investigatívna novinárka¹¹, ktorá vo svojej každodennej práci používa oficiálne informácie a dáta, uviedli, že pred interview nepočuli o MDS, čo buď naznačuje absenciu pre ne užitočných dát na MDS alebo nedostatočné povedomie o samotnej existencii portálu.

¹ Modul dotačných schém, <https://data.gov.sk/dotacie>. Podrobnejšie informácie o MDS zostavil ÚSVROS a sú dostupné na http://www.minv.sk/?ros_mds.

² ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015, <http://bit.ly/2RevqCc>

³ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Špeciálna hodnotiacia správa 2014 – 2015, <http://bit.ly/2EzH4Ws>

⁴ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Špeciálna hodnotiacia správa 2014 – 2015, <http://bit.ly/2EzH4Ws>

⁵ <http://bit.ly/2Vj3L5V>.

⁶ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiacia správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 21 na stranách 34 – 35).

⁷ ÚSVROS, „Minimálny rozsah zverejňovaných dát o dotáciách“, <http://bit.ly/35bjbhk>.

⁸ <http://bit.ly/2LKZ3ea>.

⁹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 6 – Portál s dátami o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov a ďalších dotačných schém.

¹⁰ Skype interview s Veronikou Prachárovou (Inštitút SGI), 16. november 2018.

¹¹ Interview s Vandou Tuchyňovou (Protikorupcii.sk), 3. september 2019.

7. Centrálny register zmlúv

Centrálny register zmlúv¹ (ďalej ako CRZ), spustený v roku 2011, je jedným z najvýznamnejších protikorupčných opatrení na Slovensku. Vyžaduje, aby Úrad vlády, ministerstvá a iné orgány ústrednej štátnej správy aj niektoré inštitúcie verejnej správy zverejňovali zmluvy so svojimi dodávateľmi. Ak zmluvy nie sú zverejnené, sú neplatné. CRZ bol ocenený doma i v zahraničí.² Prvý akčný plán však identifikoval priestor na ďalšie zlepšenia registra. Neexistuje napríklad inštitúcia, ktorá by vykonávala dohľad nad dodržiavaním tejto povinnosti vyplývajúcej zo zákona o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej ako infozákon) a aj „širšie monitorovala kvalitu zverejňovaných zmlúv“.³ Relevantní odborníci opakovane zdôraznili, že niektoré zmluvy nie sú zverejnené, zatiaľ čo v iných chýbajú základné informácie.

Závazok č. 23: Participatívnym spôsobom vypracovať analýzu dodržiavania povinnosti zverejňovať zmluvy v centrálnom registri zmlúv, na jej základe pripraviť návrh zmien, ktoré túto povinnosť upresnia a umožnia vytvoriť účinný mechanizmus kontroly jej dodržiavania, a predložiť ho na rokovanie vlády.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám, účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 23 reagoval na vyššie uvedený problém a bol splnený v rámci iniciatívy zlepšiť slovenský infozákon. Pred parlamentnými voľbami v roku 2016 sa 11 politických strán zaviazalo zlepšiť infozákon (výnimkou, ktorá stojí za zmienku, bola vládnuca strana SMER – sociálna demokracia, ktorá sa odmietla pripojiť k predvolebnému sľubu⁴). Už pred voľbami Ministerstvo spravodlivosti SR a občiansky sektor vytvorili pracovnú skupinu, ktorá pripravovala návrh infozákona. Súčasťou prípravných participatívnych aktivít bola aj analýza dodržiavania povinnosti zverejňovať zmluvy v CRZ. Ako už bolo zhrnuté v špeciálnej správe hodnotiacej akčný plán na rok 2015, návrh bol stiahnutý po tom, čo v medzirezortnom pripomienkovom konaní dostal 757 pripomienok. Nakoniec bola len transponovaná Smernica Európskeho parlamentu a rady č. 2013/37/EÚ o opakovanom použití informácií verejného sektora.

V roku 2017 sa na návrhu začalo opäť pracovať. V tom istom roku bol do medzirezortného pripomienkového konania predložený nový návrh, ktorý obsahoval výrazné zmeny (niektoré z nich vychádzali z analýzy dodržiavania povinnosti zverejňovať zmluvy v CRZ).⁵ Návrh bol komplexný a priniesol dôležité zmeny, ktoré by zlepšili prístup k informáciám.⁶ Počas medzirezortného pripomienkového konania však bolo doručených 776 pripomienok,⁷ z toho 303 zásadných. Kapacity Ministerstva spravodlivosti SR vyriešiť takéto veľké množstvo pripomienok zapríčinili, že ďalší legislatívny proces bol pozastavený.⁸ Plnenie povinnosti zverejňovať zmluvy v CRZ sa nezmenilo. Prípravné práce na novele však okrajovo prispeli k otvorenému vládnutiu z rôznych dôvodov. Po prvé, pracovná skupina, ktorá vznikla, aby vyhodnotila aplikáciu infozákona a používanie CRZ, fungovala na participatívnych princípoch. Po druhé, aj keď novela zákona nebola prijatá, analýzy, z ktorých vychádzala, priniesli nové poznatky v tejto oblasti, ktoré budú k dispozícii, hneď ako bude téma infozákona a CRZ znova na stole.

Závazok č. 24: Vytvoriť priestor na zverejňovanie zmlúv samospráv v jednom centrálnom registri.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Nezačalo sa. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Závazok č. 24 súvisí s predchádzajúcim záväzkom a jeho cieľom bolo umožniť samosprávam zverejňovať svoje zmluvy v CRZ. Niektorí oslovení odborníci tvrdili, že je to užitočné opatrenie, pretože, keď budú všetky zmluvy – orgánov ústrednej štátnej správy aj samospráv – na jednej platforme, bude pre občanov, organizácie občianskej spoločnosti a investigatívnych novinárov jednoduchšie monitorovať, ako sa nakladá s verejnými zdrojmi.

Názory zástupcov občianskeho sektora a novinárov na toto opatrenie sa však líšia, pričom jedna investigatívna novinárka uviedla, že keď pri svojej práci hľadá zmluvy samospráv a vyšších územných celkov, nikdy nevyužíva CRZ, ale zmluvy vyhľadáva priamo na webových stránkach samospráv a vyšších územných celkov.⁹ Toto opatrenie by ale výrazne pomohlo malým obciam s obmedzenými kapacitami, ktoré teraz musia zverejňovať zmluvy na svojich webových stránkach. Vyššie uvedený návrh infozákona obsahoval vetu, že Úrad vlády, ktorý prevádzkuje CRZ, umožní na žiadosť ktorejkoľvek inštitúcie, ktorá je povinná zverejňovať zmluvy na svojej webovej stránke, zverejňovať zmluvy v CRZ.¹⁰ Ale zákon nebol prijatý, takže záväzok neprispel k otvorenému vládnutiu.

¹ Centrálny register zmlúv, <http://www.crz.gov.sk/>.

² Alexander Furnas, Case Study: Open Contracting in the Slovak Republic, Open Contracting Partnership, <http://bit.ly/2R7tqLY>. Ali Clare, David Sangokoya, Stefaan Verhulst, and Andrew Young, Open contracting and procurement in Slovakia: Establishing Trust in Government Through Open Data, <http://bit.ly/2DZfsZy> (v angličtine).

³ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 7 – Centrálny register zmlúv.

⁴ Transparency International Slovensko, „Záväzok zlepšiť infozákon dali voličom všetci okrem SMERu“, <http://bit.ly/2TtpWrl>.

⁵ Medzirezortné pripomienkové konanie, SLOV-LEX (právny a informačný portál), ministerstvo spravodlivosti, <http://bit.ly/2Oiw6rC>.

⁶ Ministerstvo spravodlivosti, „Novela infozákona: ďalší krok k zvyšovaniu transparentnosti verejnej správy“, <http://bit.ly/2McIci4>.

⁷ Medzirezortné pripomienkové konanie, SLOV-LEX (právny a informačný portál), ministerstvo spravodlivosti, <http://bit.ly/2Oiw6rC>.

⁸ Sme.sk, TASR, „Gál: Novela infozákona má množstvo pripomienok, tak skoro schválená nebude“, <http://bit.ly/2VeKKI8>.

⁹ Interview s Vandou Tuchyňovou (Protikorupcii.sk), 3. september 2019.

¹⁰ V bode č. 21 navrhovaného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám, dostupnom na <http://bit.ly/2Oiw6rC>.

8. Repozitáre pre vzdelávacie zdroje a otvorené výstupy vedy

Závazky v tejto skupine sa týkajú tak otvoreného vzdelávania (záväzky č. 25, 29 a 31), ako aj otvoreného prístupu (záväzok č. 39). Všetky tieto záväzky vznikali v komplexnej politickej situácii a ich implementácia bola ovplyvnená častými zmenami na vedúcich pozíciách Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej ako ministerstvo školstva) a obmedzeným počtom organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacich v oblasti otvoreného vzdelávania a otvoreného prístupu k výstupom vedy a výskumu. Podrobné informácie o kontexte, v akom sa tieto záväzky formovali, sú uvedené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019¹.

Záväzok č. 25: Zriaďiť a prevádzkovať repozitár Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pre ukladanie, dlhodobú archiváciu a sprístupňovanie vzdelávacích zdrojov.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Cieľom repozitára bolo riešiť nedostatok kvalitných vzdelávacích zdrojov prostredníctvom jedinej platformy, v rámci ktorej by učitelia mohli zdieľať vlastné vzdelávacie zdroje a ktorá by podporovala otvorené vzdelávacie praktiky. Slovensko bolo jednou z prvých členských krajín Iniciatívy pre otvorené vládnutie, ktorá do svojho akčného plánu zahrnula záväzky týkajúce sa otvoreného vzdelávania. Všetci oslovení odborníci sa zhodli, že repozitár vzdelávacích zdrojov s dôrazom na otvorené zdroje je sám osebe pozitívnym krokom². Pôvodný termín ostrého spustenia repozitára bol v akčnom pláne naplánovaný na 30. jún 2018,³ ale kvôli omeškaniam nebol dodržaný. V súčasnosti je repozitár v testovacej fáze⁴ a jeho spustenie je naplánované na aktuálny školský rok 2019 – 2020.⁵ Záväzok je teda z výraznej časti dokončený, ale ako významne prispeje k otvorenému vládnutiu, to sa ešte len ukáže.

Navyše, v čase písania tejto správy (október 2019) oslovení odborníci vyjadrili niekoľko významných obáv a výhrad týkajúcich sa doterajšieho procesu vývoja repozitára:

- Učitelia a zástupcovia občianskeho sektora sa počas vývoja repozitára necítili dostatočne zapájaní.⁶ Uviedli, že od ministerstva školstva nedostali žiadne informácie o repozitári a neboli ani prizvaní, aby prispeli k procesu svojimi nápadmi a skúsenosťami.⁷
- Podľa ministerstva školstva proces vývoja zahŕňal užívateľské testovanie, ktoré sa uskutočnilo na jar v roku 2019 na vzorke škôl a v spolupráci s učiteľmi, zástupcami vlády a občianskeho sektora. Spätná väzba, ktorá vzišla z testovania, bola využitá pri ďalšom vývoji.⁸ Verejne dostupné informácie, ktoré by podporili toto tvrdenie, však nie sú k dispozícii.
- Niektorí oslovení zástupcovia občianskeho sektora sa pýtali aj na to, ako budú učitelia motivovaní vytvárať zdroje a kto bude kontrolovať ich kvalitu.⁹ Tvrdili, že „ak majú mať zdroje výbornú kvalitu, musia byť autori za ich tvorbu zaplatení“.¹⁰ Ministerstvo školstva uviedlo, že plánuje ponúkať učiteľom odmenu za vytváranie otvoreného vzdelávacieho obsahu a organizovať pre učiteľov školenia.¹¹
- Aj ďalší oslovení odborníci apelovali, aby sa ministerstvo školstva viac zameralo na zvyšovanie povedomia učiteľov o otvorených licenciách a autorskom práve vo všeobecnosti, pretože „povedomie o dôležitosti uvádzania typu licencie na vzdelávacie zdroje je dnes nízke“.¹²

- V neposlednom rade, ako už bolo spomenuté v súvislosti so záväzkami v oblasti otvoreného softvéru (OS), niektorí oslovení odborníci vyjadrili sklamanie z toho, že repozitár nepoužíva OS.¹³

Záväzok č. 29: Podporiť preklad alebo dabing voľne dostupných zahraničných vzdelávacích zdrojov (hlavne videí a krátkych filmov) obsahovo vhodných z pohľadu štátneho vzdelávacieho programu do štátneho alebo do menšinového jazyka .

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 29 úzko súvisel so záväzkom č. 28, pretože na to, aby repozitár prilákal používateľov musí v prvom rade obsahovať užitočné vzdelávacie zdroje. V čase písania tejto správy (október 2019) najväčší počet verejne dostupných vzdelávacích materiálov v repozitári predstavovali materiály pre predškolské zariadenia (1491) a materiály pre prírodovedné predmety pre základné a stredné školy (1090). Materiály pre predškolské zariadenia boli k dispozícii v angličtine a maďarčine. Ministerstvo školstva uviedlo, že materiály boli preložené a nadabované aj do rómskeho a rusínskeho jazyka¹⁴, nezávislá výskumníčka ich však nevedela vo verejnej časti repozitára nájsť. Ministerstvo školstva zabezpečilo aj preklad viac ako 5000 učebných materiálov z matematiky prebratých z Fínska. Pracovná skupina však uviedla, že boli určené iba pre žiakov 1. a 2. ročníka základných škôl. Keďže znenie záväzku nestanovuje ideálny objem preložených a nadabovaných materiálov, je ťažké posúdiť, koľko zdrojov je potrebné preložiť alebo nadabovať, aby bolo možné záväzok považovať za splnený. Z informácií v repozitári rovnako nie je jasné, ktoré vzdelávacie zdroje boli vytvorené výlučne lokálne a ktoré boli prevzaté zo zahraničia.

Pracovná skupina okrem toho poukázala na problematické označovanie typov licencií, napríklad materiály verejne dostupné v repozitári nie sú otvorené v zmysle autorského práva. Niektoré materiály sú v repozitári verejne dostupné komukoľvek bez toho, aby bol povinný zaregistrovať sa. Registrovaným administrátorom, učiteľom a študentom je navyše k dispozícii viac ako 2000 materiálov na použitie v súlade so stanovenými licenčnými podmienkami.¹⁵ Používatelia (najmä tí neregistrovaní) však nemusia plne rozumieť, za akých licenčných podmienok môžu byť materiály použité, pretože metaúdaje materiálov neobsahujú informácie o licenciách, čo niektorí oslovení odborníci označili za problematické.¹⁶

Záväzok síce možno zvýšil počet vzdelávacích zdrojov, no vzhľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že k otvorenému vzdelávaniu prispel iba okrajovo.

Závazok č. 31: Predložiť na rokovanie vlády legislatívne návrhy, ktoré zavedú konkrétne pravidlá otvoreného publikovania a povinnosť bezplatného sprístupňovania vybraných typov publikačných výstupov financovaných z verejných zdrojov prostredníctvom repozitára Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Zákonné povinnosti v tejto oblasti, ktoré mal zabezpečiť záväzok č. 31, by mohli zlepšiť súčasné otvorené vzdelávacie postupy, a ako pre účely správy o príprave a tvorbe akčného plánu uviedli odborníci, toto opatrenie by mohlo zlepšiť prístup k výstupom vedy a výskumu.¹⁷ Splnenie záväzku však bolo obmedzené. V apríli 2018 vláda schválila novelu zákona o vysokých školách,¹⁸ ktorá odstránila legislatívne prekážky pre zverejňovanie prác v Centrálnom register záverečných a kvalifikačných prác pod otvorenými licenciami. V tom istom roku novelu schválil aj parlament.¹⁹ Odstránenie legislatívnych prekážok, ktoré bránili zverejňovaniu pod otvorenými licenciami, však zaostáva za pôvodnými ambíciami zaviesť povinnosť bezplatného sprístupňovania vybraných typov publikačných výstupov financovaných z verejných zdrojov. Ak zverejňovanie v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií zostane dobrovoľné a nebude ho sprevádzať široká kampaň na zvyšovanie povedomia o význame otvoreného prístupu k výstupom vedy a výskumu, je nepravdepodobné, že legislatívne zmeny budú mať vplyv na otvorené vládnutie.

Závazok č. 39: Zriadiť a prevádzkovať repozitár na ukladanie, dlhodobú archiváciu a sprístupňovanie slovenských vedeckých a odborných publikácií, výskumných dát a sivej literatúry.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Podobne aj záväzok č. 39 mohol podporiť postupy otvoreného prístupu k vedecko-výskumným výstupom, bol však oficiálne odložený, pretože Centrum vedecko-technických informácií SR (ďalej ako CVTI) nemohlo dodržať pôvodne stanovený termín. CVTI začalo plánovať repozitár a pripravilo návrh projektu v roku 2015, ministerstvo školstva ho však schválilo až o dva roky neskôr v roku 2017.²⁰ Ako už bolo uvedené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu, časté zmeny na ministerstve školstva v tomto období mohli oneskoriť implementáciu. V súčasnosti sú práce na repozitári vo fáze obstarávania²¹ a termín na splnenie záväzku bol predĺžený. Oslovení odborníci uviedli, že CVTI je inkluzívne a nie je dôvod obávať sa, že repozitár sa bude vyvíjať bez dôležitých aktérov *pri stole*.

CVTI prevádzkuje aj ďalšie tri centrálny registre: Centrálny register evidencie publikačnej činnosti (CREPČ), Centrálny register evidencie umeleckej činnosti (CREUČ) a Centrálny register záverečných a kvalifikačných prác (CRZP). Zástupkyňa CVTI uviedla, že v súčasnosti sú tieto systémy decentralizované, čo znamená, že s každým ďalším systémom sa takýto decentralizovaný systém stáva menej efektívnym. Jedným z cieľov repozitára na ukladanie, dlhodobú archiváciu a sprístupňovanie slovenských vedeckých a odborných publikácií, výskumných dát a sivej literatúry je aj zabezpečenie centrálnej správy dát.²²

-
- ¹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 8 – Repozitáre pre vzdelávacie zdroje a otvorené výstupy vedy.
- ² Interview so Zuzanou Adamovou (Creative Commons Slovensko a Trnavská univerzita), 6. november 2018. Interview s Romanom Baranovičom (Cirkevná základná škola Narnia), 26. október 2018. Interview s Jánom Gondoľom (odborník na otvorené vzdelávacie zdroje a open access), 5. november 2018. E-mailová komunikácia s Janou Feherpataky-Kuzmovou (Inštitút pre aktívne občianstvo), 17. október 2019.
- ³ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019, <https://www.opengovpartnership.org/members/slovak-republic/>
- ⁴ Súčasná verzia repozitára je dostupná na <https://wiki-test.iedu.sk>.
- ⁵ E-mailová komunikácia s Mariánom Spišiakom (ministerstvo školstva), 16. september 2019.
- ⁶ ÚSVROS, „Zápisnica zo stretnutia pracovnej skupiny Otvorené vzdelávanie“, <http://bit.ly/2nPTAJk> a „Zápisnica zo stretnutia pracovnej skupiny Otvorené vzdelávacie zdroje“, <http://bit.ly/2mEb2Hf>.
- ⁷ E-mailová komunikácia s Romanom Baranovičom (Cirkevná základná škola Narnia), 10. október; Martinom Šechným (učiteľ a aktivista v oblasti OA), 11. október 2019; Janou Feherpataky-Kuzmová (Inštitút pre aktívne občianstvo), 17. október 2019.
- ⁸ Interview s Jakubom Kratochvílom (Za slušné Slovensko), 23. august 2019, e-mailová komunikácia s Mariánom Spišiakom (Ministerstvo školstva), 16. september 2019.
- ⁹ E-mailová komunikácia s Janou Feherpataky-Kuzmovou (Inštitút pre aktívne občianstvo), 17. október 2019.
- ¹⁰ Interview s Jakubom Kratochvílom (Za slušné Slovensko), 23. august 2019.
- ¹¹ E-mailová komunikácia s Mariánom Spišiakom (ministerstvo školstva), 16. september 2019.
- ¹² E-mailová komunikácia s Martinom Šechným (učiteľ a aktivista v oblasti OA), 11. október 2019.
- ¹³ Interview s Jánom Gondoľom (odborník na otvorené vzdelávacie zdroje a open access), 5. november 2018, e-mailová komunikácia s Martinom Šechným (učiteľ a aktivista v oblasti OA), 11. október 2019.
- ¹⁴ E-mailová komunikácia s Mariánom Spišiakom (ministerstvo školstva), 16. september 2019.
- ¹⁵ E-mailová komunikácia s Mariánom Spišiakom (ministerstvo školstva), 16. september 2019.
- ¹⁶ E-mailová komunikácia s Jánom Gondoľom (odborník na otvorené vzdelávacie zdroje a open access), 10. október 2019.
- ¹⁷ Interview s Jánom Gondoľom (odborník na otvorené vzdelávacie zdroje a open access), 5. november 2018.
- ¹⁸ SLOV-LEX (právny a informačný portál), ministerstvo spravodlivosti, „Zákon č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, <http://bit.ly/2ofVeEk>. Úrad vlády SR, „Predložené materiály“, <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/22833/1>.
- ¹⁹ Národná rada SR, schôdza č. 33 a 34, <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze/hlasovanie/hlasovanie&ID=40509> a <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schodze/hlasovanie/hlasovanie&ID=40364>.
- ²⁰ Interview s Janou Kasákovou, Centrum vedecko-technických informácií SR, 23. august 2019.
- ²¹ ÚSVROS, „Zápisnica zo stretnutia pracovnej skupiny Otvorená veda“, <http://bit.ly/2mqpaNy>.
- ²² Ibid.

9. Propagácia a zabezpečenie používania otvorených licencií Creative Commons

Niektoré záväzky v tejto skupine boli prenesené z predchádzajúceho akčného plánu alebo boli navrhnuté ako riešenie problémov z posledného implementačného obdobia. Napríklad, cieľom záväzkov č. 11, 12 a 13 v predchádzajúcom akčnom pláne (2014 - 2016) bolo umožniť obstarávanie vzdelávacích zdrojov pre základné a stredné školy v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií CC-BY. Zámerom záväzku č. 9 v predchádzajúcom akčnom pláne bolo zmapovať digitálne vzdelávacie zdroje a preskúmať možnosti ich zverejnenia v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií CC-BY. Tento proces mapovania však odhalil veľmi reštriktívny charakter zmlúv uzatvorených medzi ministerstvom a autormi a vydavateľmi. Záväzky č. 27 a 28 priamo reagujú na problém obmedzených licenčných práv ministerstva na poskytované vzdelávacie zdroje.

Záväzok č. 26: Po sprevádzkovaní repozitára Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky priebežne sprístupňovať otvorené vzdelávacie zdroje pod verejnou licenciou *Creative Commons* s uvedením autora (CC BY).

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Ako sa uvádza v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, záväzok č. 26 by mohol prispieť k vytvoreniu kritického množstva otvorených vzdelávacích zdrojov¹ a ich sprístupneniu učiteľom a širokej verejnosti, a tak i k vyriešeniu niektorých z problémov s repozitárom opísaným vyššie v záväzku č. 25. Avšak, keďže repozitár ešte nie je v ostrej prevádzke, splnenie záväzku č. 26 je obmedzené. Rovnako aj jeho príspevok k otvorenému vládnutiu bude závisieť od ďalšej implementácie, množstva a kvality zverejnených otvorených vzdelávacích zdrojov.

Okrem toho, ako uviedli oslovení odborníci, na úspešné dokončenie tohto záväzku je potrebné, aby licenčná politika pre vzdelávacie materiály zverejnené v repozitári bola jasná a jednoznačná.² Oslovený odborník na otvorené vzdelávanie poukázal na to, že v súčasnosti pri vzdelávacích zdrojoch – ani v ich metadátach – neexistujú informácie o príslušných licenciách, takže internetové vyhľadávače budú tieto zdroje považovať za uzavreté.³

Záväzok č. 27: Osloviť partnerov, ktorí po roku 2008 dodávali Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky alebo ním priamo riadeným organizáciám vzdelávacie zdroje, s návrhom na sprístupnenie vzdelávacích zdrojov pod verejnou licenciou *Creative Commons* s uvedením autora (CC BY).

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Nejasné. • Možný dosah: Žiadny.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

V špeciálnej správe hodnotiacej akčný plán na roky 2014 – 2016 sa skonštatovalo, že zmluvy medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej ako ministerstvo školstva) a vydavateľmi sú pre ministerstvo reštriktívne a nevýhodné, v dôsledku čoho ministerstvo nemôže zverejňovať vzdelávacie zdroje v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií *Creative Commons*. Závazok č. 27 v súčasnom akčnom pláne – rokovať s vydavateľmi o zmene zmluvných podmienok – bol preto zmysluplným krokom, ktorý mal potenciál posunúť tému otvoreného vzdelávania dopredu. Samo osebe je to však interné opatrenie a jeho príspevok k otvorenému vládnutiu je preto okrajový. Navyše, hoci tento záväzok možno považovať za formálne splnený, nakoľko rokovania prebehli, ich výsledok zachoval súčasný stav. Strednodobá sebahodnotiaca správa dospela k záveru, že vydavatelia „odmietli poskytnúť, resp. previesť autorské práva z autorov“ na ministerstvo školstva ako verejného obstarávateľa týchto vzdelávacích zdrojov.⁴ Zuzana Adamová, oslovená odborníčka v oblasti autorského práva, pre správu o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019 uviedla, že ak neboli k dispozícii iné prostriedky, bolo možné práva vysporiadať za finančnú odmenu.⁵

Závazok č. 28: Zabezpečiť, aby všetky zmluvné vzťahy na tvorbu vzdelávacích zdrojov financovaných z verejných zdrojov pod gesciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a jemu podriadených inštitúcií obsahovali podmienku uplatnenia verejných licencií *Creative Commons* s uvedením autora (CC BY).

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Závazok č. 28 bol navrhnutý s cieľom zabrániť v budúcnosti uzatváraní nevýhodných zmlúv (ako sú zmluvy uvedené v záväzku č. 27). V strednodobej sebahodnotiacej správe⁶ sa uvádza, že ministerstvo školstva navrhne zahrnúť do pripravovaného návrhu školského zákona⁷ klauzulu, ktorá bude na základe záväzku požadovať, aby boli všetky vzdelávacie zdroje zabezpečované ministerstvom a financované z verejných zdrojov obstarané len v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií *Creative Commons Attribution* (CC-BY).⁸ Novela školského zákona síce nadobudla účinnosť 1. septembra 2019, ale nezávislá výskumníčka v nej nenašla žiadne ustanovenie o licenčných predpisoch pre novo obstarávané vzdelávacie zdroje. Splnenie záväzku bolo teda obmedzené a nezmenilo súčasný stav.

Závazok č. 30: Navrhnuť a pilotne uskutočniť mechanizmus sprístupňovania vysokoškolských učebníc, skript, vedeckých časopisov a pod. vydávaných vysokými školami pod verejnou licenciou *Creative Commons* s uvedením autora (CC BY) prostredníctvom repozitára Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Závazok č. 30 je ďalší krok nadväzujúci na spustenie repozitára, ktorý má potenciál zvýšiť povedomie o otvorenom prístupe k výsledkom vedy a výskumu a podporiť praktiky otvoreného prístupu v

akademickej obci. Keďže repozitár bol v čase písania tejto správy (október 2019) len vo fáze obstarávania (záväzok č. 39), pilotný program sprístupňovania vysokoškolských učebníc, skript, vedeckých časopisov v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií CC-BY sa nezačal. Pracovná skupina, ktorá sa tejto téme venuje, však v strednodobej sebahodnotiacej správe uviedla, že záväzok netreba odkladať na obdobie po spustení repozitára. Naopak, práca s univerzitami sa môže uskutočňovať priebežne.⁹ Ministerstvo školstva uviedlo, že informovalo univerzity, že je žiaduce, aby všetky výskumné výstupy zverejňovali v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií CC-BY.¹⁰ Okrem toho na svojej webovej stránke uverejnilo krátky článok v rovnakom duchu, v ktorom odkazovalo na usmernenie poskytnuté Centrom vedecko-technických informácií SR (ďalej ako CVTI).¹¹ Motivovať výskumníkov k publikovaniu svojej práce v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií CC-BY však vyžaduje komplexnejšie a systematickejšie aktivity a stimuly. Zverejnenie jedného príspevku na webovej stránke ministerstva je ako aktivita na zvyšovanie povedomia alebo pilotný program uvedený v záväzku nedostatočné.

Záväzok č. 32: Uskutočniť analýzu vybraných prác povinne zverejňovaných v Centrálnom registri záverečných a kvalifikačných prác z hľadiska možnosti udelenia verejných licencií *Creative Commons* s uvedením autora (CC BY) ako štandardných licencií.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Cieľom záväzku č. 32 bolo prispieť k zvýšeniu počtu publikácií s otvoreným prístupom. Nezávislá výskumníčka nedokázala lokalizovať analýzu možnosti udelenia licencií CC-BY na práce povinne zverejňované v Centrálnom registri záverečných a kvalifikačných prác, teda ani zistiť, či je tento záväzok splnený. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) potvrdil, že ministerstvo mu analýzu neposkytlo.

Hoci vyššie uvedená novela zákona o vysokých školách¹² (záväzok č. 31) odstránila legislatívne prekážky pre zverejňovanie prác v Centrálnom registri záverečných a kvalifikačných prác pod otvorenými licenciami, zverejňovanie v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií CC-BY zostalo dobrovoľné, nestalo sa povinným. Táto zmena preto neviedla k zlepšeniu v oblasti otvorenej vedy a výskumu. Samotná zmena legislatívy naznačuje, že diskusie k tejto téme museli prebehnúť (aj keď samotná analýza, z ktorej mala zmena vychádzať, nie je k dispozícii). Aj nedávna kauza Predsedu Národnej rady SR Andreja Danku, ktorá je podrobnejšie opísaná v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019¹³, ukázala, že pravidlá zabezpečujúce zverejňovanie prác v Centrálnom registri záverečných a kvalifikačných prác v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií CC-BY sú dôležité pre rozvoj otvoreného vzdelávania a vedy a na vyvodzovanie zodpovednosti, ak autori porušia etické štandardy.

Závazok č. 36: Zabezpečiť implementáciu verejných licencií Creative Commons s uvedením autora (CC BY) do dokumentov, metodík, manuálov a postupov s cieľom ich rozšírenia a využívania autormi a inými nositeľmi práv pri realizácii vedeckých prác.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Cieľom záväzku č. 36 bolo zvýšiť povedomie o otvorenom prístupe k výsledkom vedy a výskumu, ako aj počet publikácií s otvoreným prístupom. CVTI splnil tento záväzok na začiatku implementačného obdobia pridaním funkcií generovania licencií CC-BY do vybraných informačných systémov pre vedcov.¹⁴ Navyše, usmernenia rezortných grantových agentúr obsahujú odporúčanie (23. októbra 2017) používať licenciu CC-BY na zverejnené výstupy z projektov podporovaných týmito agentúrami.¹⁵ CVTI plánuje prijať v tejto oblasti ďalšie opatrenia, ktoré sú však podmienené dokončením a spustením repozitára pre vedecko-výskumné výstupy. Splnenie tohto záväzku je teda výrazné, ale v čase písania tejto správy (október 2019) prispelo k otvorenému vládnutiu len okrajovo.

¹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 9 – Propagácia a zabezpečenie používania otvorených licencií *Creative Commons*.

² E-mailová komunikácia s Jánom Gondoľom (odborník na otvorené vzdelávacie zdroje a open access), 10. október 2019, a e-mailová komunikácia s Martinom Šechným (učiteľ a aktivista v oblasti OA), 11. október 2019.

³ E-mailová komunikácia s Jánom Gondoľom (odborník na otvorené vzdelávacie zdroje a open access), 10. október 2019.

⁴ ÚSVROS, „strednodobá sebahodnotiacia správa“, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 27 na strane 42).

⁵ Interview so Zuzanou Adamovou (Creative Commons Slovensko a Trnavská univerzita), 6. november 2018.

⁶ ÚSVROS, „strednodobá sebahodnotiacia správa“, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 28 na stranách 43 – 44).

⁷ SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, <http://bit.ly/359F6Fp>.

⁸ ÚSVROS, „strednodobá sebahodnotiacia správa“, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 28 na stranách 43 – 44).

⁹ ÚSVROS, „strednodobá sebahodnotiacia správa“, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 30 na strane 47).

¹⁰ E-mailová komunikácia so Skarlet Ondrejčákovou (ÚSVROS), 29. október 2019.

¹¹ Ministerstvo školstva, „Implementácia otvoreného publikovania v praxi (Open Access)“, <http://bit.ly/30VKnNu>.

¹² SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, <http://bit.ly/2ofVeEk>.

¹³ Podrobný popis plagiátorskej kauzy je poskytnutý v správe o príprave a tvorbe akčného plánu. Pozri Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 8 – Repozitáre pre vzdelávacie zdroje a otvorené výstupy vedy.

¹⁴ ÚSVROS, „strednodobá sebahodnotiacia správa“, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 36 na strane 57).

¹⁵ Ministerstvo školstva, „Implementácia otvoreného publikovania v praxi (Open Access)“, <http://bit.ly/30VKnNu>.

10. Zvyšovanie povedomia o otvorených vzdelávacích zdrojoch a o otvorenom prístupe k výsledkom vedy

Závazok č. 33: Zvyšovať povedomie učiteľov, ostatných pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov regionálneho školstva a žiakov a študentov o otvorených vzdelávacích zdrojoch.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Tento záväzok bol uvedený v predchádzajúcom akčnom pláne (2014 – 2016), ale zaznamenal iba obmedzený pokrok.¹ Odborníci oslovení pre Špeciálnu hodnotiacu správu vyjadrili obavy, že „učitelia a občianska spoločnosť nie sú do témy zapojení.² Ako už bolo uvedené v Správe o tvorbe a príprave akčného plánu na roky 2017 – 2019, aktivity Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej ako ministerstvo školstva) zamerané na zvyšovanie povedomia alebo propagáciu sú nesystematické, a neraz sú po formálnom uzavretí projektov zanechané, čo ohrozuje dlhodobú udržateľnosť projektov.³ Z tohto pohľadu bolo užitočné, že záväzok zvyšovať povedomie o otvorených vzdelávacích zdrojoch pokračoval aj v súčasnom akčnom pláne.

Jeho pokrok však zostáva obmedzený. V strednodobej sebahodnotiacej správe sa uvádzajú ako príklad splnenia záväzku školenia na školách, ktoré zahŕňajú aj ukážky otvorených vzdelávacích zdrojov.⁴ Tieto zdroje však nie sú otvorené. E-aktovka⁵ a Digitálne vzdelávanie⁶ sú uzamknuté a dostupné iba registrovaným používateľom, čo samo osebe odporuje duchu otvoreného vzdelávania. Niektoré materiály v Planéte vedomostí⁷ sú síce verejne dostupné, ale ich nejasné licenčné podmienky z nich robia predvolene uzavreté zdroje, lebo používatelia nevedia ako ich môžu použiť.

V Špeciálnej správe hodnotiacej akčný plán na rok 2015 sa dospelo k záveru, že ministerstvo školstva používa pojmy otvorené vzdelávacie zdroje a digitálne (online) vzdelávacie zdroje ako navzájom zameniteľné termíny.⁸ Ako ukazujú vyššie uvedené príklady, tento problém naďalej pretrváva. Je však dôležité poznamenať, že ministerstvo školstva plánuje organizovať pre učiteľov a pedagógov školenia o využívaní repozitára a tvorbe otvorených vzdelávacích zdrojov.⁹ Do akej miery tieto školenia pomôžu zvýšiť povedomie o otvorených vzdelávacích zdrojoch, sa ešte len uvidí. Keďže školenia na školách využili aj otvorené vzdelávacie zdroje, tento záväzok bol označený ako sčasti splnený, ale s malým prínosom pre otvorené vládnutie.

Závazok č. 34: Zverejňovať výstupy schvaľovacieho procesu vzdelávacích zdrojov na webe Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Závazok č. 34 reaguje na obavy zástupcov občianskeho sektora týkajúce sa nedostatočnej transparentnosti v schvaľovacom procese vzdelávacích zdrojov, ktoré vyjadrili počas prípravy akčného plánu.¹⁰ Záväzok bol splnený 15. mája 2017, keď ministerstvo školstva prijalo smernicu č.

22/2017.¹¹ Smernica ukladá ministerstvu povinnosť zverejňovať výsledky schvaľovacieho procesu na verejnom Edičnom portáli¹² spolu s menami hodnotiteľov, ich posudkami a úplným schvaľovacím protokolom. Výsledkom je, že tieto dokumenty sú dnes všetky uverejňované. Závazok tak prispel k lepšiemu prístupu k informáciám o schvaľovacom procese vzdelávacích zdrojov, a preto aj okrajovo prispel k otvorenému vládnutiu.

Závazok č. 42: Aktívne sa zapájať do diskusných fór, programov a multilaterálnych snáh v Európe aj mimo nej, ktoré podporujú tvorbu, skvalitňovanie, vzájomnú výmenu a opakované použitie otvorených vzdelávacích zdrojov; zabezpečiť koordináciu aktivít v danej oblasti na medzinárodnej úrovni.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Nejasné. • Možný dosah: Nie.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

V Správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019 bol záväzok č. 42 označený ako irelevantný pre hodnoty Iniciatívy pre otvorené vládnutie, pretože jeho priamy dosah na učiteľov a študentov bol otázný.¹³ Na druhej strane, medzinárodná spolupráca by mohla nepriamo priniesť pozitíva. Napríklad, účasť ministrov na medzinárodných podujatiach o vzdelávacích zdrojoch ich môže inšpirovať k tomu, aby priniesli niektoré príklady dobrej praxe na Slovensko.

Nezávislá výskumníčka však nenašla informácie o účasti ministerstva na medzinárodných podujatiach alebo spolupráci zameranej na otvorené vzdelávacie zdroje. V strednodobej sebahodnotiacej správe ministerstvo poskytlo prehľad o svojich aktivitách v tejto oblasti. Všetky však boli zamerané na otvorený prístup k výstupom vedy a výskumu, ktoré však predstavovali samostatný záväzok v predchádzajúcom akčnom pláne (záväzok č. 21).¹⁴ Ak by sme sa prísne držali znenia záväzku č. 42, jeho plnenie je obmedzené.

¹ ÚSVROS, „Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015“, <http://bit.ly/2RevqCc>

² Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, „Slovensko: špeciálna hodnotiacia správa 2014 – 2015“, <http://bit.ly/2EzH4VVs>

³ Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019 poskytuje dva príklady nesystematickosti aktivít na zvyšovanie povedomia – profily projektov ministerstva školstva na sociálnych sieťach. Projekty E-aktovka (ktorý sprístupňuje digitálne učebnice pre učiteľov a žiakov) a platforma vzdelávacích zdrojov Planéta vedomostí, ktoré sú oba aktuálnymi projektmi ministerstva školstva, nezverejnili na sociálnych sieťach žiadnu informáciu, prvý od roka 2014 a druhý od roka 2016. V takýchto podmienkach je málo pravdepodobné, že ministerstvo školstva bude schopné vytvoriť dostatočný výtlak na pritiahnutie kritickej masy učiteľov a pedagógov.

⁴ ÚSVROS, „strednodobá sebahodnotiacia správa“, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 33 na stranách 50 – 52).

⁵ <http://www.eaktovka.sk>.

⁶ <http://portal.digitalnevzdelavanie.sk>.

⁷ <http://planetavedomosti.iedu.sk>.

⁸ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, „Slovensko: špeciálna hodnotiacia správa 2014 – 2015“, <http://bit.ly/2EzH4VVs>

⁹ E-mailová komunikácia s Mariánom Spišiakom (ministerstvo školstva), 16. september 2019

¹⁰ ÚSVROS, „Správa z regionálnych workshopov k tvorbe Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2016 – 2019“, <http://bit.ly/2ZslNsy>.

¹¹ Ministerstvo školstva, „Smernica č. 22/2017, ktorou sa upravuje postup Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a priamo riadených organizácií pri výbere a posudzovaní didaktických prostriedkov“, <http://bit.ly/2ANvGS7>.

¹² <https://edicnyportal.iedu.sk/Reviews>.

¹³ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 10 – Zvyšovanie povedomia o otvorených vzdelávacích zdrojoch a o otvorenom prístupe k výsledkom vedy pre ďalšie informácie.

¹⁴ ÚSVROS, „Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015“, <http://bit.ly/2RevqCc>.

11. Otvorený prístup k výsledkom vedy a výskumu (open access)

Všetky záväzky v tejto skupine sa zameriavajú na zvyšovanie povedomia v oblasti otvoreného prístupu k výsledkom vedy a výskumu (ďalej ako *open access*) a prijatie opatrení na jeho podporu v slovenskej vedeckej komunite. Inštitúciou zodpovednou za plnenie týchto záväzkov je najmä Centrum vedecko-technických informácií SR (ďalej ako CVTI), ktoré, ako oslovení odborníci uviedli, má potrebnú odbornosť na zvládnutie úloh vyplývajúcich zo záväzkov a je pro-aktívne.¹

Záväzok č. 35: Zaviest' základné princípy a zásady otvoreného prístupu k vedeckým publikáciám pod verejnou licenciou v rámci operačného programu Výskum a inovácie.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 35 bol vo výraznej miere dokončený. Ministerstvo školstva, ako riadiaci orgán pre operačný program Výskum a inovácie (ďalej ako OP), 14. augusta 2018 oznámilo, že bude podporovať úspešných žiadateľov o nenávratný finančný príspevok pri zdieľaní ich výskumných výsledkov v recenzovaných časopisoch s otvoreným prístupom.² Ministerstvo uviedlo, že podporuje Zelený otvorený prístup³ a Zlatý otvorený prístup⁴, a ak budú mať úspešní žiadatelia o nenávratný finančný príspevok z OP Výskum a inovácie náklady s publikovaním článkov so Zlatým otvoreným prístupom, budú im refundované do výšky 5 000 EUR v súlade s poskytnutými usmerneniami.⁵

Aj keď je takéto opatrenie určite krokom vpred, členovia pracovnej skupiny so zameraním na *open access* vyjadrili dve požiadavky: po prvé, že *open access* by v týchto prípadoch nemal byť dobrovoľný, ale povinný⁶ a po druhé, že časový plán dostupnosti takýchto prostriedkov by mal odrážať dĺžku cyklu publikovania v recenzovaných časopisoch. Ministerstvo reagovalo iba na prvý bod a uviedlo, že k zmene pravdepodobne nedôjde, pretože súčasné pravidlá sú v súlade s pravidlami EÚ.⁷ Nezávislá výskumníčka napriek tomu dospela k záveru, že ministerstvo týmito opatreniami zvýšilo prístup k informáciám o otvorenom prístupe, a to minimálne pre žiadateľov o nenávratný finančný príspevok OP Výskum a inovácie.

Záväzok č. 37: Zriadiť Kontaktnú kanceláriu pre *Open Access*.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Zásadne.

Záväzok č. 37 bol splnený na začiatku implementačného obdobia. V júni 2016 CVTI zriadilo Kontaktnú kanceláriu pre *Open Access*,⁸ ktorá poskytuje praktické informácie, odborné znalosti a finančnú podporu pri implementácii otvoreného prístupu na Slovensku. Úlohou kontaktnej kancelárie je tiež zvyšovať povedomie o otvorenom prístupe. V tomto duchu počas implementačného obdobia pravidelne vykonávala aktivity zamerané na propagáciu *open access*, napríklad konferencie⁹ a kurzy či webináre pre knihovníkov a akademických pracovníkov.¹⁰ V čase písania tejto správy (október 2019) CVTI plánovala konferenciu „*Open Access: príležitosti a výzvy*“

ako súčasť svojich aktivít počas Týždňa otvoreného prístupu.¹¹ Oslovení zástupcovia vedeckej komunity ocenili činnosť Kontaktnej kancelárie pre *Open Access*.

Odborníci v oblasti *open access* a akademická obec poskytli pozitívnu spätnú väzbu na existenciu Kontaktnej kancelárie pre *Open Access* a jej aktivity.¹² Tento záväzok prispel k zásadnému pokroku v praxi otvoreného prístupu na Slovensku. Pred založením Kontaktnej kancelárie pre *Open Access* v tejto oblasti neexistovalo koordinované úsilie na národnej úrovni. Kontaktná kancelária pre *Open Access* slúži ako kontaktné miesto pre všetky témy dotýkajúce sa otvoreného prístupu. Od svojho vzniku primárne vykonáva všetky činnosti týkajúce sa otvoreného prístupu (konferencie, semináre, školenia). V porovnaní s minulosťou, je teraz pre akademikov a výskumníkov, ktorí majú záujem o *open access*, oveľa ľahšie zorientovať sa v dostupných aktivitách.

Záväzok č. 38: Zaviesť podmienky pre pasportizáciu výskumných dát s otvoreným prístupom pod verejnou licenciou v slovenských inštitúciách a sledovať ich uplatňovanie v praxi.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Záväzok č. 38 bol vo výraznej miere dokončený. CVTI v prvom kroku spustilo prieskum¹³ naprieč celým odvetvím pre viac ako 1 600 univerzít a výskumných inštitúcií. Hlavným cieľom prieskumu bolo zistiť, akému výskumu sa na pracoviskách venujú; či spolupracujú na projektoch na medzinárodnej úrovni; aké dáta zbierajú alebo vytvárajú; ako ich spravujú, analyzujú, uchovávajú a zdieľajú; a ako zverejňujú výstupy svojich výskumných projektov.¹⁴ Prieskum bol otvorený do 30. apríla 2018 a dokončilo ho 261 inštitúcií.¹⁵

Výsledky prieskumu naznačujú, že postupy pri spravovaní a uchovávaní výskumných dát sa v jednotlivých inštitúciách líšia a v mnohých prípadoch nepredstavujú príklad dobrej praxe, nakoľko jednotliví výskumníci sami rozhodujú o tom, kde budú dáta uložené. Napríklad, len 23 z 261 pracovísk, ktoré sa zapojili, uviedlo, že majú k dispozícii inštitucionálne usmernenie ako postupovať podľa plánu spravovania výskumných dát, a iba 70 malo vedomosť o tom, aké dáta sa vytvárajú a spravujú na ich pracoviskách. Zdieľanie výskumných dát ani používanie otvorených licencií *Creative Commons* nebolo medzi respondentmi rozšírené.

V Správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019 bol tento záväzok vyhodnotený ako záväzok s potenciálom zvýšiť zverejňovanie výskumných dát v súlade s licenčnými podmienkami otvorených licencií, pretože „obsahuje prvok na monitorovanie uplatňovania zavedených podmienok“.¹⁶ Implementácia tohto záväzku (vyššie uvedený prieskum) bola síce prvým pozitívnym krokom, ale zatiaľ preukázateľne neprispela k otvorenému vládnutiu. Výsledky prieskumu naznačujú potrebu ďalších aktivít na zvyšovanie povedomia. CVTI plánuje s výskumníkmi uskutočniť kvalitatívne pološtruktúrované rozhovory, aby získalo komplexnejší pohľad na súčasné praktiky na pracoviskách.¹⁷

Závazok č. 40: Navrhnuť systematické benchmarkingové monitorovacie mechanizmy merania a porovnávania a navrhnuť ďalšie analýzy spojené so získavaním, spracovávaním a opätovným využívaním výskumných dát a vedeckých publikácií s otvoreným prístupom.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Závazok č. 40 bol odložený, pretože jeho implementácia je plne podmienená dokončením repozitára na ukladanie, dlhodobú archiváciu a sprístupňovanie slovenských vedeckých publikácií a výskumných dát. Prípravné práce v obmedzenej miere predstavujú jedinu aktivitu v tomto záväzku.

Závazok č. 41: Aktívne šíriť povedomie o možnostiach a výhodách otvoreného publikovania pre akademickú obec, vzdelávacie inštitúcie, ale aj pre komerčnú sféru, neziskové organizácie a širokú verejnosť a zároveň šíriť povedomie o prínose otvoreného publikovania pre rozvoj vedy.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Zásadne.

Závazok č. 41 bol zameraný na zvýšenie povedomia o *open access* v akademickíj obci a bol splnený. CVTI, najmä jeho Kontaktná kancelária pre *Open Access*, ktorá pravidelne organizuje rôzne podujatia a aktivity. Napríklad, CVTI sa každoročne podieľa na konferencii ILIDE o inovatívnych knižniciach v digitálnej ére¹⁸ a Kontaktná kancelária pre *Open Access* pravidelne organizuje pre akademickú obec rôzne aktivity v rámci Týždňa otvoreného prístupu¹⁹ aj bezplatné kurzy v univerzitných mestách²⁰. Od roku 2018 CVTI zorganizovalo desať kurzov, na ktorých sa zúčastnilo 77 účastníkov. V Bratislave sú tieto kurzy veľmi žiadané a miesta sú vždy obsadené vopred. V regiónoch sa však stretávali s nízkym dopytom. Okrem toho CVTI uskutočnilo k téme päť webinárov a päť workshopov. CVTI tiež intenzívne spolupracuje na medzinárodných projektoch, ako je Sponsoring Consortium for Open Access Publishing in Particle Physics (SCOAP³)²¹ a OpenAIRE-ADVANCE project²². Celkovo bol tento záväzok splnený a priebežne prispieva k zvyšovaniu prístupu k informáciám o *open access*. Kontaktná kancelária pre *Open Access* zverejňuje na svojej webovej stránke všetky materiály z webinárov a iných podujatí na úžitok všetkých, ktorí sa o tému zaujímajú.²³

Aj keď počet a regionálne pokrytie aktivít na zvyšovanie povedomia by sa mohlo ešte zlepšiť, v porovnaní so situáciou počas implementácie predchádzajúceho akčného plánu (2014 – 2016), je to významná zmena, ktorá prispela k zvýšeniu povedomia o *open access* na Slovensku. Zatiaľ čo minulé osvetové aktivity boli zamerané na informovanie medzinárodného publika o tom, čo sa realizovalo na Slovensku, cieľová skupina sa teraz presunula na domácu vedeckú a výskumnú komunitu.

¹ Interview so Zuzanou Adamovou (Creative Commons Slovensko a Trnavská univerzita), 6. november 2018. Interview s Jánom Gondoľom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a zaoberal sa implementáciou záväzkov AP, ale je aj odborník na otvorené vzdelávacie zdroje a *Open Access*), 5. november 2018.

-
- ² Operačný program Výskum a Inovácie, „Zlepšenie prístupu k publikačným výstupom v rámci operačného programu Výskum a inovácie: podpora *open access*“, <http://bit.ly/2ARjBev>.
- ³ Definícia Zeleného otvoreného prístupu je, podľa vydavateľskej spoločnosti Springer, nasledovná: „Zelený otvorený prístup, označovaný aj ako archivácia, znamená, že samotný autor uloží článok do verejne prístupného repozitára. Akú verziu článku možno uložiť do repozitára, to závisí od donora alebo vydavateľa. Na rozdiel od Zlatého otvoreného prístupu, autorské práva k týmto článkom vlastní obyčajne vydavateľ a existujú isté obmedzenia, ako je možné článok ďalej použiť.“ <http://bit.ly/2lxLdK4> (v angličtine).
- ⁴ Definícia Zlatého otvoreného prístupu je, podľa vydavateľskej spoločnosti Springer, nasledovná: „Zlatý otvorený prístup znamená, že finálna verzia článku, ktorá je publikovaná v odbornom recenzovanom časopise, je okamžite po zverejnení, bezplatne a natrvalo verejne prístupná. Autorské práva na článok si ponechávajú autori a väčšina reštrikcií je odstránená. Články so zlatým otvoreným prístupom môžu byť publikované buď v recenzovaných časopisoch s výlučne otvoreným prístupom (ich celý obsah je publikovaný s otvoreným prístupom) alebo v hybridných časopisoch (časopis, ktorý je založený na predplatnom, ale autorom zároveň ponúka možnosť otvoreného prístupu)“. <http://bit.ly/2lxLdK4> (v angličtine).
- ⁵ Operačný Program Výskum a Inovácie, „Fact sheet - otvorený prístup (*open access*) k vedeckým publikáciám v rámci operačného programu Výskum a inovácie“, <http://bit.ly/35j9Q76>.
- ⁶ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (Pozri prílohu č. 3 – Závazok č. 9 na stranách 111 – 117).
- ⁷ Ibid.
- ⁸ Kontaktná kancelária pre Open Access, Centrum vedecko-technických informácií, <http://openaccess.cvtisr.sk/>
- ⁹ Napríklad, posledné workshopy organizované Kontaktnou kanceláriou pre Open Access boli Open Access workshop a OpenAIRE workshop „Budúcnosť vedeckých časopisov je otvorená“, <http://bit.ly/2nlHvFH>.
- ¹⁰ V čase písania tejto správy napríklad malo CVTI v roku 2019 už zorganizované tri webináre a ďalší bol naplánovaný na koniec októbra. Detailnejšie informácie sú dostupné na <https://openaccess.cvtisr.sk/webinare/>.
- ¹¹ Kontaktná kancelária pre Open Access, Centrum vedecko-technických informácií SR, „Open Access: jeho príležitosti a výzvy“, <http://bit.ly/2m6R7Kf>.
- ¹² Interview so Zuzanou Adamovou (Creative Commons Slovensko a Trnavská univerzita), 6. november 2018. Interview s Jánom Gondolom (v čase implementácie AP pracoval ako konzultant pre Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, zaoberal sa implementáciou záväzkov AP a je aj odborník na otvorené vzdelávacie zdroje a Open Access), 5. november 2018.
- ¹³ Centrum vedecko-technologických informácií, „Prieskum o stave výskumných dát, vedeckých publikácií a súvisiacich informačno-komunikačných technológií na Slovensku“, <http://bit.ly/2rBlibw> a <http://bit.ly/2LdSqz8>.
- ¹⁴ Centrum vedecko-technických informácií SR, „Prieskum o stave výskumných dát, vedeckých publikácií a súvisiacich informačno-komunikačných technológií na Slovensku“, <http://bit.ly/31Zw6Rf> a <http://bit.ly/2LdSqz8>.
- ¹⁵ Centrum vedecko-technických informácií SR, Webová stránka NISPEZ IV – Projektové aktivity, <http://bit.ly/30Y92B8>.
- ¹⁶ Mária Žuffová, Iniciatíva otvoreného vládnutia, Slovensko: správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. 11 – Otvorený prístup k výsledkom vedy a výskumu (*open access*) pre ďalšie informácie.
- ¹⁷ Interview s Janou Kasákovou, Centrum vedecko-technických informácií SR, 23. august 2019.
- ¹⁸ <http://ilideconference.schk.sk/wordpress/>
- ¹⁹ Kontaktná kancelária pre Open Access, Centrum vedecko-technických informácií SR, „Open Access Week 2019“, <https://openaccess.cvtisr.sk/open-access-week-2019/>.
- ²⁰ Doposiaľ sa bezplatné kurzy uskutočnili v niekoľkých väčších slovenských univerzitných mestách, ako je Bratislava, Košice, Banská Bystrica, Nitra, Trenčín, ale aj menších univerzitných mestách, ako je Komárno a Zvolen.
- ²¹ <https://scoap3.org/>
- ²² <https://www.openaire.eu/advance/>
- ²³ Kontaktná kancelária pre Open Access, Centrum vedecko-technických informácií SR, sekcia o webinároch, <https://openaccess.cvtisr.sk/webinare/>.

12. Participatívna tvorba verejných politík

Ako sa uvádza v Správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019,¹ téma občianskej participácie bola prítomná vo všetkých predchádzajúcich akčných plánoch a záväzky č. 43, 45 a 47 sa už nachádzali v prvých dvoch akčných plánoch.² Cieľom záväzkov v tejto skupine je vytvoriť nové príležitosti pre občiansku participáciu a začleniť participatívne procesy do každodenného života inštitúcií verejnej správy.

Záväzok č. 43: Identifikovať na základe širokého dialógu ústredných orgánov štátnej správy so zástupcami občianskej spoločnosti verejné politiky, ktoré sa vytvoria participatívne, v spolupráci so zástupcami občianskej spoločnosti.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 43 bol z veľkej časti splnený na začiatku implementačného obdobia, čo teoreticky ponechávalo inštitúciám verejnej správy dostatočný čas na dôkladné participatívne procesy. V strednodobej sebahodnotiacej správe bol uvedený zoznam identifikovaných verejných politík, ktoré sa viaceré inštitúcie podujali vytvoriť participatívnym spôsobom.³ Tento zoznam bol uverejnený aj na webovej stránke Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS).⁴ Zo správy nie je zrejmé, ako bol tento zoznam vytvorený. V správe sa uvádza, že politiky boli určené v spolupráci s ÚSVROS. Niektoré politiky však jasne odrážali priority organizácií občianskej spoločnosti, napr. Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 (Envirostratégia 2030) Ministerstva životného prostredia SR. Keďže rozsah dialógu s občianskou spoločnosťou pri zostavovaní tohto zoznamu nie je jasný, záväzok bol označený len ako vo výraznej miere dokončený. Zoznam je však verejne prístupný, a teda, ako taký okrajovo zvýšil prístup k informáciám. Potenciálne najdôležitejšou zmenou však bude, ak dôjde k vytvoreniu týchto politík, a to participatívnym spôsobom, čo je predmetom záväzku č. 45.

Záväzok č. 45: Vytvoriť identifikované verejné politiky v súlade s odporúčacím materiálom Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík v spolupráci so zástupcami občianskej spoločnosti.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 45 bol z veľkej časti dokončený. Keďže tento záväzok zahŕňa niekoľko orgánov ústrednej štátnej správy, nie je na tomto priestore možné, aby nezávislá výskumníčka rozoberala všetky identifikované politiky. Strednodobá sebahodnotiacia správa však poskytuje podrobný prehľad jednotlivých politík a ich postupného vývoja.⁵ Procesy tvorby politík niektorých orgánov ústrednej štátnej správy boli skutočne participatívne, čo ocenili aj zástupcovia organizácií občianskej spoločnosti. Ďalšie orgány ústrednej štátnej správy síce vytvorili identifikované politiky, ale chýbali podklady, ktoré by potvrdili participatívny charakter ich tvorby. Iné vôbec nevytvorili identifikované politiky. Ako už bolo uvedené v Správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019,

rozdiely v rozsahu a kvalite participatívnych procesov medzi inštitúciami sú značné. Zatiaľ čo niektoré majú viac skúseností s participatívnymi procesmi, iné nemajú žiadne.⁶ Tento záver zostal pre tento záväzok naďalej platný a ilustrujú ho nasledujúce príklady:

- V čase písania tejto správy (október 2019) nebola schválená Obranná stratégia SR,⁷ hoci mnohí odborníci zdôraznili, že súčasná verzia z roku 2005⁸ je zastaraná⁹. Nezávislá výskumníčka požiadala Ministerstvo obrany SR o dodanie podkladov, ktoré by preukazovali participatívnu povahu tvorby stratégie, ministerstvo však na túto žiadosť nereagovalo a požadované informácie neposkytlo.¹⁰
- Ministerstvo vnútra SR zatiaľ nevypracovalo novelu zákona o dobrovoľníctve. Aktuálny zákon o dobrovoľníctve je z roku 2011¹¹ a informácie na webovej stránke ministerstva neindikujú, že sa na novele aktuálne pracuje.¹²
- Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu vytvoril záväzné dokumenty k Agende 2030 otvoreným a transparentným spôsobom.¹³ Uskutočnil niekoľko regionálnych podujatí so zástupcami organizácií občianskej spoločnosti, ktoré viedli skúsení facilitátori.¹⁴ Jedna z facilitátoriek uviedla, že do konečnej verzie dokumentov bolo začlenených veľa návrhov, ktoré prišli od občianskej spoločnosti¹⁵.
- Ďalším dobrým príkladom bola Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 (Envirostratégia 2030) Ministerstva životného prostredia SR.¹⁶ Hoci nie všetky zúčastnené strany boli spokojné s tým, aký mali vplyv na výslednú politiku, mali možnosť aktívne sa zapájať do všetkých fáz tvorby dokumentu. Oslovená odborníčka na participatívne procesy uviedla: „Tí, ktorí sa zúčastnili, nemusia byť nevyhnutne spokojní so všetkým, čo je súčasťou konečnej politiky. Dôležité je, aby boli počas tohto procesu vypočuté a zodpovedané ich otázky, prečo je konečná politika naformulovaná tak, ako je. Musia vedieť, prečo niektoré pripomienky boli akceptované a iné nie.“¹⁷

Celkovo bol tento záväzok z veľkej časti splnený a participatívnou tvorbou vybraných politík okrajovo prispel k otvorenému vládnutiu. Aj keď tvorba niektorých politík bola podporená kvalitnými participatívnymi procesmi za aktívnej účasti všetkých dôležitých zainteresovaných aktérov, medziinštitucionálne rozdiely sú, pokiaľ ide o kvalitu a rozsah procesov, príliš veľké na to, aby bolo možné paušálne tvrdiť, že záväzok otvorené vládnutie ovplyvnil viac ako len okrajovo.

Záväzok č. 47: Vyhodnotiť identifikované participatívne procesy tvorby a implementácie verejných politík a na základe ich hodnotenia šíriť príklady dobrej praxe.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám, pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Záväzok č. 47 nadväzoval na záväzok č. 45 a jeho cieľom bolo zachytiť poznatky a skúsenosti z participatívnych procesov. ÚSVROS poskytol podrobný prehľad o vybraných politikách a aj o tom, ako boli vypracované, v strednodobej sebahodnotiacej správe.¹⁸ Záväzok, teda, možno formálne vyhodnotiť ako splnený. Vzhľadom na to, že hodnotenie je verejne dostupné, záväzok zvýšil prístup k informáciám.

Užitočnosť tohto hodnotenia je však nejasná, rovnako ako miera, do akej boli relevantné organizácie občianskej spoločnosti zapojené do hodnotenia a prizvané, aby ponúkli svoju perspektívu. Obavy, že sebahodnotenie nepredstavuje dostatočný hodnotiaci mechanizmus, teda naďalej pretrvávajú¹⁹ a príspevok hodnotenia participatívnych procesov k otvorenému vládnutiu možno označiť iba za okrajový. Odborníčka na participatívne procesy uviedla, že ide o veľmi formálne hodnotenie bez nezávislého externého prvku.²⁰ ÚSVROS pripravil vlastnú analýzu, v ktorej identifikoval kľúčové

problémy v participatívnych procesoch, ako napríklad, nedostatok vedomostí a zručností a nedostatok medzirezortnej komunikácie.²¹

Závazok č. 49: Navrhnuť odporúčanie na internú smernicu o využívaní bezplatných on-line nástrojov pri participatívnej tvorbe verejných politík.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Nejasné. • Možný dosah: Žiadny.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019 vyhodnotila záväzok č. 49 ako irelevantný pre hodnoty Iniciatívy pre otvorené vládnutie,²² pretože predstavuje interné opatrenie, ktoré má odporučiť, aké nástroje budú používané na komunikáciu s občanmi v participatívnych procesoch, a pridať medzi ne aj používanie bezplatných online nástrojov. Nezávislá výskumníčka skonštatovala, že hoci by takéto opatrenie mohlo povzbudiť participáciu, keďže mnohé z týchto nástrojov poskytujú komerčné spoločnosti, vláda nemôže prevziať zodpovednosť za informácie, ktoré sú zdieľané pomocou týchto nástrojov. Preto, ak ich využívajú inštitúcie verejnej správy, mali by pripraviť usmernenia, na aký účel a ako môžu byť použité, aby sa neporušili práva tretích strán. Na webovej stránke navyše nebolo možné nájsť odkaz na internú smernicu a jediným dôkazom o prebiehajúcich prácach na záväzku bolo oznámenie o pripravovanej databáze z apríla 2018.²³ ÚSVROS ďalej informoval, že v súčasnosti mnohé inštitúcie nemôžu používať bezplatné online nástroje, lebo je to v rozpore s ich vnútornými predpismi.²⁴ ÚSVROS skúmal, ako je potrebné tieto nariadenia upraviť. V súčasnosti je záväzok pozastavený a bude nahradený nadchádzajúcim projektom manažmentu kvality CAF (*The Common Assessment Framework*), ktorý pre inštitúcie verejnej správy vytvorí platformu na analyzovanie ich fungovania a prijímanie opatrení na zlepšenia.²⁵

Záväzok č. 63: Analyzovať a vyhodnocovať predbežné informácie a správy o účasti verejnosti na legislatívnom procese tvorby a pripomienkovaní návrhov právnych predpisov.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Zásadne.

Cieľom záväzku č. 63 bolo na rozdiel od záväzku č. 47 reagovať na medzery v znalostiach o rozsahu účasti verejnosti na legislatívnych procesoch a na to, ako si inštitúcie plnia svoje povinnosti týkajúce sa *legislatívnej participácie*. Záväzok sa konkrétne zameriaval na dve povinnosti týkajúce sa účasti verejnosti na legislatívnych procesoch, a to na zverejňovanie tzv. „predbežných informácií“ (aktívne informujú verejnosť a inštitúcie verejnej správy o pripravovanej tvorbe návrhu právnych predpisov, a tým im umožnia účasť) a „správ o účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu“ (popisujú, či bol návrh právneho predpisu vytvorený participatívne). Záväzok bol dokončený na začiatku implementačného obdobia. ÚSVROS spoločne s ministerstvom spravodlivosti monitoroval zverejňovanie tzv. predbežných informácií a správ o účasti verejnosti počas šiestich mesiacov v roku 2016.²⁶ Obdobná správa bola vypracovaná aj za rok 2017.²⁷ Celkovo možno konštatovať, že zistenia z analýz poukázali na to, v ktorých inštitúciách je potrebné zlepšiť prax zverejňovania predbežných

informácií a správ o účasti verejnosti. Táto problematika nebola doposiaľ systematicky analyzovaná. Nižšie sú uvedené niektoré z relevantných zistení:

- Zákonná povinnosť zverejňovať predbežnú informáciu bola splnená v 111 prípadoch, zatiaľ čo nesplnená bola až v 144 prípadoch.
- Vo väčšine prípadov nebolo obdobie medzi uverejnením predbežnej informácie a začatím medzirezortného pripomienkového konania dostatočné. V 17 prípadoch to bolo menej ako 15 dní.
- Výsledky zverejňovania správy o účasti verejnosti boli priaznivejšie: 234 prípadov, v ktorých bola zverejňovacia povinnosť splnená, oproti 71 prípadom s nespĺnenou povinnosťou.
- Čoraz viac inštitúcií používa *Kritériá na hodnotenie participatívneho procesu tvorby verejných politík a implementácie*, ktoré vytvoril ÚSVROS. V Špeciálnej hodnotiacej správe boli kritériá kritizované pre absenciu nezávislého externého hodnotenia.²⁸ Zatiaľ čo niektoré inštitúcie predložili podrobnejšie správy, iné poskytli len veľmi obmedzené informácie. Aj preto by bol prínosný ďalší výskum dopadov zavedených oficiálnych kritérií.

Zistenia týchto analýz sa už stali podkladmi pre niekoľko dôležitých dokumentov, napríklad pre Metodické usmernenie pre Správy o účasti verejnosti,²⁹ a teda zásadne prispeli k otvorenému vládnutiu.

Závazok č. 64: Analyzovať a vyhodnocovať efektivitu nástroja elektronickej hromadnej žiadosti.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Záväzok č. 64 skúmal obmedzené využívanie elektronických hromadných žiadostí (ďalej ako EHŽ). Od ich spustenia v roku 2015³⁰ bola podaná iba jedna EHŽ. Tá nebola schválená, pretože jej obsah nespadal do kompetencie Úradu vlády.³¹ ÚSVROS zverejnil v strednodobej sebahodnotiacej správe stručnú analýzu EHŽ³², čím záväzok formálne splnil. Analýza však nepriniesla skoro žiadne nové zistenia. Zopakovala to, čo už bolo uvedené v Špeciálnej hodnotiacej správe, a teda, že povedomie o EHŽ je nízke, existujúce platformy uspokojujú dopyt a požadovaný počet podpisov (15 000), ktorý je nutné zozbierať, je príliš vysoký.

Záväzok celkovo nezmenil súčasný stav, pretože nevedol k žiadnym zmenám v súčasných praktikách EHŽ.

¹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pre viac informácií pozri sekciu č. 12 – Participatívna tvorba verejných politík.

² ÚSVROS, „Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike“, <https://www.opengovpartnership.org/members/slovak-republic/> a ÚSVROS, „Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015“, <http://bit.ly/2RevqCc>.

³ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 43 na stranách 64 – 67).

⁴ ÚSVROS, „Participatívne tvorené verejné politiky na národnej úrovni“, <http://bit.ly/2OAUgxB>.

⁵ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 47 na stranách 73 – 79).

⁶ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pre viac informácií pozri sekciu č. 12 – Participatívna tvorba verejných politík.

⁷ The Slovak Spectator, „Ruling parties split over attitude to Russia“, <http://bit.ly/2IziUw> (v angličtine).

⁸ Ministerstvo obrany, „Obranná stratégia Slovenskej republiky“, <http://bit.ly/30Wjucs>.

⁹ Jozef Lužák a Ľubomír Kľačko, Globsec. „Audit bezpečnostného systému SR v kontexte hybridných hrozieb“, <http://bit.ly/2IBXq0d>.

¹⁰ E-mail poslaný nezávislou výskumníčkou ministerstvu obrany, 10. október 2019 (k dispozícii na vyžiadanie).

-
- ¹¹ SLOV-LEX (právny a informačný portál), ministerstvo spravodlivosti, „Zákon č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, <http://bit.ly/32a8xVVd>.
- ¹² Ministerstvo vnútra, výsledky vyhľadávča na webovej stránke ministerstva, <http://bit.ly/2OE6lfU>.
- ¹³ Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, „Možnosti participácie“, <http://bit.ly/31YXILH>.
- ¹⁴ Podujatia boli facilitované organizáciou Partners for Democratic Change Slovakia (PDCS).
- ¹⁵ Interview s Karolínou Mikovou (PDCS), 9. november 2018.
- ¹⁶ Ministerstvo životného prostredia, „Envirostratégia 2030“, <http://bit.ly/2Mq0NIP>.
- ¹⁷ Interview s Karolínou Mikovou (PDCS), 9. november 2018.
- ¹⁸ ÚSVROS, strednodobá hodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 47 na stranách 73 – 79).
- ¹⁹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pre viac informácií pozri sekciu č. 12 – Participatívna tvorba verejných politík.
- ²⁰ Interview s Karolínou Mikovou (PDCS), 9. november 2018.
- ²¹ ÚSVROS, „Analyzovali sme vybrané participatívne politiky na úrovni štátnej správy“, <http://bit.ly/2nYMvq7>.
- ²² Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pre viac informácií pozri sekciu č. 12 – Participatívna tvorba verejných politík.
- ²³ ÚSVROS, „Elektronická databáza e-nástrojov na podporu participácie“, <http://bit.ly/2oihRbT>.
- ²⁴ E-mailová komunikácia so Skarlet Ondrejčákovou (ÚSVROS), 29. október 2019.
- ²⁵ Ibid.
- ²⁶ ÚSVROS, „Analýza zverejňovania správ o účasti verejnosti a predbežných informácií za rok 2016“, <http://bit.ly/323f2tQ>.
- ²⁷ ÚSVROS, „Analýza zverejňovania správ o účasti verejnosti a predbežných informácií za rok 2017“, <http://bit.ly/2lAs3Dg>.
- ²⁸ Mária Žuffová, Open Government Partnership, Slovakia Special Accountability Report 2014 - 2015, <http://bit.ly/2EzH4VVs>.
- ²⁹ ÚSVROS, „Metodické usmernenie pre správu o účasti verejnosti na tvorbe právneho predpisu“, <http://bit.ly/2Oz4AX4>.
- ³⁰ <https://open.slovensko.sk/hromadneziadosti>.
- ³¹ Elektronické hromadné žiadosti, „Neschválená EHŽ – Deň víťazstva nad korupciou“, <http://bit.ly/2p5klDs>.
- ³² ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (Pozri záväzok č. 64 na strane 98).

13. Zvyšovanie povedomia o participatívnej tvorbe verejných politík

Závazky v tejto skupine súvisia so záväzkami v predchádzajúcej skupine a ich cieľom je „vytvoriť priaznivé podmienky pre štátnych úradníkov, aby mohli viesť zmysluplné participatívne procesy“.¹

Závazok č. 44: V oblasti zapájania verejnosti do tvorby verejných politík zorganizovať školenia pre zamestnancov verejnej správy, ktorí participujú na tvorbe identifikovaných verejných politík.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

V rámci záväzku č. 44 boli školenia organizované pravidelne. Napríklad, v júli 2017 Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) vyškolil štátnych úradníkov, ktorí majú na starosti participatívne procesy vo svojich inštitúciách.² Ďalšie obdobné školenia pripravuje. Účastníci školení zastupovali orgány ústrednej štátnej správy, v ktorých boli identifikované verejné politiky, ktoré mali byť v rámci záväzku č. 43 vytvorené participatívne. Záväzok možno považovať za splnený. Oslovení odborníci sa zhodli, že školenia sú nevyhnutné a môžu zlepšiť kvalitu budúcich participatívnych procesov³ aj napriek tomu, že dnes sa ich dopad ešte nedá zhodnotiť. Zástupca MVO uviedol, že niektorí štátni úradníci stále vnímajú zapájanie občanov do tvorby politik ako „komplikačnú“, ktorá brzdí implementáciu,⁴ takže školenia môžu napomôcť k zmene tohto názoru. Odborníčka na participatívne procesy uviedla, že školenia sú obzvlášť účinné, ak v nich aktívne vystupujú úradníci, ktorí rozvíjali politiky participatívnym spôsobom a na konci tento proces vnímali ako užitočný.⁵ Tvrdila, že títo úradníci môžu pôsobiť ako agenti zmeny. Ďalší zástupca občianskeho sektora dodal, že hoci sú školenia užitočné, je potrebné inštitúciám pridelit' dostatok finančných prostriedkov, aby mohli viesť a posilňovať participatívne procesy vo svojich inštitúciách.⁶

Závazok č. 46: Realizovať workshopy so zameraním na výmenu skúseností medzi zamestnancami verejnej správy participujúcimi na tvorbe identifikovaných verejných politík.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Aj záväzok č. 46 bol plne implementovaný. ÚSVROS zorganizoval v priebehu dvoch rokov 11 workshopov.⁷ V hlavnom meste Bratislava sa konali dva workshopy. Zvyšok sa odohral v menších mestách po celom Slovensku, čo je dôležité vzhľadom na obavy, že regionálne organizácie občianskej spoločnosti majú menej príležitostí na trvalo udržateľný rozvoj a ďalšie vzdelávanie. Väčšina workshopov bola otvorená pre úradníkov a zástupcov občianskej spoločnosti a rozoberala rôzne aspekty participatívnych procesov.

Dostupnosť príležitostí ďalšieho vzdelávania v tejto oblasti pre štátnych úradníkov môže z dlhodobého hľadiska zlepšiť kvalitu participatívnych procesov, aj keď zatiaľ, ako bolo načrtnuté v predchádzajúcej sekcii o záväzku č. 44, sa táto kvalita ešte systematicky nezlepšuje. Oslovený zástupca ministerstva uviedol, že občianska participácia zvyšuje kvalitu politik. ⁸ Jeho kolega z iného ministerstva dodal, že zvyčajne to v konečnej fáze vedie k plynulejšiemu prijatiu politiky a jej akceptácii a podpore zo strany verejnosti. ⁹ Preto majú školenia a semináre pre štátnych úradníkov veľký význam. Je potrebné posilniť zvyšovanie povedomia o dostupnosti školení. Jedna štátna úradníčka, ktorá sa školenia zúčastnila, uviedla, že sa o ňom dozvedela ústne cez známych, nie prostredníctvom oficiálnej komunikácie. ¹⁰

Záväzok č. 48: Podporovať partnerstvo a dialóg medzi verejnou správou, občanmi a mimovládny nezávislými organizáciami na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni v oblasti participatívnej tvorby verejných politik.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Aj záväzok č. 48 bol splnený. V rámci národného projektu „Participácia“, ktorý je financovaný z Operačného programu Efektívna verejná správa, je ÚSVROS schopný realizovať rôzne aktivity, ktoré tiež prispievajú k plneniu záväzkov Iniciatívy pre otvorené vládnutie v oblasti tvorby participatívnej politiky. ¹¹ Podrobný prehľad aktivít realizovaných v rámci tohto projektu je k dispozícii na webovej stránke ÚSVROS. ¹² Medzi aktivity patrili semináre, školenia, simulácie participatívneho rozpočtu na školách, ¹³ stratégie, ¹⁴ publikácie, ¹⁵ zmapovanie legislatívy ¹⁶ a mnoho ďalších. Záväzok preto vytvoril pre rôzne vekové skupiny niekoľko príležitostí participovať.

Participatívna tvorba publikácií a stratégií je zachytená vo viacerých materiáloch, ktoré dokazujú, že zastúpené boli tak organizácie občianskej spoločnosti, ako aj verejná správa na celoštátnej a miestnej úrovni. Je zatiaľ priskoro hodnotiť, ako tieto stratégie a publikácie prispievajú k otvorenému vládnutiu v konkrétnych prípadoch, ale o niekoľkých aktivitách v rámci projektu „Participácia“ možno už teraz povedať, že k otvorenému vládnutiu prispeli naozaj výrazne. Napríklad, do participatívneho projektu, ¹⁷ ktorý mal zmapovať a navrhnuť možnosti využívania dvoch námestí v centre Bratislavy, sa podarilo zapojiť všetkých významných aktérov (majiteľov bytov, nájomníkov, majiteľov podnikov, zahraničných i domácich návštevníkov a aj ľudí pracujúcich v lokalite či okoloidúcich). Bratislavský magistrát v spolupráci s Inštitútom SGI, ktorý projekt realizoval, do podrobných materiálov pre prebiehajúcu architektonickú súťaž ¹⁸ zakomponoval aj získanú spätnú väzbu. Ďalším príkladom je formalizovaná spolupráca medzi ÚSVROS a Filozofickou fakultou UK pri organizovaní kurzu Verejná politika na Slovensku, ktorý zahŕňa inovatívne spôsoby vyučovania o participatívnej tvorbe verejných politik. ¹⁹

Záväzok č. 50: Vytvoriť vzdelávacie nástroje v oblasti participácie.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Závazok č. 50 bol splnený ako súčasť vyššie uvedeného národného projektu „Participácia“. ÚSVROS vytvoril pilotný vzdelávací program pre študentov stredných škôl v Trenčianskom kraji so zameraním na participatívny rozpočet.²⁰ Študenti šestnástich škôl²¹ absolvovali školenie o tvorbe participatívneho rozpočtu a potom jeho hlavnú ideu simulovali v školskom prostredí na vyučovaní, ktorého priebeh bol zdokumentovaný na webovej stránke projektu.²² Tento projekt vytvoril príležitosť pre mladých ľudí angažovať sa vo svojom prirodzenom prostredí a vybavil ich zručnosťami, vďaka ktorým dokážu prispieť k spoločenským zmenám najmä preto, lebo participatívne rozpočty sú dnes už bežnou praxou vo viacerých samosprávach na Slovensku.²³ Odborníci oslovení pre účely Správy o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019²⁴ sa zhodli, že vytváranie, propagácia a využívanie vzdelávacích nástrojov o participácii sú užitočnými opatreniami, ktoré môžu podporiť občiansku participáciu.

Závazok č. 51: Využívať vzdelávacie nástroje v oblasti participácie v rámci formálneho vzdelávania s využitím metód neformálneho vzdelávania.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Závazok č. 51 bol do určitej miery splnený prostredníctvom vyššie opísaného pilotného projektu. Nebolo však jasné, či projekt bude akreditovaný a stane sa súčasťou formálneho vzdelávania pre študentov stredných škôl²⁵ (ako to uvádza znenie záväzku). ÚSVROS potvrdil, že zorganizuje stretnutie so sekciou ministerstva školstva pre regionálne vzdelávanie, aby prediskutoval možnosť zavedenia projektu participatívnych rozpočtov do formálneho vzdelávania.²⁶

Závazok č. 52: Vypracovať odporúčania pre zakotvenie participatívnych procesov do organizačných procesov, interných smerníc a iných dokumentov pre potreby ústredných orgánov štátnej správy.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Závazok č. 52 vznikol s cieľom riešiť nejednotný prístup inštitúcií verejnej správy k participatívnym procesom. Ako už bolo uvedené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, ak by sa tieto odporúčania dodržiavali, mohli by zvýšiť transparentnosť a predvídateľnosť participatívnych procesov, a tým verejnosti uľahčiť možnosť zapájať sa do verejného života²⁷. V čase písania tejto správy (október 2019) bol pokrok tohto záväzku obmedzený. ÚSVROS požiadal Úrad vlády o predĺženie termínu na splnenie tejto úlohy do 31. decembra 2020. Odporúčania budú jedným z výstupov národného projektu „Participácia“²⁸. ÚSVROS doteraz vypracoval iba dokument, ktorý skúmal, pre ktorých štátnych úradníkov je znalosť participatívnych procesov nevyhnutná.²⁹

-
- ¹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pre viac informácií pozri sekciu č. 13 – Zvyšovanie povedomia o participatívnej tvorbe verejných politík.
- ² ÚSVROS, „Organizovali sme semináre na tému participatívnej tvorby verejných politík“, <http://bit.ly/2AYOrCc>.
- ³ Interview s Marcelom Zajacom (Centrum pre filantropiu), 5. november 2018; interview s Karolínou Mikovou (PDCS), 9. november 2018; skype interview s Veronikou Prachárovou (Inštitút SGI), 16. november 2018.
- ⁴ Skype interview s Veronikou Prachárovou (Inštitút SGI), 16. november 2018.
- ⁵ Interview s Karolínou Mikovou (PDCS), 9. november 2018.
- ⁶ Interview s Marcelom Zajacom (Centrum pre filantropiu), 5. november 2018.
- ⁷ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 46 na stranách 70 – 72).
- ⁸ Interview so zástupcom ministerstva, ktorý si želal zostať v anonymite, 6. november 2018.
- ⁹ Interview so zástupcom ministerstva, ktorý si želal zostať v anonymite, 6. november 2018.
- ¹⁰ E-mail komunikácia s Monikou Filipovou (ministerstvo vnútra), 7. december 2018.
- ¹¹ ÚSVROS, „Národný projekt Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík“, <http://bit.ly/2IE5duq>.
- ¹² ÚSVROS, „Aktuality – Národný projekt Participácia“ (News – National project Participation), <http://bit.ly/2MvcpCq>.
- ¹³ ÚSVROS, Participatívny rozpočet na školách v Trenčianskom samosprávnom kraji, <http://bit.ly/33l60IB>.
- ¹⁴ ÚSVROS, Svidník pre všetkých - stratégia inklúzie znevýhodnených skupín vo Svidníku, <http://bit.ly/2vp8l4A> a Strategia prístupnosti mesta Nitry pre všetkých, <http://bit.ly/39Y7Vqy>.
- ¹⁵ ÚSVROS, Prehľad ekonomických prínosov participácie, <http://bit.ly/2WiDDuD> a Filozofické a pojmové ukotvenie participácie, <http://bit.ly/2TTfRU6> a Analytický rámec pre plánovanie a hodnotenie projektov verejnej participácie, <http://bit.ly/33le1yI>.
- ¹⁶ ÚSVROS, Analýza existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci na všetkých úrovniach VS, <http://bit.ly/39WEaGz> a Analýza bariér v súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti na správe vecí verejných na všetkých úrovniach VS, <http://bit.ly/2UdMue7> a Analýza existujúcich účinných a inovatívnych participatívnych nástrojov v zahraničí, ktoré je možné zakotviť do slovenského právneho rámca, <http://bit.ly/2WgrVjV>.
- ¹⁷ ÚSVROS, Participáciou k živému námestiu, <http://bit.ly/2QI76jP>.
- ¹⁸ Magistrát hlavného mesta SR Bratislava, Vyhlasujeme súťaž na „Živé námestie“, <http://bit.ly/3b058wT>.
- ¹⁹ Viac informácií nájdete na: ÚSVROS, Uskutočnila sa prvá prednáška nového predmetu „Verejná politika na Slovensku“, <http://bit.ly/33m28ll>.
- ²⁰ ÚSVROS, „Participatívny rozpočet na školách v Trenčianskom samosprávnom kraji“, <http://bit.ly/33l60IB>.
- ²¹ Zoznam zúčastnených škôl je k dispozícii na <http://bit.ly/2MwIWkK>.
- ²² ÚSVROS, „Participatívny rozpočet na školách v Trenčianskom samosprávnom kraji“, <http://bit.ly/33l60IB>.
- ²³ Nasledujúce príklady sú len náhodne vybrané príklady participatívnych rozpočtov v slovenských samosprávach, príkladov je oveľa viac. PR v Bratislave-Nové Mesto: <http://bit.ly/2B2Zpqi>, PR v Trnave: <http://pr.trnava.sk/>, PR v Lučenci <http://bit.ly/2B1hnJA>, PR v Nových Zámkoch: <http://bit.ly/35m0hUN>, PR v Trebišove: <https://www.trebisov.sk/hlasobcanov>.
- ²⁴ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pre viac informácií pozri sekciu č. 13 – Zvyšovanie povedomia o participatívnej tvorbe verejných politík.
- ²⁵ Ministerstvo školstva, Informačný systém ďalšieho vzdelávania, <http://isdv.iedu.sk/>.
- ²⁶ E-mailová komunikácia s Luciou Lacikou (ÚSVROS), 29. október 2019.
- ²⁷ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pre viac informácií pozri sekciu č. 13 – Zvyšovanie povedomia o participatívnej tvorbe verejných politík.
- ²⁸ E-mailová komunikácia so Skarlet Ondrejčákovou (ÚSVROS), 29. október 2019.
- ²⁹ Zora Pauliniová, ÚSVROS, „Profil absolventa/absolventky vzdelávacieho programu“, <http://bit.ly/32VXEY9>.

14. Zlepšenia v súdnictve

Cieľom záväzkov v tejto skupine bolo zlepšiť stav justície z rôznych perspektív. Záväzky na zlepšenie súdnictva boli uvedené aj v predchádzajúcich akčných plánoch.¹ Vláda sa zaviazala zlepšiť aj spôsob hodnotenia sudcov vo svojom programovom vyhlásení.²

Záväzok č. 53: Prehodnotiť realizáciu zverejňovania hodnotení sudcov z hľadiska ich prehľadnosti a uľahčenia možnosti ďalšej analýzy.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Zásadne.

Záväzok č. 53 vychádzal z predchádzajúcich snáh o zlepšenie transparentnosti slovenského súdnictva. V predchádzajúcom akčnom pláne (2015 – 2017) sa Ministerstvo spravodlivosti SR zaviazalo pripraviť legislatívny návrh, ktorý by zabezpečil zverejňovanie hodnotení sudcov,³ ale pre krátkosť času pred nadchádzajúcimi parlamentnými voľbami v roku 2016 nebolo rozumné návrh predložiť. Preto sa záväzok presunul do nového implementačného obdobia a v roku 2018 vstúpila do platnosti pomerne komplexná novela zákona, ktorá zaväzovala hodnotiteľov zverejňovať hodnotenia sudcov.⁴ Odvtedy sú kvalitatívne hodnotenia sudcov verejne prístupné na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR⁵ spolu s dovtedy dostupnými kvantitatívnymi hodnoteniami.⁶ V strednodobej sebahodnotiacej správe sa Transparency International Slovensko (ďalej ako TIS) vyjadrila, že tieto zmeny víta,⁷ i keď s pripomienkou, že niektorí aktívni sudcovia sú nepresne uvedení ako neaktívni. Záväzok aj napriek tomu zásadne zvýšil transparentnosť pri hodnotení sudcov a prístup k informáciám o výkone ich povolania.

V porovnaní s kvantitatívnymi hodnoteniami dostupnými v minulosti poskytujú kvalitatívne hodnotenia podrobnejšie informácie o výkone práce sudcov. Hodnotenia pozostávajú napríklad z posudku predsedu súdu, predchádzajúcich hodnotení, stanoviska súdnej rady krajského súdu k dodržiavaniu zásad sudcovskej etiky, stanoviska predsedu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a mnohých ďalších informácií a hodnotení, ktoré predtým neboli verejnosti k dispozícii. Hodnotenia sa môžu ukázať ako užitočné v posledných korupčných škandáloch v súdnictve, pretože poskytujú protikorupčným organizáciám a investigatívnym novinárom ďalšie informácie o sudcoch. V dôsledku týchto opatrení v oblasti transparentnosti súdnictva si dnes môže každý pozrieť, ako boli v minulosti posudzovaní sudcovia, ktorí rozhodli v prípadoch Mariána Kočnera, obvineného z objednania vraždy investigatívneho novinára Jána Kuciaka, v jeho prospech, a kto ich hodnotil. Verejná dostupnosť hodnotení a mená hodnotiteľov preto môžu pomôcť odhaliť a lepšie porozumieť potenciálnym väzbám medzi sudcami.

Záväzok č. 54: Určiť, ktoré súdne rozhodnutia nemusia byť zverejňované.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Závazok č. 54 reagoval na problém nekonzistentného uverejňovania súdnych rozhodnutí. V roku 2016 TIS poukázala na veľké množstvo súdnych rozhodnutí, ktoré napriek zákonným požiadavkám neboli zverejnené.⁸ Už predchádzajúci akčný plán⁹ na tento problém reagoval Analýzou súčasného stavu zverejňovania súdnych rozhodnutí a navrhnutím odporúčaní,¹⁰ z ktorých jedným bola práve potreba súčasného záväzku č. 54.¹¹

1. januára 2017 nadobudla účinnosť novela zákona č. 757/2004 o súdoch.¹² V § 82a o zverejňovaní a sprístupňovaní súdnych rozhodnutí sa v odseku 2 uvádza, že súdy už neuverejňujú platobné rozkazy a súdne rozhodnutia vydané v konaní, v ktorom bola verejnosť vylúčená z pojednávania pre celé pojednávanie alebo pre jeho časť. TIS ocenila túto legislatívnu zmenu ako spôsob „zabrániť zverejňovaniu [platobných rozkazov]... , keď zamestnanci súdu trávia zbytočne čas anonymizáciou dát na úkor iných úloh“.¹³ Dodali však, že napriek tejto zmene niektoré súdy stále vydávajú platobné rozkazy. Len v prvom roku implementácie bolo zverejnených 36 056 platobných rozkazov. Nezávislá výskumníčka použila vyhľadávač na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR a dospela k záveru, že niektoré súdy aj dva roky po nadobudnutí účinnosti novely stále zverejňujú platobné rozkazy.¹⁴ V strednodobej sebahodnotiacej správe TIS argumentovala, že takáto legislatívna zmena by mala nadväzovať na aktivity na zvyšovanie informovanosti súdov o zmene.¹⁵

Závazok bol, teda, formálne splnený. Zatiaľ čo výsledok záväzku bol pozitívny, pretože prispel k uvoľneniu kapacít na súdoch, záväzok nijakým spôsobom nezvýšil prístup k informáciám.

Závazok č. 55: Stanoviť typy podaní, ktoré je vhodné formalizovať, navrhnúť štandardizovaný formulár pre vybrané podania a zverejniť štandardizované podania v elektronickej podobe na webe Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, ústrednom portáli verejnej správy a na právnom a informačnom portáli Slov-Lex.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Nejasné. • Možný dosah: Žiadny.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Závazok č. 55 súvisí s predchádzajúcim záväzkom a vychádza aj zo záverov Analýzy súčasného stavu zverejňovania súdnych rozhodnutí a navrhnutím odporúčaní.¹⁶ Jeho hlavným cieľom bolo rovnako zabezpečiť konzistentnosť pri zverejňovaní súdnych podaní. Podľa posledných informácií od Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) z januára 2019 je tvorba štandardizovaných formulárov priebežná.¹⁷ Kontaktné osoby Iniciatívy pre otvorené vládnutie uviedli, že obsah štandardizovaných formulárov na súdne podanie v občianskoprávných a správnych súdnych konaniach bol navrhnutý a uverejnený na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR v roku 2017.¹⁸ Ministerstvo spravodlivosti SR pracovalo na štandardizovaných elektronických formulároch pre rôzne podania, napríklad odvolanie, nárok na zabezpečenie dôkazu, žaloba/návrh na začatie konania, atď. Na začiatku boli formuláre k dispozícii iba v testovacej fáze.¹⁹ Teraz sú plne funkčné,²⁰ záväzok teda možno považovať za dokončený. Pokiaľ však ide o príspevok k otvorenému vládnutiu, išlo o interné opatrenie na zvýšenie efektívnosti súdnictva bez výrazného priameho vplyvu na prístup k informáciám alebo iným hodnotám Iniciatívy pre otvorené vládnutie.

Závazok č. 56: Participatívnym spôsobom pripraviť návrh legislatívnych zmien, ktorými sa určí orgán dohľadu nad plynulosťou disciplinárnych konaní a zabezpečí dôsledné, rýchle a efektívne uplatňovanie disciplinárnej zodpovednosti sudcov, a predložiť ho na rokovanie vlády.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike, Politická zodpovednosť. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Závazok č. 56 bol zameraný najmä na efektívne uplatňovanie disciplinárnej zodpovednosti sudcov. Novela zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných²¹ v § 119 ods. 5 a 6 uvádza, že súdna rada dohliada na dodržiavanie zásad dôstojnosti disciplinárneho konania a plynulosti disciplinárneho konania proti sudcom, ukladá opatrenia vedúce k náprave zistených nedostatkov a k odstráneniu ich príčin. Legislatívna zmena bola výsledkom participatívneho procesu vedeného Ministerstvom spravodlivosti SR, ktoré za týmto účelom vytvorilo pracovnú skupinu, v ktorej boli zastúpení rôzni aktéri. Závazok bol teda splnený. Vzhľadom na participatívny spôsob tvorby novely tento záväzok vytvoril nové príležitosti pre zapájanie sa verejnosti do tvorby politik.

Ako však TIS uviedla v strednodobej sebahodnotiacej správe,²² splnenie tohto záväzku prispelo k vyvodzovaniu politickej zodpovednosti len zanedbateľne, pretože sa týka až fázy po podaní návrhu na disciplinárne konanie. Novela zákona nezavádza žiadne mechanizmy na monitorovanie dodržiavania povinností sudcov. TIS poznamenala, že ak chýba vedomosť o sudcoch porušujúcich svoje povinnosti, v prvom rade nie je možné podať návrhy na disciplinárne konanie. V časoch, keď sa ukazuje, že viacerí sudcovia boli pravdepodobne ovplyvňovaní Mariánom Kočnerom, ktorý bol obvinený z objednania si vraždy investigatívneho novinára Jána Kuciaka, je takáto obava opodstatnená.²³

Závazok č. 57: Participatívnym spôsobom pripraviť návrh legislatívnych zmien, ktorými sa zabezpečí vyššia verejná kontrola výberu predsedov súdov, sudcov a justičných zamestnancov, a predložiť ho na rokovanie vlády.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám, pre politickú zodpovednosť. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Zásadne.

Cieľom záväzku č. 57 bolo zvýšiť transparentnosť výberových konaní sudcov. Novela zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných²⁴ v § 28 predpisuje, ako sa má postupovať pri výberových konaniach sudcov. V súčasnosti je napríklad za výberové konania zodpovedná päťčlenná výberová komisia, ktorú navrhuje súdna rada, Ministerstvo spravodlivosti SR a príslušné kolégium predsedov sudcovských rád. Novela zákona zlepšila prístup k informáciám o výberových konaniach, keďže zoznamy blízkych osôb kandidátov, ich životopisy a zápisnice z výberových konaní sú dnes verejne dostupné.

V strednodobej sebahodnotiacej správe TIS vyhodnotila túto legislatívnu zmenu ako pozitívne opatrenie, ktoré zabraňuje nepotizmu v súdnictve, ale uvítala by širšiu verziu, ktorá by zahŕňala aj ostatných justičných zamestnancov vrátane vyšších súdnych úradníkov.²⁵ Ako vo svojom komentári

uviedol odborník na súdnictvo, v časoch, keď súdnictvo čelí vysokej nedôvere, prijatie opatrení na zabezpečenie transparentnosti v súdnictve sa ukazuje ako veľmi užitočné.²⁶ Uniknutá komunikácia z aplikácie Threema medzi Mariánom Kočnerom²⁷ a jeho údajnými spolupracovníkmi naznačuje, že mal priame väzby na sudcov, ktorí výmenou za peniaze alebo iné výhody v jeho prospech rozhodli o prípadoch, ktoré sa ho týkali. Tento odborník dospel k záveru, že hoci zvýšenie transparentnosti nemusí nevyhnutne zabrániť manipulácii výberových konaní, môže pomôcť lepšie spätne pochopiť, ako k manipuláciám došlo a kto je za ne zodpovedný.²⁸

¹ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike, <https://www.opengovpartnership.org/members/slovak-republic/>; ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015, <http://bit.ly/2RevqCc>.

² Úrad vlády SR, Programové vyhlásenie vlády, <http://bit.ly/2cceHdN>.

³ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015, <http://bit.ly/2RevqCc>. Pozri záväzok č. 29.

⁴ SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, <http://bit.ly/3226YcF>.

⁵ Ministerstvo spravodlivosti SR, Hodnotenia sudcov, <http://bit.ly/2zYkodM>.

⁶ Ministerstvo spravodlivosti SR, <https://www.justice.gov.sk/rsvs/>.

⁷ ÚSVROS, Strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 53 na strane 85).

⁸ Transparency International Slovensko, „Desaťtisíce rozhodnutí súdy aj napriek zákonu nezverejňujú“, <http://bit.ly/2aMVnZP>.

⁹ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na rok 2015, Pozri záväzok č. 30 na strane 21, <http://bit.ly/2RevqCc>.

¹⁰ ÚSVROS, „Analýza zverejňovania súdnych rozhodnutí“, <http://bit.ly/2psugZR>.

¹¹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Slovensko. Špeciálna hodnotiaca správa 2014 – 2016, <http://bit.ly/2EzH4Vs>.

¹² SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, <http://bit.ly/2MDIHBE>.

¹³ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 54 na strane 86).

¹⁴ Ministerstvo spravodlivosti, „Rozhodnutia“, <http://bit.ly/2MaPWUa>.

¹⁵ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 54 na strane 86).

¹⁶ ÚSVROS, „Analýza zverejňovania súdnych rozhodnutí“, <http://bit.ly/2psugZR>.

¹⁷ Trello, informácie o záväzku č. 55, <http://bit.ly/2VA9xjP>.

¹⁸ Ministerstvo spravodlivosti SR, <https://obcan.justice.sk/ezaloby>.

¹⁹ E-mailová komunikácia so Skarlet Ondrejčákovou (ÚSVROS), 29. október 2019.

²⁰ Ministerstvo spravodlivosti SR, Zoznam elektronických formulárov, <http://bit.ly/2qNwF2O>.

²¹ SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, <http://bit.ly/3226YcF>.

²² ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 56 na strane 88).

²³ The Slovak Spectator, Marian Kočner has been charged in the case of Kuciak's murder, <http://bit.ly/2og9jCl>.

²⁴ SLOV-LEX (právny a informačný portál), ministerstvo spravodlivosti, „Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, <http://bit.ly/3226YcF>.

²⁵ ÚSVROS, strednodobá sebahodnotiaca správa, <http://bit.ly/2LKlnVh>, (pozri záväzok č. 57 na strane 89).

²⁶ Samuel Spáč, Sme.sk, „Maruniakovú vybrali Sádovský a Sopoliga“, <http://bit.ly/2Mu3tFa>.

²⁷ The Slovak Spectator, Marian Kočner has been charged in the case of Kuciak's murder, <http://bit.ly/2og9jCl> (v angličtine).

²⁸ Samuel Spáč, Sme.sk, „Maruniakovú vybrali Sádovský a Sopoliga“, <http://bit.ly/2Mu3tFa>.

15. Zlepšenia v prokuratúre

Závazok č. 58: Pripraviť a predložiť na rokovanie vlády návrh zákona, ktorým sa doplní zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakteľoch prokuratúry a zabezpečiť sa zverejnenie miesta pôsobenia jednotlivých prokurátorov.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Závazok č. 58, ktorého cieľom je zlepšiť prístup k informáciám o prokurátoroch, vychádza z predchádzajúcich snáh v tejto oblasti. Už druhý akčný plán Slovenska (2014 – 2016) obsahoval záväzok (č. 31) pripraviť legislatívny návrh, ktorý umožní zverejniť zoznam mien prokurátorov.¹ Tento záväzok bol splnený a Generálna prokuratúra odvtedy zoznam zverejňuje a pravidelne aktualizuje na svojom webe.² Skupina štátov proti korupcii (ďalej ako GRECO) a Rady Európy (ďalej ako CoE) vo svojej poslednej správe túto zmenu uvítali.³ Špeciálna hodnotiacia správa Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu skonštatovala, že kvalita zoznamov bola nepostačujúca a obsahovala veľa nejasností.⁴ Bolo potrebné zverejniť ďalšie identifikačné údaje, ako napríklad oficiálne sídlo prokurátorov (čo predstavuje práve záväzok č. 58).

V apríli 2019, počas medzirezortného pripomienkového konania k návrhu zákona č. 154/200 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakteľoch prokuratúry, predložil Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) spoločne s občianskym združením Via Iuris niekoľko zásadných pripomienok.⁵ Jednou z nich bola požiadavka, aby bolo zverejnené miesto pôsobenia jednotlivých prokurátorov. Pripomienka bola prijatá a táto povinnosť je v súčasnosti obsiahnutá v zákone o prokurátoroch a právnych čakteľoch prokuratúry,⁶ v dôsledku čoho záväzok prispel k zvýšeniu prístupu k informáciám o prokurátoroch.

Závazok č. 59: Vytvoriť legislatívne predpoklady, ktorými sa rozšíri právo odporúčať kandidátov na funkciu generálneho prokurátora.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Nejasné. • Možný dosah: Žiadny.	• Miera dokončenia: Nezačalo sa. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Závazok č. 59 reagoval na príliš politický charakter menovania generálneho prokurátora rozšírením práva odporúčať kandidátov aj pre právnikov. Ako bolo uvedené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, v súčasnosti kandidátov na generálneho prokurátora navrhujú poslanci.⁷ Tento záväzok však nie je priamo relevantný pre hodnoty Iniciatívy pre otvorené vládnutie, pretože predstavuje interné opatrenie, ktoré samo o sebe nezvyšuje prístup k informáciám ani nevytvára nové príležitosti na participáciu.

Implementácia tohto záväzku sa ešte nezačala. ÚSVROS konštatoval, že tento záväzok je z dôvodu zložitosti výberového konania generálneho prokurátora možné splniť iba zmenou rokovacieho poriadku Národnej rady. V súčasnosti však neexistuje politická vôľa vykonať tieto zmeny.⁸ Je preto

nepravdepodobné, že sa stav záväzku zmení a jeho plnenie sa posunie dopredu ešte pred nadchádzajúcimi parlamentnými voľbami vo februári 2020.

Záväzok č. 60: Participatívnym spôsobom vypracovať analýzu disciplinárnych konaní vo veciach prokurátorov vrátane návrhu legislatívnych zmien v záujme zvýšenia ich transparentnosti.

Hodnotenie v Správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v Správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike, pre politickú zodpovednosť. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Záväzok č. 61: Participatívnym spôsobom vypracovať analýzu výberových konaní na funkciu prokurátora vrátane návrhu legislatívnych zmien v záujme zvýšenia ich transparentnosti.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Ako už bolo uvedené v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019 a ako opakovane upozorňuje Transparency International Slovensko (ďalej ako TIS), počet známych prípadov veľkej korupcie vysokopostavených verejných činiteľov či veľkopodnikateľov na Slovensku je dlhodobo veľmi nízky, zatiaľ čo počet vyriešených „menších“ prípadov úplatkárstva sa zvýšil.⁹ Konkrétne, v roku 2018 Špeciálna prokuratúra, ktorá je zodpovedná za agendu korupcie, obžalovala najmenší počet ľudí z korupcie od roku 2009. Investigatívna novinárka uviedla prípady, keď prokurátori bránili vyšetrovaniu niektorých prípadov korupcie regiónoch.¹⁰ Uniknutá komunikácia z aplikácie Threema medzi Mariánom Kočnerom, ktorý bol obvinený¹¹ a neskôr obžalovaný¹² z objednania vraždy investigatívneho novinára Jána Kuciaka, poukázala na jeho prepojenia s prokurátormi a sudcami. V komunikácii z aplikácie Threema sa napríklad ako Kočnerova spojka, cez ktorú sa Kočner snažil ovplyvniť trestné stíhanie, spomína aj špeciálny prokurátor Kováčik.¹³ Celkovo by tento nízky počet stíhaní a obžalôb z korupcie mohol signalizovať úmyselné prehliadanie prípadov korupcie.

Správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019 síce zhodnotila potenciál záväzkov č. 60 a č. 61 s cieľom zvýšiť transparentnosť disciplinárnych a výberových konaní na funkciu prokurátora ako nízky, lenže v kontexte nedávnych odhalení sa tieto záväzky ukázali ako mimoriadne dôležité. Špeciálna hodnotiacia správa skonštatovala, že je potrebné zredukovať právomoci generálneho prokurátora.¹⁴ Rada prokurátorov vyzvala na dôkladné, urýchlené a nezávislé vyšetrovanie podozrení z trestnej činnosti v súvislosti s údajnými väzbami Kočnera na prokurátorov¹⁵ a zároveň priznala, že výber generálneho prokurátora si vyžaduje systémovú zmenu s posilnením verejnej kontroly.

Oba záväzky boli z veľkej časti dokončené. V júni 2019 ÚSVROS uverejnil v aplikácii Trello informácie o stave týchto záväzkov a skonštatoval, že Generálna prokuratúra dokončila analýzu výberových konaní na funkciu prokurátora, ktorá bude slúžiť ako podklad pre novelu zákona

o prokurátoroch.¹⁶ ÚSVROS okrem toho v októbri potvrdil, že generálna prokuratúra pripravila aj analýzu disciplinárnych konaní vo veciach prokurátorov.¹⁷

Tieto analýzy však nie sú verejne dostupné. Nezávislá výskumníčka poslala Generálnej prokuratúre infožiadost', aby jej poskytla obe analýzy spolu s dostupnými materiálmi, ktoré by potvrdzovali, že analýzy boli vytvorené participatívnym spôsobom.¹⁸ Generálna prokuratúra zaslala obe analýzy, no nebolo z nich jasné, do akej miery boli pri ich tvorbe využité participatívne procesy. Obe analýzy navyše dospeli k záveru, že bezprostredné legislatívne zmeny nie sú nevyhnutné. Nie je zrejmé, ako analýzy prispeli k otvorenému vládnutiu. Nakoľko nie sú verejne dostupné, nezvýšili ani prístup k informáciám.

Generálna prokuratúra okrem toho oznámila svoje plány na vytvorenie pracovnej skupiny, v ktorej budú zastúpené aj relevantné organizácie občianskej spoločnosti a ktorej cieľom bude dohliadať na navrhované zmeny týkajúce sa výberových a disciplinárnych konaní.¹⁹ Pracovná skupina vznikla v auguste 2019 a okrem iných pozostáva zo zástupcov Via Iuris – občianskeho združenia, ktoré sa dlhodobo venuje prokuratúre a súdnictvu. Za vládu v nej sedia zástupcovia ÚSVROS, generálnej prokuratúry, rady prokurátorov, ministerstva spravodlivosti a súdnej rady.²⁰ Prvé zasadnutie pracovnej skupiny sa uskutočnilo 12. novembra 2019.²¹

Generálna prokuratúra v januári 2020 zverejnila oznámenie, v ktorom sa prihlásila k súčasnemu akčnému plánu a hodnotám Iniciatívy pre otvorené vládnutie a predstavila ďalšie plány pracovnej skupiny.²² Generálna prokuratúra síce participovala aj na predchádzajúcom akčnom pláne Iniciatívy pre otvorené vládnutie, ale išlo o jej prvé verejné vyhlásenie tohto druhu. Je dôležité poznamenať, že toto oznámenie prišlo po odhaleniach, že Marián Kočner, obvinený z objednania vraždy investigatívneho novinára Jána Kuciaka, mal blízke väzby s niekoľkými prokurátormi.

¹ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na rok 2015, <http://bit.ly/2RevqCc>.

² Generálna prokuratúra SR, Menný zoznam prokurátorov SR, <http://bit.ly/2aYKyK2>.

³ Group of states against corruption and Council of Europe, Second compliance report Slovak republic: Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors, <http://bit.ly/2BwFTDy> (v angličtine).

⁴ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, špeciálna hodnotiacia správa 2014 – 2015, <http://bit.ly/2EzH4VWs>.

⁵ SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, pripomienky poslané počas medzirezortného pripomienkového konania k novele Zákona č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry <http://bit.ly/2p4dEs7>.

⁶ SLOV-LEX (Právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, "Zákon č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry", <http://bit.ly/32a8xVWd>.

⁷ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrPw>. Pre viac informácií pozri sekciu č. 15 – Zlepšenia v prokuratúre.

⁸ Trello, informácie k záväzku č. 59, <http://bit.ly/35ilX4f>.

⁹ Transparency International Slovensko, „Napriek zlepšeniu ‚veľké ryby‘ stále nechytáme“, <http://bit.ly/2Tcb7d0>

¹⁰ Interview s Vandou Tuchyňovou (Protikorupcii.sk), 3. september 2019.

¹¹ The Slovak Spectator, Marian Kočner has been charged in the case of Kuciak's murder, <http://bit.ly/2og9jCl> (v angličtine).

¹² The Slovak Spectator, Prosecutor brings charges against Kočner in the Kuciak murder case, <http://bit.ly/2MDxhAs> (v angličtine).

¹³ The Slovak Spectator, Threema saga: Bödör allegedly served as a liaison between Kočner and the special prosecutor, <http://bit.ly/2nxCNu9>; Tóth: Special Prosecutor shared information with controversial businessman, <http://bit.ly/2nxCTmm> (v angličtine).

¹⁴ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, špeciálna hodnotiacia správa 2014 – 2015, <http://bit.ly/2EzH4VWs>.

¹⁵ dennikN.sk, „Vyhlásenie rady prokurátorov“, <http://bit.ly/2BRoPHE>.

¹⁶ Trello, informácie k záväzku č. 61, <http://bit.ly/2lyfHvy>.

¹⁷ E-mailová komunikácia s Luciou Lacikou (ÚSVROS), 29. október 2019.

¹⁸ E-mailová a telefonická komunikácia s generálnou prokuratúrou, 15. a 16. október 2019.

¹⁹ ÚSVROS, „Plnenie úloh z Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2017 – 2019 v téme prokuratúry“, <http://bit.ly/2mtojvB>.

²⁰ E-mailová komunikácia s Luciou Lacikou (ÚSVROS), 29. október 2019.

²¹ E-mailová komunikácia s generálnou prokuratúrou, odpoveď na infožiadost', 30. október 2019.

²² TASR, „Vyjadrenie: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky sa prihlásila k vládnomu Akčnému plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019.“ <https://www.tasr.sk/tasr-clanok/TASR:20200113TBA01534>.

16. Zvyšovanie povedomia verejnosti o zákone o ochrane oznamovateľov

Závazok č. 62: Zvyšovať povedomie verejnosti v oblasti oznamovania protispoločenskej činnosti a na základe výsledkov pravidelných hodnotení aplikačnej praxe zákona č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov prípadne navrhnúť zmeny legislatívnej úpravy.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám, politickú zodpovednosť. • Možný dosah: Priemerný.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Zásadne.

Hoci bol Zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti úspešne prijatý a je účinný od roku 2015, jeho využívanie je doposiaľ obmedzené. Transparency International Slovensko (ďalej ako TIS) už dlhodobo poukazuje na problematiku nízkeho počtu podaných žiadostí.¹ Závazok č. 62, ktorý sa zameriava na zvyšovanie povedomia verejnosti v oblasti oznamovania protispoločenskej činnosti, bol navrhnutý s úmyslom tento problém riešiť.

Počas implementácie tohto záväzku sa úsilie presunulo najmä na prípravu kvalitnej novely tohto zákona.² Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) sa spoločne s významnými organizáciami občianskej spoločnosti, ako sú Aliancia Fair-Play, Nadácia Zastavme korupciu a TIS, zúčastňovali na stretnutiach pracovnej skupiny, ktorá pripravila návrh nového zákona. Zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti (ďalej ako Zákon o ochrane whistleblowerov) nadobudol účinnosť 1. marca 2019³ a zaviedol niekoľko dôležitých ustanovení, napríklad zriadenie Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti, transparentný výber jeho predsedu zahrňujúci verejné vypočutie, ako aj možnosti odvolacích prostriedkov proti rozhodnutiam úradu. Viacerí zástupcovia občianskej spoločnosti ocenili legislatívne zmeny.⁴ Nakoniec však žiadna z kandidátok na predsedníčku novovzniknutého úradu nebola vymenovaná, a to pre nedostatočný počet poslaneckých hlasov.⁵ Organizácie občianskej spoločnosti, ktoré sa téme dlhodobo venujú, pozorne sledovali výberové konanie a ocenili jeho vysokú úroveň.⁶ Vyjadrili však obavy, že poslanci zablokovali obsadenie postu, čím odradili kvalitných kandidátov a kandidátky od opätovného prihlásenia.⁷

Nové verejné vypočutia kandidátov a kandidátok sa konali 23. a 24. októbra 2019.⁸ Zoznam kandidátov, ich životopisy, motivačné listy a odporúčania sú k dispozícii na dedikovanej webovej stránke Úradu vlády SR.⁹ Do 15 dní po vypočutí výberová komisia znova odporučila Úradu vlády SR dvoch najlepších kandidátov: Zuzanu Dlugošovou a Martina Rajňáka,¹⁰ ktorých poslancom Národnej rady SR navrhovala v hlasovaní schváliť ako kandidátov na funkciu predsedníčky či predsedu úradu. K hlasovaniu však doposiaľ nedošlo, čo ohrozilo fungovanie nového úradu aj podporu whistleblowerov. Je už nepravdepodobné, že sa hlasovanie podarí uskutočniť pred parlamentnými voľbami vo februári 2020. Po voľbách sa ukáže, aké to bude mať dôsledky na výberové konanie.

Hoci sa v znení záväzkov konkrétne neuvádza, koľko osvetových aktivít by sa malo zorganizovať, ani aké veľké publikum by mali zasiahnuť, ÚSVROS a niekoľko organizácií občianskej spoločnosti zrealizovali rôzne aktivity na zvyšovanie povedomia. Napríklad, v roku 2017 zorganizovali diskusiu o pripravovanej novele zákona o whistlebloweroch.¹¹ Ochrana whistleblowerov bola kľúčovou témou aj počas Týždňa otvoreného vládnutia v roku 2017. V roku 2019, zástupca ÚSVROS viedol webinár o oznamovaní protispoločenskej činnosti ako o protikorupčnom nástroji pre mladých aktivistov.¹² Nadácia Zastavme korupciu a TIS, organizácie občianskej spoločnosti, ktoré sú v tejto oblasti

dlhodobo aktívne, zorganizovali aj kampane¹³ a konferencie¹⁴ zamerané na zvyšovanie povedomia o whistlebloweroch.

Výskumná agentúra FOCUS uskutočnila v roku 2019 prieskum verejnej mienky pre TIS zameraný na povedomie o zákone na ochranu whistleblowerov. Výsledky prieskumu ukázali, že počet ľudí, ktorí vedia o existencii zákona, je na vzostupe. V roku 2019 vedelo o zákone o ochrane whistleblowerov 39 % populácie v porovnaní s 29 % v predchádzajúcom roku. Informovanosť však bola najvyššia v roku 2017, a to pravdepodobne vďaka silnej medializácii príbehu whistleblowerky Zuzany Hlávkovej, ktorá v roku 2016 poukázala na podozrivé zmluvy súvisiace so slovenským predsedníctvom Rady EÚ. V roku 2019 vnímalo whistleblowerov na pracovisku pozitívne 71 % respondentov.

Vo svetle týchto výsledkov možno záväzok považovať za splnený.¹⁵ Zároveň však treba poznamenať, že nízky počet žiadostí podaných na inšpektoráty práce pretrváva. Veľa bude závisieť od toho, ako prebehne nové výberové konanie na predsedu úradu. Oslovená investigatívna novinárka uviedla, že nový úrad musí mať primeraný rozpočet, aby bol skutočne nezávislý a funkčný.¹⁶ Vyjadrila aj obavy, že by sa úrad mohol stať len ďalšou formálnou inštitúciou bez skutočného záujmu odhaľovať pochybenia.¹⁷

¹ Transparency International Slovensko, Government's protection of whistleblowers is insufficient, <http://bit.ly/2b3MerA> (v angličtine); „Oznamovateľov nekalých praktík chránime len na papieri“, <http://bit.ly/2KPDY05> a RTVS, „Ochrana oznamovateľov korupcie v praxi nefunguje“, <http://bit.ly/2oaXlcG>.

² Interview s Luciou Lacikou (ÚSVROS), 27. september a 9. október 2018.

³ SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „Zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, <http://bit.ly/2nvBHiL>.

⁴ Marianna Leontiev, Nadácia Zastavme korupciu, „Iba ďalší zbytočný úrad? Čo prináša nový zákon oznamovateľom korupcie“, <http://bit.ly/2nwozKm>.

⁵ Národná Rada SR, Schôdza č. 46, zápisnica, <http://bit.ly/2o7YYrn>.

⁶ Transparency International Slovensko, „Za šéfa nového úradu na ochranu whistleblowerov odporúčame Martina Rajňáka“, <http://bit.ly/2mF6IHn>.

⁷ Aktuality.sk, „Poslanci nezvolili šéfa úradu na ochranu whistleblowerov“, <http://bit.ly/2mtDa9r>.

⁸ Úrad vlády SR, „Poznáme mená 11 prihlásených kandidátov na predsedu Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti“, <http://bit.ly/2myajqM>.

⁹ Úrad vlády SR – Prevencia korupcie, „Úrad na ochranu oznamovateľov“, <http://bit.ly/2qNh0k3>.

¹⁰ Úrad vlády SR – Prevencia korupcie, „Úrad na ochranu oznamovateľov“, https://www.bojprotikorupcii.gov.sk/data/files/7472_04_priloha_1_zapisnica-z-verejneho-vypocutia_ii.pdf.

¹¹ ÚSVROS, „Organizovali sme diskusiu o zákone o whistlebloweroch“, <http://bit.ly/2okhtcn>.

¹² ÚSVROS, „Na Akadémii dobrej politiky sme prednášali o ochrane whistleblowerov“, <http://bit.ly/2npLiYF>.

¹³ Nadácia Zastavme korupciu, „Ako oznámiť kampan“, <http://akooznamit.sk/>.

¹⁴ Konferencia „Chránené oznamovanie protiprávneho konania na pracovisku“ sa uskutočnila 24. septembra 2019 v Bratislave, <http://bit.ly/2nXXMXw>.

¹⁵ Transparency International Slovensko, <https://www.facebook.com/transparencysk/>.

¹⁶ Interview s Vandou Tuchyňovou (protikorupcii.sk), 3. september 2019.

¹⁷ Interview s Vandou Tuchyňovou (protikorupcii.sk), 3. september 2019.

17. Koordinácia Iniciatívy pre otvorené vládnutie a ďalšie kroky

Závazok č. 65: Určiť v organizácii osobu zodpovednú za implementáciu úloh akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Závazok č. 65 reaguje na potrebu lepšej a silnejšej medzirezortnej spolupráce, ktorá je rozhodujúca pre úspešné plnenie niektorých záväzkov, ktoré sa týkajú viacerých rezortov naraz. Podrobnejšie informácie k tejto téme sa nachádzajú v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019.¹

Závazok bol splnený na začiatku implementácie akčného plánu. Zoznam štátnych úradníkov zodpovedných za záväzky Iniciatívy pre otvorené vládnutie na konkrétnych ministerstvách bol zverejnený na webovej stránke Úradu splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS) v máji 2017² a v marci 2017 aj na Trello, ktoré slúži ako platforma na sledovanie pokroku pri plnení záväzkov.³ Na niektorých ministerstvách však odvtedy došlo k personálnym zmenám, no tie neboli systematicky zaznamenávané, takže zoznam obsahuje aj informácie, ktoré už dnes nie sú aktuálne. V každom prípade, určenie kontaktných osôb, zodpovedných za implementáciu záväzkov na jednotlivých ministerstvách, bolo užitočné opatrenie, ktoré prispelo k otvorenému vládnutiu. Na jednej strane pomohlo úradníkom vytvoriť si väčší pocit vlastníctva k témam záväzkov (stať sa ich nositeľmi), na druhej strane umožnilo občanom, zástupcom občianskeho sektora a každému, kto má záujem o témy Iniciatívy otvoreného vládnutia, smerovať svoje otázky na konkrétne osoby zodpovedné za implementáciu záväzkov. Splnenie záväzku má preto potenciál zvýšiť prístup k informáciám (ak po nich existuje dopyt verejnosti).

Závazok č. 66: Koordinovať pracovnú skupinu pre implementáciu akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Závazok č. 66 reaguje na ten istý problém a jeho cieľom bolo prispieť k úspešnej implementácii akčného plánu na roky 2017 – 2019. Tento záväzok bol kódovaný ako záväzok s nízkym potenciálnym dosahom, keďže jeho splnenie síce môže podporiť výmenu poznatkov a skúseností medzi štátnymi úradníkmi, ale pre verejnosť nemá priamy význam.⁴ Pracovná skupina doposiaľ existuje a stretáva sa viac-menej pravidelne,⁵ takže záväzok možno považovať za splnený. Štátni úradníci zodpovední za plnenie záväzkov sa zhodli, že pracovná skupina slúži ako užitočná platforma na zdieľanie skúseností a návrhov na zlepšenie. Tento záväzok mierne prispel aj k otvorenému vládnutiu, nakoľko niektoré zápisnice zo stretnutí sú verejne prístupné.

Závazok č. 67: Vypracovať konečné hodnotenie akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2017 – 2019.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Sčasti dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Okrajovo.

Do konca každého implementačného obdobia by mali vlády členských krajín Iniciatívy pre otvorené vládnutie zverejniť sebahodnotiace správy. Podľa znenia záväzku č. 67 v akčnom pláne, ÚSVROS pôvodne plánoval dokončiť a zverejniť túto správu do 30. júna 2019.⁶ Tento termín však nedodržel. V januári 2020 ešte správa nebola k dispozícii na webovej stránke ÚSVROS, a preto nemohla ani poslúžiť ako podklad pre túto správu.

Napriek omeškaniam zo strany ÚSVROS pri zverejnení konečnej verzie sebahodnotiacej správy možno konštatovať, že správa je pripravovaná participatívne. ÚSVROS zorganizoval niekoľko stretnutí so štátnymi úradníkmi ako aj so zástupcami organizácií občianskej spoločnosti s cieľom prediskutovať pokrok pri plnení jednotlivých záväzkov.⁷ Tematicky zamerané stretnutia sa konali väčšinou v Bratislave vo februári a marci 2019, pričom jedno stretnutie sa konalo aj v Banskej Bystrici a Košiciach. Zápisnice z väčšiny týchto stretnutí sú k dispozícii na webovej stránke ÚSVROS a ich výstupy boli podrobnejšie rozobraté v predchádzajúcich sekciách správy. Vzhľadom na participatívnu povahu tvorby sebahodnotiacej správy a pravidelné aktualizácie na webovej stránke a účtoch ÚSVROS na sociálnych sieťach nezávislá výskumníčka dospela k celkovému záveru, že tento záväzok prispel k zvýšeniu prístupu k informáciám o procesoch Iniciatívy pre otvorené vládnutie, a vytvoril niekoľko príležitostí pre občiansku participáciu.

Závazok č. 68: Vypracovať a predložiť na rokovanie vlády SR akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na nasledujúce obdobie.

Hodnotenie v správe o príprave a tvorbe akčného plánu	Hodnotenie v správe o implementácii akčného plánu
• Overiteľný: Áno. • Relevantný: Pre prístup k informáciám, účasť verejnosti na politike. • Možný dosah: Nízky.	• Miera dokončenia: Vo výraznej miere dokončené. • Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu? Vôbec.

Členské krajiny Iniciatívy pre otvorené vládnutie majú do konca implementačného obdobia predložiť aj svoje nové akčné plány na ďalšie obdobie. Pokiaľ ide o Slovensko, pôvodný termín stanovený v akčnom pláne bol 31. október 2019,⁸ ale nebol dodržaný. Z informácií na webe ÚSVROS a z rozhovorov však vyplynulo, že tvorba nového akčného plánu prebieha otvorene za účasti verejnosti. Počas Týždňa otvoreného vládnutia v marci 2019 zorganizoval ÚSVROS niekoľko podujatí v Bratislave.⁹ Tieto podujatia predstavovali jednu z mnohých príležitostí pre občanov a organizácie občianskej spoločnosti vyjadriť sa k hodnoteniu súčasného akčného plánu a k tvorbe nového. Informácie o Týždni otvoreného vládnutia boli k dispozícii online v dostatočnom časovom predstihu¹⁰ a s približujúcim sa dátumom podujatia bolo zverejnených aj niekoľko pripomienok.¹¹ O nápadoch pre nový akčný plán sa diskutovalo aj na podujatiach v Banskej Bystrici a Košiciach. Po uskutočnení všetkých podujatí ÚSVROS zverejnil na svojej webovej stránke súhrnnú správu.¹² Prvý návrh nového akčného plánu na roky 2019 – 2021 bol zverejnený v polovici júla 2019 a čosi vyššie jedného mesiaca sa k nemu dali poslať pripomienky.¹³ Každý, kto sa zaujíma o témy Iniciatívy

pre otvorené vládnutie, mohol poslať svoje pripomienky e-mailom, dohodnúť si osobné stretnutie so zástupcami ÚSVROS (kontaktným bodom Iniciatívy na Slovensku) alebo priamo pridaním pripomienok do online dokumentu návrhu akčného plánu. Akčný plán bol následne predložený do medzirezortného pripomienkového konania,¹⁴ ktoré prebiehalo od 7. do 14. októbra 2019,¹⁵ bolo teda skrátené.¹⁶ Dôvodom bola snaha ÚSVROS dodržať pôvodný termín na splnenie tejto úlohy stanovený v akčnom pláne. Aktivity, ktoré sprevádzali tvorbu nového akčného plánu, celkovo zlepšili prístup k informáciám a verejnosti ponúkli niekoľko spôsobov participácie na tomto procese. Ale keďže ÚSVROS tieto štandardy dodržiaval už v predchádzajúcich implementačných obdobiach, nemožno povedať, že tento záväzok prispel k otvorenému vládnutiu nad rámec predošlej praxe.

¹ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Slovensko: správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pre viac informácií pozri sekciu č. 17 – Koordinácia Iniciatívy pre otvorené vládnutie a ďalšie kroky.

² Zoznam je dostupný na <http://bit.ly/2nhQ1eV>.

³ Trello, informácie k záväzku č. 65, <http://bit.ly/2oi768N>.

⁴ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2QYIIHV>.

⁵ Trello, informácie k záväzku č. 66, <http://bit.ly/2mSOQT4>.

⁶ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2QYIIHV>.

⁷ ÚSVROS, „S predstaviteľmi štátnej správy a občianskej spoločnosti diskutujeme o akčných plánoch Iniciatívy pre otvorené vládnutie“, <http://bit.ly/2njbPXo>.

⁸ ÚSVROS, Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2QYIIHV>.

⁹ ÚSVROS, „Program a registrácia Týždňa otvoreného vládnutia 2019“, <http://bit.ly/2nQ2Flp>.

¹⁰ ÚSVROS, „Pripravujeme nový akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2019 – 2021“, <http://bit.ly/2lFqrzQ>.

¹¹ Napríklad, tu: <http://bit.ly/2ngdkpt> a tu: <http://bit.ly/2nQ2Flp>.

¹² ÚSVROS, „Týždeň otvoreného vládnutia 2019 – záverečná správa z podujatia“, <http://bit.ly/2nPVREm>.

¹³ SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, „PI/2019/205 Predbežná informácia k návrhu Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2019 – 2021“, <http://bit.ly/2lUMmTY>.

¹⁴ Pripomienky sú dostupné tu: <http://bit.ly/2nXPm2n>.

¹⁵ Medzirezortné pripomienkové konanie, SLOV-LEX (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR, <http://bit.ly/3lAGUUT>.

¹⁶ Štandardná dĺžka pripomienkového konania je 15 dní. Skrátené dĺžka pripomienkového konania je 7 dní.

III. Líderstvo a mnohostranný proces

Po otvorenej a inkluzívnej príprave a tvorbe akčného plánu, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej ako ÚSVROS), ktorý vedie Iniciatívu pre otvorené vládnutie na Slovensku, pokračoval v implementácii záväzkov v podobnom duchu. ÚSVROS pravidelne zverejňoval informácie o stave a výsledkoch jednotlivých záväzkov cez rôzne komunikačné kanály.

3.1 Proces implementácie akčného plánu

V roku 2017 Iniciatíva pre otvorené vládnutie prijala Štandardy participácie a spoluprotvorby (*OGP Participation and Co-Creation Standards*) na podporu účasti občianskej spoločnosti vo všetkých fázach cyklu Iniciatívy. Uvedené štandardy by mali spĺňať všetky členské krajiny Iniciatívy. Ich cieľom je zvýšiť ambicióznosť a kvalitu participácie počas tvorby, implementácie a hodnotenia akčných plánov Iniciatívy pre otvorené vládnutie.

Stanovy Iniciatívy (*OGP's Articles of Governance*) určujú aj požiadavky na participáciu a spoluprotvorbu, ktoré členská krajina alebo subjekt musí splniť pri tvorbe a implementácii akčného plánu, aby konala v súlade s procesom Iniciatívy. Slovensko **nekonalo v rozpore** s procesom Iniciatívy.¹

Prehľad o výsledkoch Slovenska v implementácii Štandardov participácie a spoluprotvorby pri tvorbe akčného plánu nájdete v prílohe č. I.

Tabuľka č. 3.2: Miera účasti verejnosti

Nezávislý hodnotiaci mechanizmus prevzal spektrum participácie Medzinárodnej asociácie pre občiansku participáciu (*International Association for Public Participation – IAP2*) a aplikoval ho na Iniciatívu pre otvorené vládnutie.² Toto spektrum ukazuje potenciálnu mieru vplyvu verejnosti na obsah akčného plánu. V duchu Iniciatívy by sa väčšina krajín mala usilovať o stupeň „spolupráca“.

Miera účasti verejnosti		Pri tvorbe akčného plánu	Pri implementácii akčného plánu
Účast' na rozhodovaní / Posilnenie vplyvu verejnosti	Vláda odovzdala rozhodovacie právomoci verejnosti.		
Spolupráca / spoluprotvorba	Prebiehal opakovaný dialóg a verejnosť pomáhala určovať agendu.	✓	
Zapájanie	Vláda informovala o tom, ako bola zohľadnená spätná väzba verejnosti.		✓
Účast' na konzultácii	Verejnosť mala možnosť zúčastniť sa konzultácií a dať spätnú väzbu.		
Informovanie	Vláda poskytla verejnosti informácie o akčnom pláne.		
Absencia konzultácií	Absencia konzultácií.		

ÚSVROS je od roku 2011 vedúcou inštitúciou, zodpovednou za implementáciu akčných plánov Iniciatívy pre otvorené vládnutie na Slovensku. Ako už bolo načrtnuté v správe o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019,³ ÚSVROS vypracoval akčný plán transparentným a

participatívnym spôsobom. Napriek absencii formalizovaného spoločenstva zainteresovaných aktérov s jasne stanovenými právomocami, podmienkami členstva a štruktúrou riadenia, ÚSVROS vytvoril rôzne príležitosti na zapojenie sa odbornej a širšej verejnosti. Napríklad, Týždeň otvoreného vládnutia, ktorý ÚSVROS organizuje pravidelne raz alebo dvakrát ročne, predstavuje významnú aktivitu na zvyšovanie povedomia, zdieľanie skúseností a informovanie o pokroku v plnení záväzkov. ÚSVROS tiež pravidelne uverejňuje novinky na svojom webe⁴ a na sociálnych sieťach,⁵ videá z podujatí zverejňuje na svojom YouTube kanáli⁶ a o stave jednotlivých záväzkov informuje na platforme Trello.⁷ Zatiaľ čo prítomnosť ÚSVROS na internete je veľmi dobrá, väčšina osobných podujatí sa koná v Bratislave. Niektorí respondenti uviedli, že organizácie občianskej spoločnosti v regiónoch majú vo všeobecnosti menej príležitostí zapájať sa.⁸

Kvalita participatívnych procesov počas prípravy akčného plánu bola vyššia ako v priebehu jeho implementácie. Dôvodom môže byť skutočnosť, že zatiaľ čo ÚSVROS v plnom rozsahu „vlastní“ proces tvorby akčného plánu, jeho implementácia do veľkej miery závisí od iných inštitúcií verejnej správy. Kvalita a rozsah informácií, ktoré ÚSVROS poskytuje, je tak podmienená kvalitou a rozsahom informácií, ktoré dostáva od iných inštitúcií verejnej správy.

¹ Konanie v rozpore s procesom Iniciatívy – Ak krajina nespĺnila: (1) mieru účasti verejnosti pre „Zapájanie sa“ počas tvorby akčného plánu alebo „Informovanie“ počas implementácie akčného plánu, (2) vláda nezhrmažďuje, nezverejňuje a nedokumentuje archív na webe Iniciatívy v súlade s usmernením Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu.

² „IAP2's Public Participation Spectrum“, IAP2, 2014.

https://cdn.ymaws.com/www.iap2.org/resource/resmgr/pillars/Spectrum_8.5x11_Print.pdf.

³ Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, Slovensko: správa o príprave a tvorbe akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu VI – Metodika a zdroje.

⁴ Webová stránka ÚSVROS, <https://www.minv.sk/?ros>.

⁵ Profil Iniciatívy pre otvorené vládnutie na Facebooku, <http://bit.ly/2B5lrHw>.

⁶ YouTube kanál ÚSVROS, <http://bit.ly/2BangeA>.

⁷ Trello profil ÚSVROS, <http://bit.ly/2Q2RlZL>.

⁸ Interview s Vandou Tuchyňovou (Protikorupcii.sk), 3. september 2019 a Štefanom Jančom (Nadácia Ekopolis), 19. septembra 2019.

VI. Metodika a zdroje

Autormi správ Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu sú výskumníci z každej členskej krajiny Iniciatívy pre otvorené vládnutie. Všetky správy Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu prechádzajú procesom kontroly kvality, ktorý má zabezpečiť najvyššie štandardy a due dilligence.

Tento proces kontroly kvality, ktorý zahŕňa vyriešenie prijatých pripomienok a spätnej väzby, je podrobnejšie uvedený v sekcii č. 3 dokumentu *The Procedures Manual*¹ a v správe o tvorbe a príprave akčného plánu na roky 2017 – 2019².

¹ The Procedures Manual, V.3 : <https://www.opengovpartnership.org/documents/irm-procedures-manual>

² Mária Žuffová, Iniciatíva pre otvorené vládnutie, správa o tvorbe a príprave akčného plánu na roky 2017 – 2019, <http://bit.ly/2nOTrpw>. Pozri sekciu č. VI – Metodika a zdroje.

Príloha č. I. Prehľad výsledkov Slovenska počas implementácie akčného plánu

Kľúč:

Zelená = Splňa štandard.

Žltá = Prebieha (boli podniknuté kroky na splnenie tohto štandardu, ale štandard ešte nie je splnený).

Červená = Neexistuje dôkaz o konaní.

Spoločenstvo zainteresovaných aktérov	Počas tvorby	Počas implementácie
Ia. Zriadenie spoločenstva: Existuje spoločenstvo, ktoré dohliada na proces Iniciatívy pre otvorené vládnutie.	zelená	zelená
Ib. Pravidelnosť: Spoločenstvo sa stretáva aspoň raz za štvrt' roka, osobne alebo na diaľku.	žltá	žltá
Ic. Kolaboratívna tvorba mandátu: Členovia spoločenstva spolupracujú na právomoci, podmienky členstva a štruktúru riadenia.	žltá	žltá
Id. Verejný mandát: Informácie o právomociach spoločenstva, podmienkach členstva a riadiacej štruktúre sú k dispozícii na webe Iniciatívy pre otvorené vládnutie.	žltá	žltá
2a. Mnohostrannosť: Spoločenstvo zahŕňa predstaviteľov vlády aj mimovládneho sektora.	žltá	žltá
2b. Parita: Spoločenstvo udržiava rovnováhu medzi vládnymi a mimovládnymi zástupcami.	žltá	žltá
2c. Transparentný výber: Predstavitelia mimovládneho sektora sú do spoločenstva vybraní spravodlivým a transparentným procesom.	žltá	žltá
2d. Vysokopostavení predstavitelia vlády: Spoločenstvo zahŕňa vysokopostavených predstaviteľov vlády s rozhodovacími právomocami/poverením od vlády.	červená	červená
3d. Otvorenosť: Spoločenstvo prijíma spätnú väzbu na proces akčného plánu od akéhokoľvek zástupcu občianskej spoločnosti alebo iných zainteresovaných aktérov mimo spoločenstva.	zelená	zelená
3e. Participácia na diaľku: Aspoň niektoré stretnutia a podujatia umožňujú participovať na diaľku.	zelená	zelená
3f. Zápisnice: Spoločenstvo proaktívne komunikuje a podáva správy o svojich rozhodnutiach, aktivitách a výsledkoch širšiemu okruhu vládnych a mimovládnych predstaviteľov.	zelená	zelená

Kľúč:

Zelená = Spĺňa štandard.

Žltá = Prebieha (boli podniknuté kroky na splnenie tohto štandardu, ale štandard ešte nie je splnený).

Červená = Neexistuje dôkaz o konaní.

Implementácia akčného plánu	
4a. Transparentnosť procesov: Je zriadený národný web Iniciatívy pre otvorené vládnutie (alebo stránka o Iniciatíve pre otvorené vládnutie na vládnom webe) a proaktívne sa na ňom zverejňujú informácie o všetkých aspektoch národného procesu Iniciatívy.	zelená
4b. Proaktívne poskytovanie informácií: Spoločenstvo informuje zainteresovaných aktérov vopred, aby boli pripravení zúčastniť sa na všetkých fázach procesu Iniciatívy pre otvorené vládnutie.	zelená
4c. Zvyšovanie povedomia: Spoločenstvo realizuje informačné a osvetové aktivity s relevantnými aktérmi, aby ich informovalo o procese Iniciatívy pre otvorené vládnutie.	zelená
4d. Komunikačné kanály: Vláda umožňuje priamu komunikáciu so zainteresovanými aktérmi s cieľom reagovať na otázky k procesu akčného plánu, najmä v čase intenzívnej činnosti Iniciatívy pre otvorené vládnutie.	zelená
4e. Odôvodnená odpoveď: Spoločenstvo zainteresovaných aktérov zverejňuje dôvody svojich rozhodnutí a reaguje na hlavné verejné pripomienky.	žltá
5a. Repozitár: Vláda zhromažďuje a publikuje repozitár dokumentov na webe Iniciatívy pre otvorené vládnutie. Repozitár poskytuje historický záznam a prístup ku všetkým dokumentom súvisiacim s národným procesom Iniciatívy pre otvorené vládnutie vrátane (ale nielen) konzultačných dokumentov, národných akčných plánov, sebahodnotiacich správ, správ Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu a podpornej dokumentácie k implementácii záväzkov (napr. odkazy na databázy, dôkazy o stretnutiach, publikácie).	zelená

Poznámka editora: Ak krajina spĺňa šesť štandardov, ktoré sú označené tučným písmom, Nezávislý hodnotiaci mechanizmus považuje proces krajiny za výnimočný proces označený hviezdíčkom.

Príloha č. 2: Ukazovatele Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu

Podrobné informácie o ukazovateľoch a metodike použitej vo výskume Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu sú dostupné v dokumente *IRM Procedures Manual*.¹ Zhrnutie kľúčových ukazovateľov, ktoré mechanizmus hodnotí je uvedené nižšie:

- **Overiteľnosť:**
 - Závazok nie je dostatočne konkrétny na overenie: Sú stanovené ciele a navrhované opatrenia podľa znenia záväzku nejasné a nekonkrétne, takže sa nedá overiť ich splnenie v následnom hodnotiacom procese?
 - Závazok je dostatočne konkrétny na overenie: Sú stanovené ciele a navrhované opatrenia v znení záväzku dostatočne jasné a konkrétne, aby bolo možné objektívne overiť ich splnenie v následnom hodnotiacom procese?
- **Relevantnosť:** Tento ukazovateľ vyhodnocuje relevantnosť záväzku pre hodnoty Iniciatívy. Hlavnými otázkami na určenie relevantnosti záväzku na základe dôkladného prečítania jeho znenia, tak ako je uvedené v akčnom pláne, sú:
 - Prístup k informáciám: Poskytne vláda verejnosti viac informácií alebo zlepši kvalitu zverejňovaných informácií?
 - Účasť verejnosti: Vytvorí vláda nové alebo zlepši existujúce príležitosti umožňujúce verejnosti ovplyvňovať rozhodnutia alebo tvorbu politik?
 - Politická zodpovednosť: Vytvorí vláda pre verejnosť nové alebo zlepši existujúce príležitosti požadovať od verejných činiteľov väčšiu zodpovednosť za ich činnosť?
 - Technológie a inovácie vedúce k transparentnosti a politickej zodpovednosti: Budú technologické inovácie použité v súlade s jednou z troch uvedených hodnôt Iniciatívy pre otvorené vládnutie tak, aby zvýšili transparentnosť alebo politickú zodpovednosť?
- **Možný dosah:** Tento ukazovateľ vyhodnocuje možný dosah záväzku, ak by bol plne implementovaný. Znenie záväzku, tak ako je uvedené v akčnom pláne, výskumníčke pomôže:
 - identifikovať spoločenský, ekonomický, politický alebo environmentálny problém;
 - určiť stav na začiatku akčného plánu pred jeho realizáciou; a
 - zhodnotiť, do akej miery by záväzok, ak by bol splnený, ovplyvnil výsledky a vyriešil problém.
- **Miera dokončenia:** Tento ukazovateľ slúži na vyhodnotenie implementácie a pokroku dosiahnutého pri plnení záväzkov. Vyhodnocuje sa na konci cyklu akčného plánu v *Správe o implementácii Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu*.
- **Prispel záväzok k otvorenému vládnutiu?:** Tento ukazovateľ sa pokúša prejsť od merania výstupov k hodnoteniu toho, ako sa každodenná prax v orgánoch verejnej správy zmenila v oblastiach relevantných pre hodnoty Iniciatívy v dôsledku implementácie záväzku. Vyhodnocuje sa na konci cyklu akčného plánu v *Správe o implementácii Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu*.

Závazky orientované na výsledky?

Závazok označený hviezdikou má väčší potenciál byť ambiciózny v cieľoch a implementovaný. Dobrý záväzok je ten, ktorý jasne opisuje:

1. **Problém:** Čo je ekonomický, spoločenský, politický alebo environmentálny problém, ktorý sa záväzok snaží riešiť? Namiesto opisu administratívneho problému alebo nástroja treba byť konkrétny. (Napríklad: Formulácia „nesprávne

prerozdelenie sociálneho zabezpečenia“ je užitočnejšia ako skonštatovanie „chýba web“.)

2. **Aktuálny stav:** Aký je stav konkrétnej politiky na začiatku akčného plánu pred jeho realizáciou? (Napríklad: „V súčasnosti nie je spracovaných 26 % sťažností na korupciu v súdnictve“.)
3. **Zmenu:** Namiesto uvedenia priebežných výstupov je užitočnejšie pýtať sa, aká zmena správania sa očakáva od implementácie záväzku. (Napríklad: „zdvojnásobenie miery odpovedí na infožiadosti“ je ambicióznejší cieľ ako „zverejnenie pravidiel, ako má odpoveď vyzerat“.)

Výnimočné záväzky označené hviezdíčkou

Záväzok označený hviezdíčkou (★) predstavuje opatrenie, ktoré si zasluhuje detailnejšie vysvetlenie, keďže je mimoriadne zaujímavé pre publikum a užitočné pre snahu umiestniť sa na špičke členských krajín Iniciatívy pre otvorené vládnutie. Aby sa záväzok považoval za výnimočný a bol označený hviezdíčkou, musí spĺňať tieto požiadavky:

- Potenciálna hviezdíčka: záväzok by mal byť **overiteľný, relevantný** pre hodnoty Iniciatívy pre otvorené vládnutie a mal by mať **významný možný dosah**. Tento ukazovateľ je zhodnotený v Správe o tvorbe a príprave akčného plánu.
- Miera dokončenia musí byť v Správe o implementácii vyhodnotená ako vo **výraznej miere dokončená** alebo **dokončená**.

Tento ukazovateľ sa vyhodnocuje na konci cyklu akčného plánu v *Správe o implementácii Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu*.

¹ Dokument „IRM Procedures Manual“ (Príručka postupov Nezávislého hodnotiaceho mechanizmu), Iniciatíva pre otvorené vládnutie, <https://www.opengovpartnership.org/documents/irm-procedures-manual>.